

Koppány-völgye Többcélú Kistérségi Társulás

Koppány-völgye Többcélú Kistérségi Társulás
TAB

Koppány-völgye Kistérség
Területfejlesztési Stratégiája

2007 – 2013

2006. szeptember

A Program azonosítása:

Készült a Koppány-völgye Kistérség
Fejlesztési Tanács megbízása alapján

Tab, Kossuth Lajos u.51.
Képviseli Schmidt Jenő elnök

Készítette :

Koppányvölgyi KHT
Tab, Kossuth Lajos u. 49.
Képviseli Barkóczy József ügyvezető igazgató

Írta, szerkesztette:

Barkóczy József
Horváth Richárd
Nagy Barbara
Nagy László

2006. szeptember

I. BEVEZETÉS	6
I.1 A stratégiai dokumentum indíttatása:	6
I.2. A stratégia tervezési környezete	8
II. Helyzetfeltárás, a stratégia megalapozása	10
II.1.1. A kistérség térszerkezeti és fejlettségi pozíciója	10
II.1.2. A kistérség térképe, települései:	13
II.2. Gazdasági fejlettség, szervezet és szerkezet.....	18
II.2.1.1 Vállalkozási szervezetrendszer, ágazati szerkezet.....	20
II.2.1.2. A kistérség gazdaságának ágazati szerkezete a foglalkoztatottak alapján	22
II.2.1.3. A kistérség gazdasági ágazatainak bemutatása	25
II.2.1.3.1. Mezőgazdaság	25
II.2.1.3.2. Ipar	28
II.2.1.3.3. Szolgáltatások.....	29
II.2.1.3.4. Idegenforgalom és kereskedelmi szálláshelyek.....	29
II.3 Társadalmi folyamatok, települési infrastruktúra.....	31
II.3.1 Demográfiai folyamatok.....	31
II.3.2 Foglalkoztatás struktúrája, munkanélküliség	33
II.3.3 Települési infrastruktúra.....	36
II.3.3.1 Oktatás	36
II.3.3.2 Egészségügy, szociális ellátás	37
II.3.4. A lakosság jövedelemviszonyai.....	39
II.3.4.1. Lakásállomány, közműellátottság	40
II.3.5. Közlekedési infrastruktúra.....	41
II.3.5.1. Általános közlekedés-földrajzi adottságok.....	41
II.3.5.2. Közúti tömegközlekedés.....	42
II.3.5.3. Kerékpáros közlekedés	43
II.3.6 A tabi kistérség SWOT és PEEST elemzése	45
III. STRATÉGIAI TERV	54
A kistérség jövőképe	54
A stratégia alapkövetelményei	57
A stratégia egészét átható elemek	58
Prioritások, a stratégia szerkezete	60
III.1. Hosszú távú területfejlesztési alapcél.....	62
III.2. Speciális stratégiai célok	62
III.3. Fejlesztési célok (prioritások)	63
III.3.1. Kiegyensúlyozott ágazati gazdaságfejlesztés; „a jólét megalapozása”	63
III.3.1.1. Agrárgazdaság fejlesztése	65
III.3.1.1.1 A térség kedvező agroökológiai potenciálját hasznosító hagyományos agráragazatok és feldolgozóipari kapacitásaik fejlesztése	66
III.3.1.1.2 Újszerű, egészségmegőrző növénytermesztési kultúrák fejlesztése	66
III.3.1.1.3 .Mezőgazdasági vállalkozások integrációja: termékpályás beszerző, értékesítő szövetkezetek szervezése.....	68
III.3.1.1.4 Energiaültetvények termesztése	68
III.3.1.1.5 A kistérség erdőszültségi szintjének növelése, a hozzátartozó feldolgozóipar fejlesztése.....	69
III.3.1.1.6 Az agrárgazdaság versenyképességének és hozzáadott értékének növelése.....	70
III.3.1.2. Gazdaságfejlesztés	71
III.3.1.2.1. Az innovációs infrastruktúra és üzleti információs és tájékoztató rendszerek fejlesztése.....	71
III.3.1.2.2 Tab-Siófok vállalkozói övezet létrehozása	72

III.3.1.2.3 A kis- és középvállalkozások (KKV) versenyképességét erősítő vállalkozástámogatási keretrendszer fejlesztése, koordinációs szervezet kialakítása.	73
.....	73
III.3.1.2.4 Környezeti ipari beruházások megtelepedésének ösztönzése	73
III.3.1.2.5 A kistérségi megújuló energetikai program	74
III.3.1.2.6 A kistérségi barnamezős területek rehabilitálása, újrahasznosítása	76
III.3.1.3. Turizmus fejlesztése	77
III.3.1.3.1 A falusi öko-turizmus fejlesztése	78
III.3.1.3.2 A rekreációs- és egészségturizmus fejlesztése	79
III.3.1.3.3 Turisztikai attrakciók összehangolt fejlesztése	80
III.3.1.3.4 A kerékpáros turizmusfeltételeinek megteremtése	81
III.3.1.3.5 A turisztikai programokhoz kötődő szolgáltatások fejlesztése	82
III.3.2. Környezet-és fenntartható területfejlesztés „élő és élhető falu”	83
III.3.2.1. Vonalas infrastruktúra fejlesztés	85
III.3.2.1.1 Szennyvíz hálózat fejlesztése	85
III.3.2.1. 2 Csapadékvíz elvezető hálózat fejlesztése, árvízi károk megelőzése	86
III.3.2.1. 3 Informatikai hálózatok fejlesztése	86
III.3.2.2. Közlekedés fejlesztés az elérhetőség szolgálatában	87
III.3.2.2.3 Az alternatív tömegközlekedés fejlesztési programok kidolgozása és fenntartása.	89
III.3.2.3. Természeti és épített örökségvédelem	92
III.3.2.3.1 A települések megújítása, népességmegtartó képesség erősítése	93
III.3.2.3. 2 A történelmi, kulturális értékek megóvása, hasznosítása	93
III.3.2.3.3 A természeti adottságokra épülő táji természeti értékek védelme, fejlesztése.	94
III.3.3. Tudatos humán erőforrás fejlesztés „befektetés az emberbe”	95
III.3.3.1. Humán infrastruktúra és tudásbázis fejlesztés	98
III.3.3.1.1 Közösségi terek, intézmények fejlesztése. közösségi értékek megőrzése, ápolása	98
III.3.3.1.2 Eü.és szociális hálózat fejlesztése	99
III.3.3.2. E-társadalom , E – közigazgatás	102
III.3.3.2.1 Tab térségközponti funkciójának erősítése, a kistérségi centrum szerepkör fejlesztése.	102
III.3.3.2.2 A kistérségi több célú önkormányzati társulás működési hatékonyságának fejlesztés	104
III.3.3.2.3 Információs társadalom kistérségi megteremtése.	106
III.3.3.3. A foglalkoztatás szintjének és hatékonyságának növelése	108
III.3.3.3.1 Kistérségi gyakorlatorientált képzési és szakképzési rendszer fejlesztése.	108
.....	108
III.3.3.3.2 Az alap- és a középfokú oktatás színvonalának emelése, a képzési szerkezet átstrukturálása	110
III.3.3.3.3 Foglalkoztatáspolitikai programok az inaktív munkaeő-piaci reintegrációjának elősegítése céljából	110
IV. ILLESZKEDÉS A RÉGIÓS ÉS ORSZÁGOS PROGRAMOKHOZ	113
III.3.1 Kiegyensúlyozott ágazati gazdaságfejlesztés, „ a jólét megalapozása”	113
1.1.2 Kiegyensúlyozott térszerkezet és térségi munkamegosztás	123
<u>Mellékletek</u>	129

I. BEVEZETÉS

I.1 A stratégiai dokumentum indíttatása:

A globalizáció és az európai uniós integráció elmélyülése révén Magyarország egyre inkább egy nagyobb gazdasági, kulturális tér részévé válik, melyben az egyes területi rendszerek /régiók, térségek, települések/ fejlődési esélyeit elsősorban versenyképességük határozza meg.

A területi verseny különböző területi szinteken / országok, régiók, térségek, települések/ és különböző erőforrásokért – tőke, vállalkozások, turizmus, lakosság illetve képzett munkaerő, térségi funkciók- folyik.

A területi versenyképesség többet jelent egy adott térség vállalkozásainak versenyképességénél, magába foglalja azt is, hogy az adott térség vonzó mint lakóhely, befektetési helyszín, turisztikai célterület stb. és mindenekelőtt alkalmas a térségi funkciók megszerzésére és megtartására.

A régiók, térségek, települések versenyképessége nem csak vállalkozásaiknak, hanem polgáraiknak, intézményeiknek, civil szervezeteiknek sikerességében is mérendő.

A versenyben ugyanakkor a vesztesek az életképességüket, az adott térség társadalmi-gazdasági funkcióját veszítik el, s ez válságot, magukra hagyott kiüresedő / pl. elnéptelenedő/ tereket eredményez.

Alapvető stratégiai cél ezért, hogy az ország régiói, kistérségei és települései versenyképesebbé váljanak, ezzel segítve elő az országnak az Európai Unió átlagához való gazdasági-társadalmi felzárkózását.

A területi célokat szolgáló eddigi intézkedések az esélyegyenlőtlenségeket fokozó folyamatokat csak mérsékelni tudták, megállítani nem.

Megfelelő beavatkozás hiányában az életkörülményekben kialakuló megengedhetetlen egyenlőtlenségek a hátrányos helyzetű térségek leszakadásához, a szegregációs folyamatok felerősödéséhez és újabb válságjelenségek kialakulásához vezetnek.

A területi felzárkóztatás célja éppen ezért a társadalmi esélyegyenlőség elvét sértő és a gazdaság eredményes működését korlátozó, elfogadhatatlan területi egyenlőtlenségek és a gazdaság, a vállalkozások hatékony működését korlátozó infrastrukturális, szervezési, valamint az emberi erőforrásokhoz kapcsolódó hiányosságok megszüntetése.

A következő tervezési időszakban/2007 – 2013 / a harmonikus területi szerkezetű és versenyképes Magyarország létrejöttét csak egy decentralizált fejlesztéspolitika valósíthatja meg hatékonyan.

Az érdemi decentralizáció legfontosabb elemei:

- a területi versenyképesség javításának érvényesítéséhez a helyi sajátosságokra,
- versenyképességükre építő hálózati alapon ágazati illetve területfejlesztési programok kerüljenek kidolgozásra és megvalósításra.
- a területi felzárkóztatás előmozdításához szükséges, hogy a társadalmi-gazdasági szempontból elmaradott térségek feltárják belső erőforrásaikat, melyre építve megvalósíthatják fejlesztési célkitűzéseiket.
- A fenntartható térségi fejlődés elősegítéséhez a helyi identitásra építve és a természeti, kulturális értékek figyelembe vétele mellett formálódjanak az erőforrás kímélő helyi fejlesztési célok és a kapcsolódó eszközök.

A decentralizáció folyamata alapvetően egy kettős területszervezési, tervezési folyamatot takar mely az egyes térségi szintek között jelentősen hozzájárul a szubszidiaritás elve szerinti és lehető leghatékonyabb feladatmegosztás és együttműködés kialakulásához.

Az ország fejlődése 2007 január 01-én fordulóponthoz érkezik. Lehetőség nyílik arra, hogy az Európai Unió mintegy 22,4 milliárd Eurós (6000 milliárd Ft) fejlesztési forrását a Nemzeti forrás és a pályázati saját erő hozzáadásával jól felhasználva (Euro+Nemzeti Ft.+ saját erő Ft. = 10.000 milliárd Ft., egy lakóra számítva 0,8 millió Ft.) megerősítsük azokat a fejlesztési irányokat amelyek az elmúlt időszakban sikeresnek bizonyultak és szembenézzünk az előrelépést akadályozó gondokkal.

A 2007 – 2013 időszakban az EU strukturális alapjainak és Kohéziós Alapjának felhasználásával a sikeres, a tudásra, az emberi kreativitásra alapozó Magyarország megteremtése az elérendő cél.

A magyar –ezen belül a kistérségi – stratégia az EU lisszaboni céljaival összhangban a **növekedésre és a foglalkoztatottság növelésére** irányul s figyelembe veszi a Göteborgban megfogalmazott **fenntarthatóság** elveit is.

A fejlődés új pályára állításával egyben hozzájárulunk az egyik legfontosabb Uniós célkitűzés, a **tudásalapú gazdaság és társadalom** megvalósításához.

Ahhoz, hogy a kistérség és a települései megőrizték és **javítani tudják versenyképességüket, gazdasági és foglalkoztatottsági bővülést eredményező fejlesztéseket** végezzenek, a megnyíló források igénybevételére alkalmasak legyenek **kiemelten fontos a megalapozott tervezés.**

A Fejlesztési Koncepcióban megfogalmazott jövőkép elérése érdekében a stratégiában megjelenített prioritások, intézkedések figyelembevételével készített fejlesztési tervek, azok megvalósítása szolgáltathat biztosítékot arra, hogy az elmúlt időszakban megkezdődött gazdasági felzárkózási folyamat eredményre jusson és a kistérségben élők életminősége javuljon.

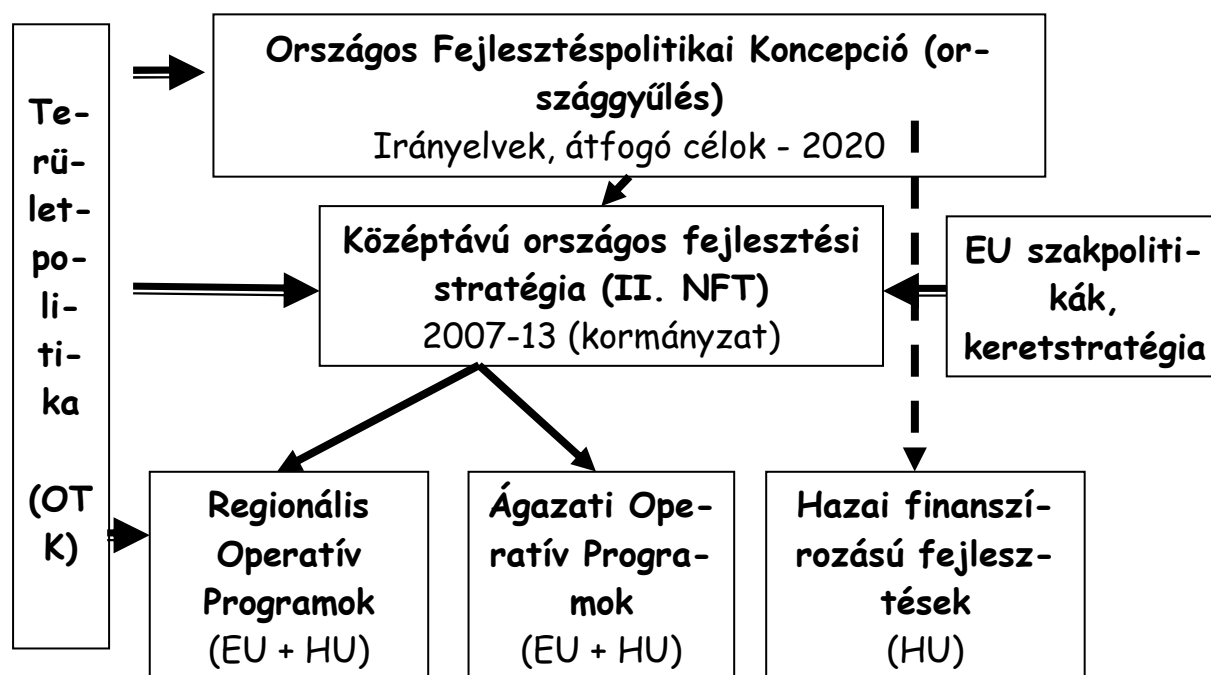
I.2. A stratégia tervezési környezete

A kistérségi stratégia készítése időben egybeesik az országos fejlesztési dokumentumok készítésével. Ezáltal lehetőségünk van a közösségi és hazai dokumentumokban feltárt, rögzített követelményeknek megfelelően a programok összehangolásának megteremtésére.

Így biztosítani lehet a kohéziós és strukturális alapok lehívásához szükséges formai és tartalmi követelményeket.

A tervezés folyamata kiegészül az uniós követelményeknek megfelelő II. Nemzeti Fejlesztési Tervvel, ami az operatív programokat tartalmazza

A tervezési dokumentumok rendszere

A kistérségben elkészült és elfogadásra került a 2007-2013 tervezési időszakot felölelő Kistérségi Fejlesztési Konceptió.

A dokumentum- az országos, régiós anyagokkal összhangban- megfogalmazza azokat az elveket, kereteket, kitörési pontokat, a fejlesztések célrendszerét, amelyek lehetőséget biztosítanak a kistérség gazdasági-társadalmi felzárkóztatásához.

A kistérség rendelkezik már elkészült, ágazatokhoz köthető stratégiákkal, azonban nem született meg a lokális, átfogó stratégia, ami egységes rendszerbe jeleníti meg a fejlesztési célok elérését szolgáló eszközöket.

A készülő keret stratégia egyrészt biztosíthatja az összhangot, az átjárhatóságot a már elkészült dokumentumok és a hiányzó stratégiák között, másrésztől

összhang alakítható ki a rendelkezésre álló régiós és országos dokumentumokkal. A stratégiára épített operatív program pedig biztosíthatja a rendelkezésre álló fejlesztési források felhasználását.

A Koppányvölgye Kistérségi- fejlesztési keret stratégiái

Közszolgálati fejlesztési stratégia

- közoktatás fejlesztési program 2005

Információs társadalom fejlesztési stratégia

- info - kommunikációs program 2004

Területfejlesztési Stratégia

-Komplex Agrár és Vidékfejlesztés stratégia 2003

-Gazdaságfejlesztési stratégia 2004

-Ökológiai fejlesztési stratégia 2004

-Épített és természeti Örökség leltára 2004

-Turisztikai fejlesztési stratégia 2005

Ahhoz, hogy a stratégiában megfogalmazottak érvényre juthassanak, elengedhetetlen a kistérségi szint érdemi térségszervezési részvételt biztosító megerősítése. A kistérség a térségi önszerveződés legfontosabb színtere, ilyen értelemben a szubszidiaritás, a decentralizáció é a helyi partnerség meghatározó szintje. Az érdemi regionális fejlesztés ott a legsikeresebb ahol a kistérségi szinten jó infrastruktúrával, hatáskörrel és jövedelemmel ellátott menedzsment szervezetek, ügynökségek felelnek a kistérségi fejlesztésekért.

Jól képzett kistérségi szintű menedzsment szervezetek nélkül a kistérségi szint alkalmatlan a helyi feladatok térségi szintű irányításához , a közszolgáltatások hatékony megszervezéséhez és a fejlesztések, valamint az integrált fejlesztési programok kialakításához és megvalósításához.

II. HELYZETFELTÁRÁS,

II.1 A STRATÉGIA MEGALAPOZÁSA

II.1.1. A kistérség térszerkezeti és fejlettségi pozíciója

A térszerkezet egy adott természetföldrajzi környezet bázisán, a hosszú távú történeti folyamatok, a gazdasági, társadalmi, politikai fejlődés, a folyamatosan változó társadalmi, ágazati, területi munkamegosztás talán legsajátosabb lenyomata és szintetizálója, egyben a további fejlődés és fejlesztés egyik legmerevebb kerete és általános feltételrendszere. A térszerkezet részben megjeleníti azt, ahogyan a különböző jelenségek a térben (illetve a különböző jellegű egységeiben, megnyilvánulási kereteiben) eloszlának, s kifejezi azt is, hogy az adott területi szint, egység, milyen mértékben, arányban fogadja be az adott természeti, gazdasági, társadalmi stb. jelenséget. A természetföldrajzi környezet egyéni emberi történeti mércével mérve viszonylag keveset változik. A történetileg kialakult gazdasági, infrastrukturális, települési és településhálózati struktúrák jelentős stabilitással rendelkeznek, ugyanakkor egyes struktúraelemek (pl. a települések közigazgatási jogállása, a közigazgatási területbeosztás) rövid idő alatt is újra-rendezhetők. A településhálózat különböző nagyságú, funkciójú települések szövete, melynek csomópontjait az általában nagyobb népességszámú, a társadalmi, gazdasági, területi munkamegosztásban meghatározó pozíciókkal rendelkező, funkcionális értelemben városi jellegű települések jelentik. A térszerkezetben különböző jellegű (formális, funkcionális, statisztikai, közigazgatási, stb.) hálózati elemek vannak jelen. A maguk rendszerében mindegyiknek megvan a jelentősége és fontossága.

Az Európai Unióhoz való csatlakozás megköveteli a magyar statisztika, többek között a területi statisztika harmonizálását is. A statisztikai egységek hierarchikusan illeszkedő rendet kell, hogy képezzenek. Magyarországnak volt lehetősége a magyar struktúrákat végiggondolni, s viták után (melyek nem statisztikai, hanem a statisztikai egységekhez kapcsolódó területfejlesztési kérdések miatt fogalmazódtak meg) fogadta el saját rendszerét. A NUTS rendszerben ki kell jelölni a statisztikai egységeket is Magyarországon. A KSH besorolás szerint a statisztikai egységek a következőképpen alakultak 2000-ben:

NUTS5	a települések
NUTS4	a statisztikai kistérségek
NUTS3	a megyék
NUTS2	a tervezési-statisztikai régiók
NUTS1	maga az ország

Az Európai Unió (EU) már sokkal közvetlenebbül, érzékelhetőbben, sőt a segélyezési, támogatási, pályázati rendszeren keresztül mintegy intézményesen is jelen van a kistérség nemzetközi környezetének meghatározásában, intézményein keresztül a működési feltételek szabályozásában is.

A nemzeti fejlesztési terv 2007-13 időszakára vonatkozó feltételek megfogalmazása sok tekintetben már meghatározhatja a következő évtized első felének mozgásait.

Az EU-s jogszabályok és játékszabályok ismerete és alkalmazása nélkül a kistérség érdemben nem tud bekapcsolódni az integráció munkamegosztási rendszerébe, nem tud élni a tényleges és potenciális lehetőségekkel. Távlatilag az integráció az egyéni gazdálkodók és az állampolgárok köznapi létfeltételeinek a szintjéig lemenően közvetlenül befolyásolhatja a kistérség helyzetét és belső folyamatait. Az integrációs folyamat tehát csak látszólag van távol, a csatlakozás utáni első teljes tervezési időszak már strukturálisan is érinteni fogja a kistérséget.

A Dél-Dunántúlon belüli *területi egyenlőtlenségeket* jelzi, hogy a régió településhálózata erősen polarizált, amelyre egyrészt a középvárosok hiánya jellemző, másrészt kiemelkedően magas az apró- és kistelepülések aránya. Az ország 48 leghátrányosabb helyzetű kistérségéből összesen 10 található a Dunántúl három régiójában. Ebből is 9 a Dél-Dunántúlon található. A dél-dunántúli kistérségek több mint felét az „elmaradott” és a „stagnáló” kistérségek képezik. Egy részük a régió külső periferiáját képező horvát határ mentén helyezkedik el, más részük a megyehatárok mentén kialakult, ún. belső periféria "stagnáló" térségeiben található. E térségekben mind a munkanélküliség, mind a migrációs veszteség, mind pedig az idősebb népesség aránya jóval meghaladja az országos átlagot. Mindegyik depressziós kistérség jellemzően aprófalvas, sok zsáktelepüléssel, rossz úthálózattal. A 244/2003. (XII.18.) Korm. rendelet és a 64/2004. (IV.15.) Korm. rendelet alapján besorolás szerint a tabi kistérség a leghátrányosabb kategóriába sorolódott.

A kistérségek lehatárolása a Dél-dunántúli Régióban

<i>Megye</i>	<i>Kistérségek száma</i>	<i>Hátrányos helyzetű kistérség</i>	<i>Leghátrányosabb helyzetű kistérség</i>
Baranya	9	Komlói, Mohácsi, Siklósi, Pécsváradi	Sellyei, Sásdi, Szigetvári, Szentlőrinci
Somogy	10	Fonyódi, Marcali, Nagyatádi, Balatonföldvári	Barcsi, Csurgói, Lengyeltóti, Tabi
Tolna	5	Dombóvári	Tamási
összesen	24	9 db	9 db
Magyarország	168	47 db	48 db

A térség sajátos helyzetét, fejlődési lehetőségeit a megyén belüli elhelyezkedése is meghatározza. A kistérségek fejlettségi típusainak meghatározásához a KSH vizsgálata a gazdasági-társadalmi helyzetüket és fejlődésüket jól jellemző kilenc mutatót alkalmazta:

1.	Külföldi érdekeltségű vállalkozások külföldi saját tőkéje egy lakosra	2002
2.	Személyi jövedelemadó-alapot képező jövedelem egy lakosra	2002
3.	Személyi jövedelemadó-alapot képező jövedelem egy lakosra	2002/1992
4.	Működő gazdasági szervezetek ezer lakosra jutó száma	2002
5.	Működő gazdasági szervezetek száma	2002/1996

6.	Munkanélküliek aránya	2002
7.	Vándorlási különbözet ezer lakosra jutó száma	1990-2002
8.	Távbeszélő-főállomások ezer lakosra jutó száma	2002
9.	Személygépkocsik száma ezer lakosra	2002

A dinamikusan fejlődő, felzárkózó, stagnáló és lemaradó kategóriák alapján a *tabi kistérség a stagnáló-felzárkózó kategóriacsoportba tartozik*. A stagnáló térségek azok, ahol a vidéki átlagtól való elmaradás a jelzőszámok zöménél eléri, illetve közelíti a 10%-ot. A bruttó hozzáadott érték egy főre vetített 1998 és 2002 között mért növekedése alapján is a stagnáló-felzárkózó kistérségek (növekedés 0-52% között) csoportjába sorolható a kistérség.

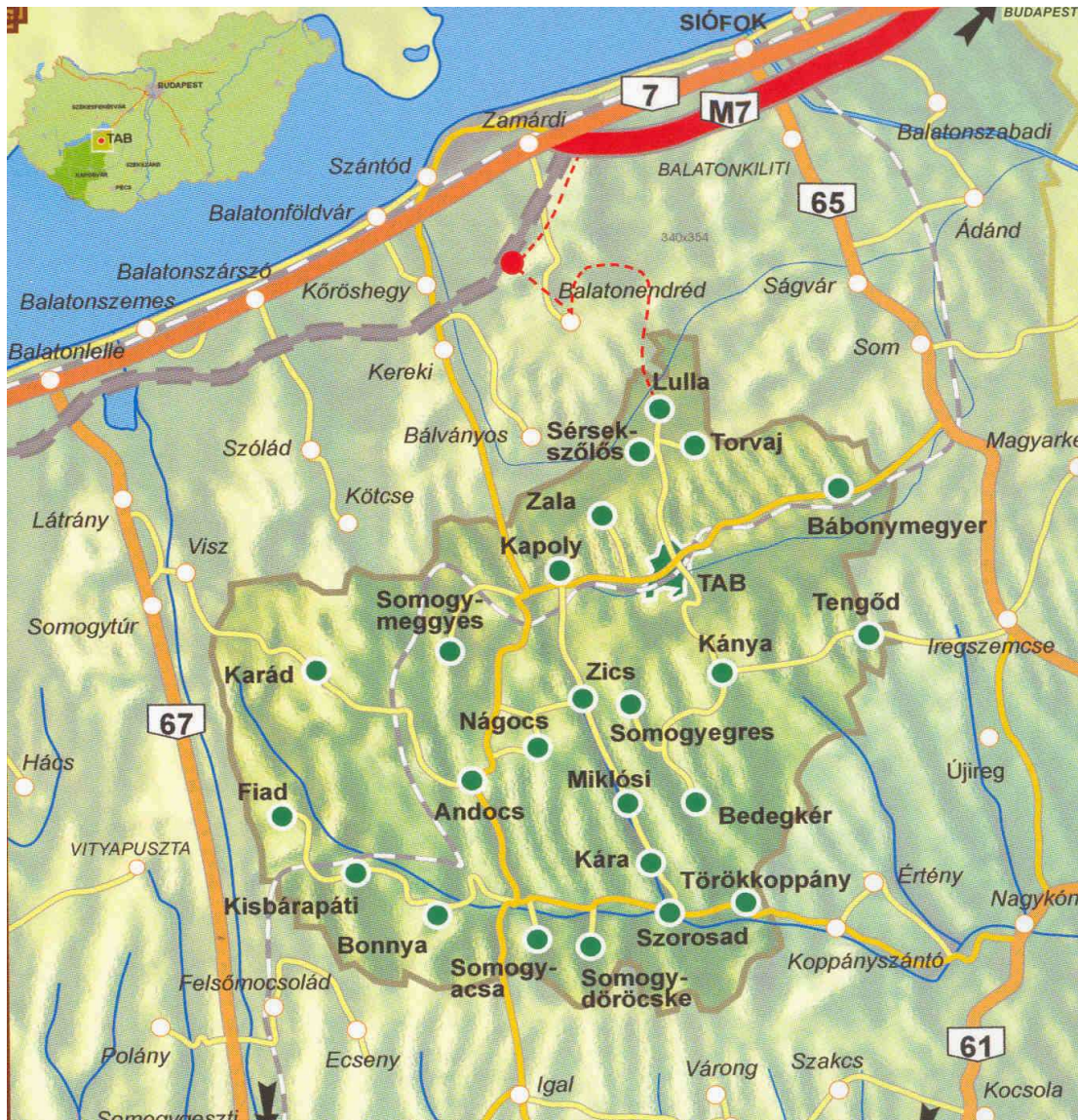
A Dél-dunántúli régió kistérségeinek típusai

Kistérségi típusok	Baranya	Somogy	Tolna
	megye		
Dinamikusan fejlődő	X	X	X
Fejlődő	Pécs	Balatonföldvári, Fonyódi, Kaposvári, Siófoki	Szekszárdi, Paksi
Felzárkózó	Mohácsi, Pécsváradi	X	Bonyhádi, Dombóvári
Stagnáló	Siklósi, Szentlőrinci	Barcsi, Lengyeltóti, Marcali, Nagyatádi, Tabi	Tamási
Lemaradó	Komlósi, Sásdi, Sellyei, Szigetvári	Csurgói	X

Forrás: Faluvégi Albert: Kistérségeink helyzete az EU küszöbén (In.: Területi Statisztika 7. évfolyam 5. szám, 2004)

A fejlettségi mutatók területi szórása tekintetében a kistérségen belüli egyenlőtlenségek a döntőek, s mivel a települések fejlettsége kistérségenként más, az eltérő terjedelmek miatt célszerűbb a kistérségek saját átlagát figyelembe venni és ehhez viszonyítani a települések helyzetét. A kisebb heterogenitással rendelkező kistérségek esetében éppúgy felbukkannak fejlett és elmaradott egységek is. A kistérség a kis-közepes szórással rendelkező térségek közé tartozik. Ez egyrészt arra enged következtetni, hogy a fejlettségi mutatók tekintetében nincsenek kiugró különbségek, a gyenge-közepes fejlettségi szintet jelző főkomponens értékek megoszlása egyenletes, illetve fokozatos az átmenet, valamint hiányoznak a valódi növekedési pólusok (szigetek) is. A kistérségi központ funkcionális (közigazgatási, oktatási, egészségügyi) centrum jellege, valamint a városvidéke kapcsolat több tekintetben hiányos. Mindez azt bizonyítja, hogy Tab még nem viselkedik valódi növekedési központként, egyfajta fejlesztési pólusként kistérségi környezetén belül, fejlesztő hatásai környezetére még nem számottevőek. Tab városi centrum funkciói jelenleg hiányosak, legerősebbek az oktatás terén, de igazgatási funkciói a többcélú települési társulás működésének elmélyülésével erősödhetnek meg számottevően.

II.1.2. A kistérség térképe, települései:

A Dél-dunántúli régió *települési környezetének* minősége - az utóbbi évek elszórt fejlesztései ellenére – romlott, a településeken rendelkezésre álló fejlesztési források szűkössége, illetve hiánya miatt. A régióra egykoron jellemző nehézipari tevékenységek káros hatásai és nyomai a mai napig jelen vannak. A települési barna övek egyébként értékes területei a kárelhárítás és rehabilitáció magas költségei miatt nem vonzóak a befektetők szemében, akik inkább a településkörnyéki zöldmezős beruházást preferálják; felerősítve ezzel a káros szub- és dezurbanizációs folyamatokat.

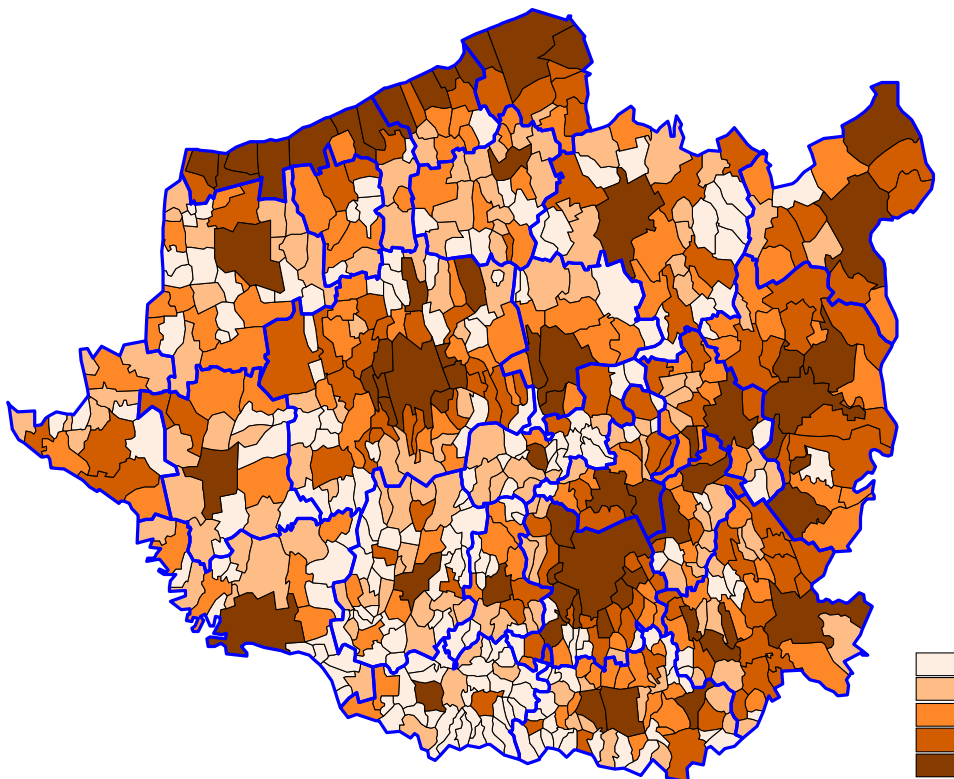
Tab város méretét tekintve Somogy megye városainak középmezőnyébe tartozik, népességszám (4843 fő) alapján a megye 13 városából a 10. legnagyobb lélekszámú település, amely kisvárosi településkategóriába tartozik. A kistérség egyetlen városi településeként lélekszámaránya a kistérség népességének 29,8%-át adja. A kistérség 25 települése közül 22, azaz a településállomány

88%-a a kistelepülés kategóriába tartozik, amelyekből 9 település 300 főnél kevesebb lakóssal rendelkezik. Az 500 és 999 főt tömörítő kistelepülések csoportjába 10, míg a 1000 és 1999 közötti kis-középtelepülések kategóriájába 2 település tartozik. A kistérség településeinek átlagos népessége 650 fő, a kistérség központja nélkül 477 fő.

Statisztikai módszerrel megállapítottuk a térségen belüli települések közötti fejlettségi differenciákat. A településeket is különböző fejlettségi kategóriákba soroltuk be, illetve a fejlettségi differenciák relatív szórását is vizsgáltuk. A kistérségi rangsorokat a településállomány adataiból összegeztük, ebben minden település egységnyi súllyal szerepel, amely azonban a lakónépesség súlyozott pontértékének figyelembe vételével korrigálva van.

A kistérség fejlettségi pontjainak relatív szórása az alacsony-közepes kategóriába tartozik. Megtalálhatók a szélső értékek, így legfejlettebb Tab, a legkevésbé fejlettbe tartozik Bedegkér, Bonnya, Fiad, Somogyacsa, Somogyegres. (A többi település fejlettségi szintje leolvasható a térképről.)

*Települési egyenlőtlenségek kistérségek szerint
(fejlettségi medián)*

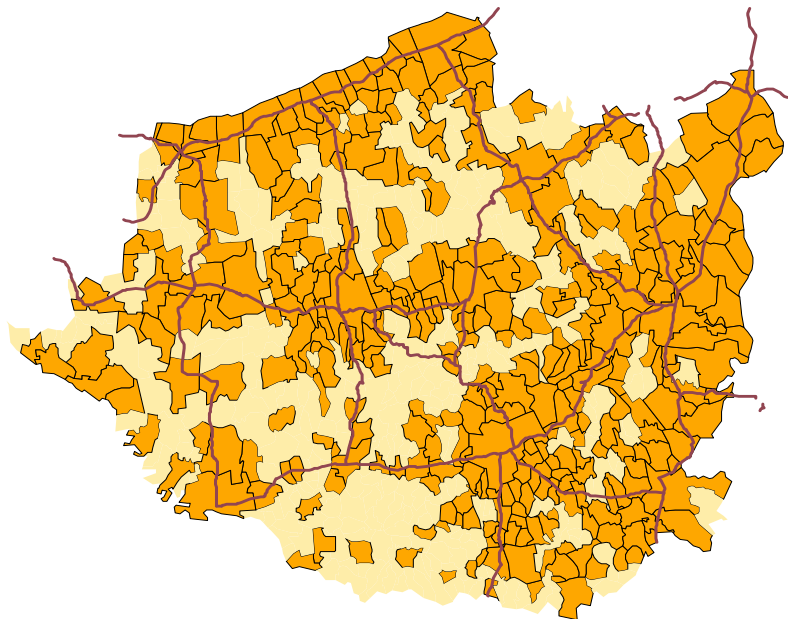

Forrás: KSH Pécs (2004)

A közlekedési infrastruktúra alapján számítható elérhetőségnek, a bizonyos szolgáltatásokhoz való hozzáférésnek kulcsfontossága van a települések életében. A közlekedési infrastruktúra hiánya, az elszigeteltség addicionális költségekben jelentkezik (többszörös ráfordításban, időben, várakozásban, a tömegközlekedéshez való alkalmazkodásban, nem is beszélve a gazdasági hátrányokról). Az úthálózat hiánya, rossz minősége teherként nehezedik mind a háztartások, mind pedig a települések életére egyaránt

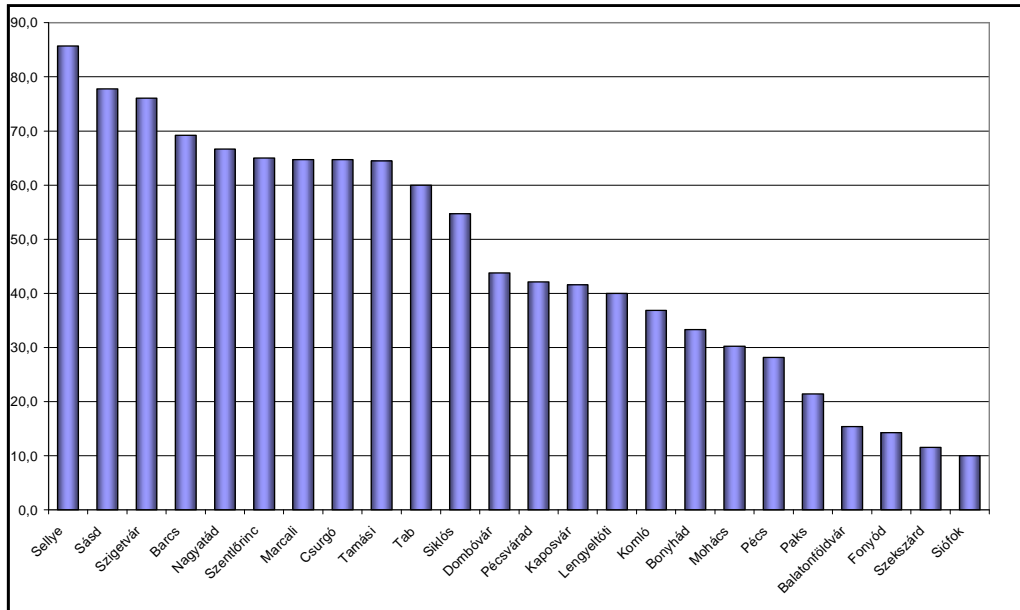
A tabi kistérség települései a főbb közutaktól távol helyezkednek el, így a fejlettségi medián alatti kategóriába sorolódtak. A régió kistérségeinek közel felében a medián alatti fejlettségi szintbe tartozó települések aránya 50 % feletti. A tabi kistérség ebben a tekintetben a 10. leghátrányosabb Dél-dunántúli, illetve a 1. leghátrányosabb somogyi kistérség, amelyben a települések közel kétharmada (65 %-a) elmaradt az általános fejlettségi középérték kiválasztott szintjétől. Az elmaradottság az alacsony népsűrűséggel és a rurális jelleg domináns szerepével van összefüggésben. A kistérség településeinek népsűrűségi mutatói tekintetében Tab város kivételével a települések mindegyike a 120 fő/km² alatti népsűrűségű, tehát az EU-s terminológia alapján a rurális kategóriába sorolódik, de a térség településeinek felében a népsűrűség átlaga 30 fő/km² alatti

A magasabb rendű főútvonalak a Dél-Dunántúlon

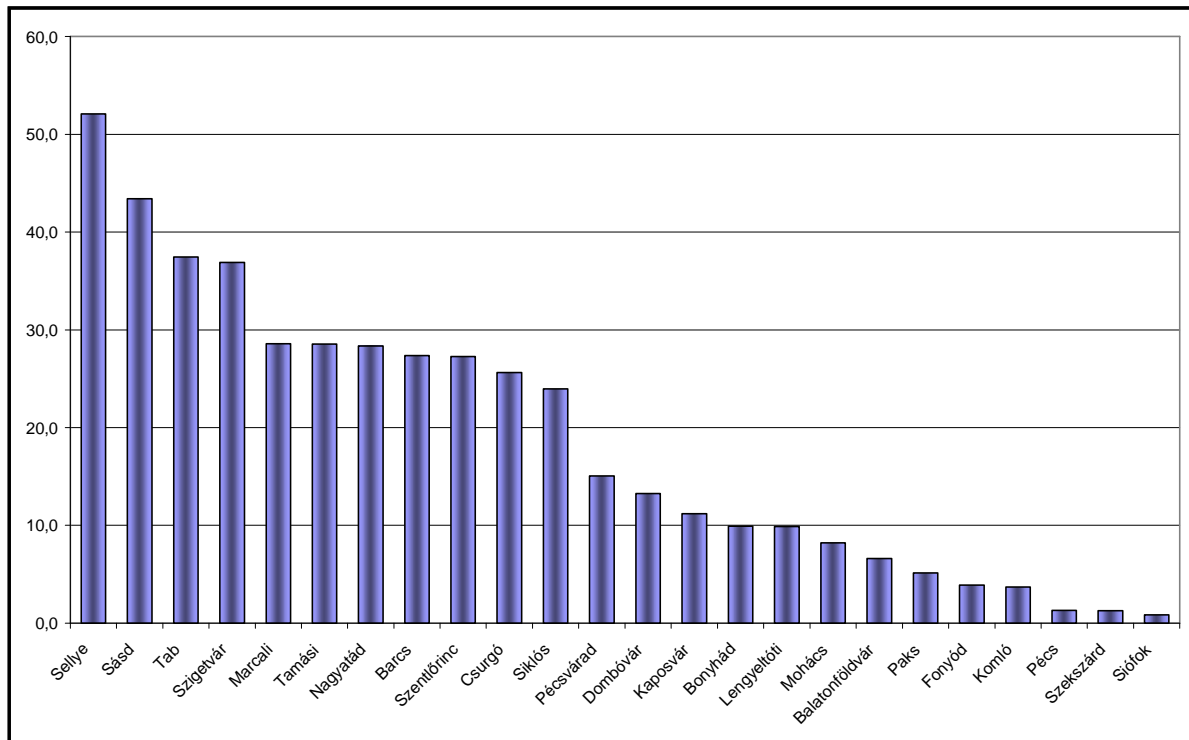
Forrás: KSH Pécs (2004)

Az általános fejlettség medián értékét el nem érő települések aránya kistérségenként, %

Forrás: KSH Pécs (2004)

A régiós átlag fejlettségét el nem érő településeken élők aránya, %

Forrás: KSH Pécs (2004)

A kistérség településállománya alapvetően leképezi a Dél-Dunántúlra egészében, illetve Somogy megyére különösen jellemző szétaprózott, apró és törpefalvas településhálózatot.

A lélekszámnagyság önmagában véve ezen kategória esetében sem minden esetben határozza meg az általános fejlettség szintjét, amelyben jelentős szerepe

van a közlekedési lehetőségeknek, s a városok elérhetőségének. E községek többsége előregedő korstruktúrával rendelkezik, gyorsan csökken a községek többségének a népességszáma, viszonylag alacsony az itt élő aktív korú lakosság képzettségi és alkalmazkodási szintje.

Az elmúlt évtizedben a hátrányos helyzetű települések egy részében is – elsősorban az infrastruktúra fejlesztések következtében – változások kezdődtek, javultak egyes mutatóik. Elkezdődött az életkörülmények javulása, s ezen belül jelentős áttörés ment végbe az egészséges ivóvízzel történő ellátásban, befejeződött a telefonhálózat kiépítése és rekonstrukciója. A községek hálózati fekvésétől függően elkészült a gázvezeték hálózat kiépítése.

Ezen települések jelentős részében az alapkérdés úgy fogalmazható meg, hogy a piacgazdaság kialakulásának időszakában kezelni tudják-e abszolút és relatív elmaradottságukat, netán előnyükre tudják-e azt valamilyen módon fordítani. A településeken - néhány véletlenszerű esettől eltekintve - nem várható sem a régió kívüli nemzeti-, sem a nemzetközi tőke megjelenése. Elemi kérdés a közösségi intézmények (iskola, posta, tömegközlekedés stb.) fenntartásának a jövője, amelyre megoldást jelenthet a többcélú kistérségi társulás.

A kistérség egyedüli városa, a térség központja Tab városa. Itt él a térség lakosságának 29,8%-a. A tabi kistérség településállományán belül az 1000 - 1999 lakossal rendelkező települések száma 2 (Andocs, Karád), s ezeken a településeken él a térség lakosságának 17,7 %-a. Ezekben a községekben az alapkérdés az, hogy meg tudnak-e maradni ebben a nagyságrendben, vagy "lefele csúsznak". Ezen településkategória vezetésének és lakosságának a normatív módon kapott erőforrásai jelentős részét a helyi életfeltételek javítására kell fordítania, nevezetesen, hogy az adott település legalább lakóhelyként versenyképes tudjon maradni, népességmegtartó ereje javuljon. Az igazi gondot és dilemmát a közlekedési és fejlődési szélárnyékban lévő települések helyzetének alakulása jelenti. Olyan településbe, mely nem biztosítja az alapvető életfeltételek lehetőségét, nem áramlik tőke, hanem a belül megtermelt erőforrások is kifelé áramlanak. Ezekben a településeken a mezőgazdaság átalakulásának eredményessége sorskérdés lesz. Amennyiben nem sikerül a mezőgazdaságot eredményessé tenni, illetve az egyéb kedvező turisztikai adottságokat, esetenként az „iparteremtés” lehetőségeit kihasználni, érdemi fejlődéssel és fejlesztéssel számolni nem igazán lehet.

A települési pontértékekből származtatott kistérségi régiós rangsor

Kistérségek	Települési scoreokból származtatott nem súlyozott pontérték a kistérségekre	elfoglalt hely	Települési scoreokból származtatott súlyozott* pontérték a kistérségekre	elfoglalt hely	Kistérségi általános fejlettség pontértéke	Elfoglalt hely
1. Pécs	0,6782	4	9,5544	1	2,7952	1
2. Kaposvár	0,1327	10	3,9679	2	0,7498	5
3. Szekszárd	0,6255	5	2,7129	3	1,0748	3
4. Siófok	0,8939	2	2,5444	4	1,5160	2
5. Komló	0,2412	8	2,2360	5	0,5511	8

6. Fonyód	0,9746	1	1,7410	6	1,0036	4
7. Paks	0,5585	6	1,7145	7	0,6292	7
8. Dombóvár	0,0978	12	1,5708	8	0,1147	10
9. Bonyhád	0,2360	9	1,3882	9	0,3510	9
10. Balatonföldvár	0,8162	3	1,3659	10	0,6381	6
11. Mohács	0,2524	7	1,2518	11	-0,0321	11
12. Siklós	-0,1751	13	0,9209	12	-0,1827	13
13. Pécsvárad	0,1148	11	0,8410	13	-0,0894	12
14. Szentlőrinc	-0,2789	19	0,8258	14	-0,2014	14
15. Szigetvár	-0,4720	23	0,8151	15	-0,8694	19
16. Nagyatád	-0,2431	18	0,7554	16	-0,3484	15
17. Marcali	-0,2854	20	0,6131	17	-0,5834	15
18. Barcs	-0,4392	22	0,5393	18	-0,7890	18
19. Tamási	-0,1934	14	0,4880	19	-0,7748	17
20. Tab	-0,1974	15	0,4415	20	-0,9967	22
21. Sásd	-0,4213	21	0,4114	21	-0,0986	23
22. Curgó	-0,2239	17	0,2910	22	-0,9868	21
23. Lengyeltóti	-0,2105	16	0,2152	23	-0,9432	20
24. Sellye	-0,7940	24	-0,1453	24	-1,5275	24

* 2002-es év végi lakónépességgel képzett súly

Forrás: KSH Pécs (2004)

II.2.1 Gazdasági fejlettség, szervezet és szerkezet

Magyarország gazdasági térszerkezetét 1994–95 óta a mennyiségi típusú folyamatokban (a vállalkozások fajlagos száma, a külföldi működő tőke aránya, foglalkoztatottság stb.) a területi különbségek lassú mérséklődése, a (területi GDP-vel és az adóköteles személyi jövedelmekkel mért) gazdasági teljesítményt illetően azonban a differenciálódás fokozódása jellemzi, mégpedig oly módon, hogy a főváros és a legfejlettebb vidéki régiók (a közép- és nyugat-, közép-dunántúli régió), valamint megyék (Fejér, Vas, Győr –Moson –Sopron és Komárom-Esztergom) közelebb kerültek egymáshoz, a többi régió és megye viszont növekvő távolságba került e vidéki fejlődési zónától.

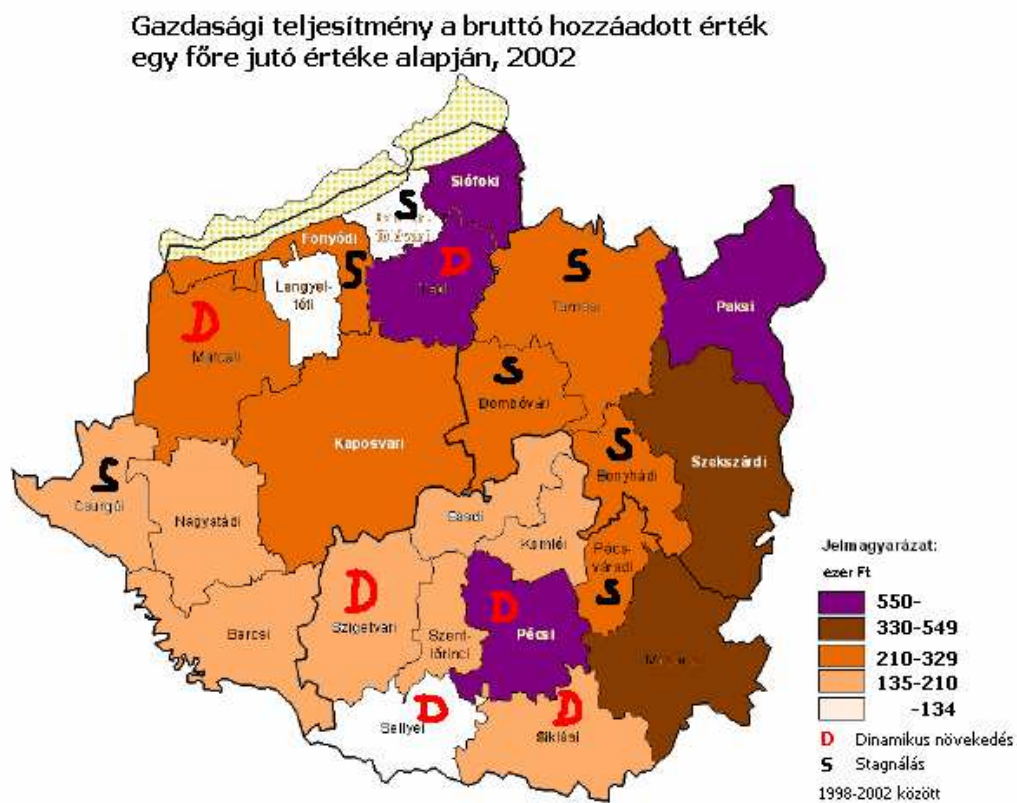
A gazdasági átmenet időszakának leglátványosabb visszaesését a Dél-dunántúli régió mutatta. Az egy főre jutó bruttó hazai termék (GDP) adatait tekintve a Dél-dunántúli régió pozíciója több mint 10 %-kal romlott az országos átlaghoz képest az 1994 és 2002 közötti periódus adatait figyelembe véve (1994-ben a régió az országos átlag 83,65 %-át érte el, ez az adat 2002-ben már csak 73,06 %), a különbség rövidebb stagnálást leszámítva folyamatosan növekedett ebben az időszakban. A régió fejlettségi szintje a másik két dunántúli régióhoz képest még jelentősebb leszakadást mutat. Ez alatt a 9 év alatt az ország legfejletlenebb megyéje és Budapest közötti különbség az egy főre jutó GDP adatokat alapul véve háromszorosról négyszeresre nőtt. A területi fejlettségi különbségek növekedését nem sikerült megállítani, vagy lassítani a központi eszközök alkalmazásával

A gazdasági fejlettséget a fajlagos bruttó hozzáadott értékek alapján kistérségi szinten vizsgálva jelentős különbségek tapasztalhatóak a régió és a megyén be-

lül is. A kistérségek gazdasági teljesítménye nagy eltéréseket mutat az egy főre jutó bruttó hozzáadott értéket tekintve.

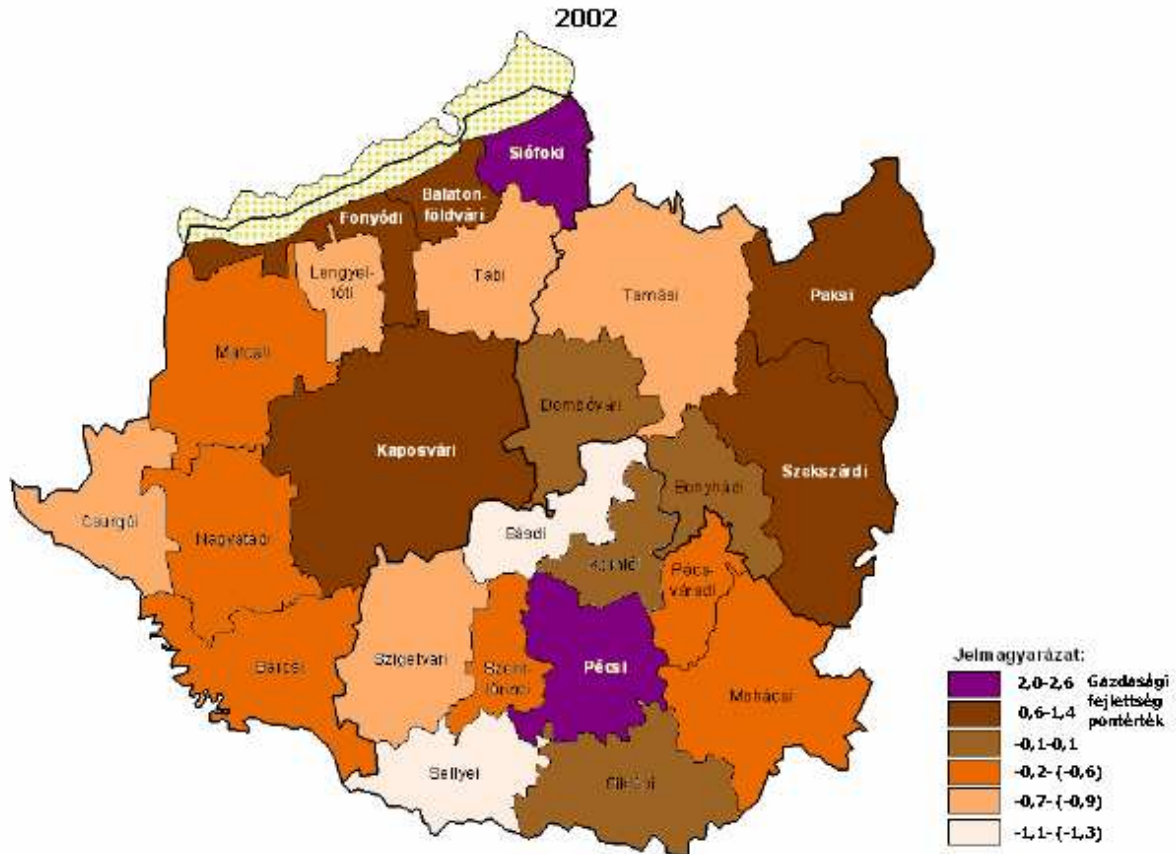
A KSH által végzett kutatás során statisztikai módszerekkel – főkomponens elemzéssel – 21 gazdasági indikátorból képeztek a gazdasági fejlettségre komplex mutatót, mely alkalmas az egyes kistérségek gazdasági fejlettségét egy pontértékben jellemezni.

A következő két ábra között jelentős eltérések mutatkoznak. A komplex mutató árnyaltabb képet ad. A bruttó hozzáadott érték mutatót sok tényező befolyásolhatja, mely torzíthatja a képet. Ilyen tényező lehet a kistérség ágazati szerkezete. A jelentősebb iparral és nagyobb vállalatokkal rendelkező kistérségek relatíve jobb képet mutathatnak, mint például a tabi térség, ahol a szolgáltatások és a mezőgazdaság a meghatározóbb.

Forrás: VÁTI, DDRFÜ

A kistérségek gazdasági fejlettsége a Dél-Dunántúlon

II.2.1.1 Vállalkozási szervezetrendszer, ágazati szerkezet

A tabi kistérségben 798 regisztrált vállalkozás volt 2003-ban. A vállalkozási szervezetrendszere mind dinamikáját, mind pedig sűrűségét tekintve megyei és országos összehasonlításban is fejletlennek számít. A kistérség vállalkozásainak részaránya mindössze 6,7 % a megyei vállalkozásokon belül.

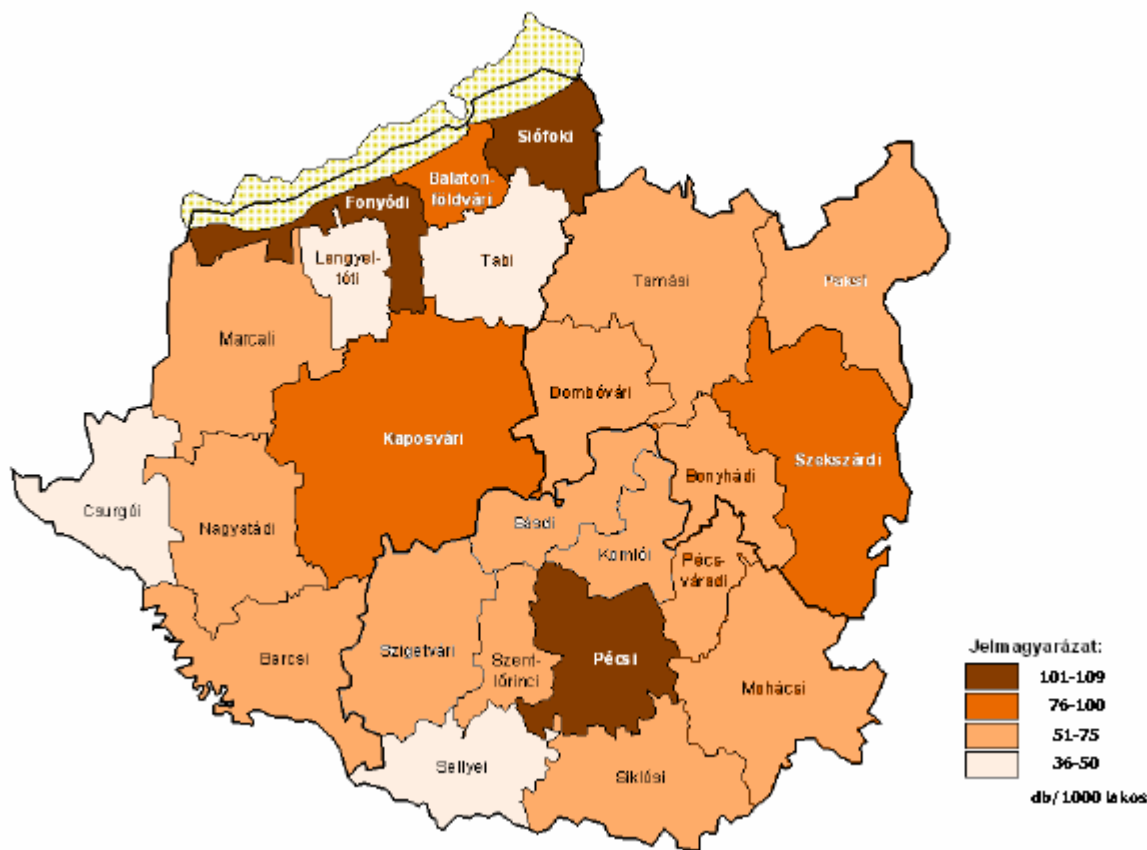
A vállalkozások számának indexe a térségében stagnálást mutat, azaz az 1990-es évek közepe óta nem növekedett az átlagszámuk.

A kistérségben a társas vállalkozások aránya 26,4 % (211 db), az egyéni vállalkozások pedig közel 73,6 %-os aránnyal (587) képviselték magukat. Ez az adat részben utal az alacsonyabb gazdasági potenciálra is. A társas formák legalacsonyabb, és az egyéni vállalkozások legmagasabb aránya rendszerint a kevésbé fejlett kistérségekre, illetve a községekre jellemző. Ez összefügghet a tőkehiánnyal is, de a szűkös, sőt sokszor teljesen hiányzó munkahelykínálat miatt talán e településcsoportban kényszerültek leggyakrabban arra, hogy saját megélhetésükről önfoglalkoztató vállalkozás alapításával indított tevékenység révén gondoskodjanak.

A vállalkozások nemzetgazdasági ágazatok szerinti összetételében a két legjelentősebb súlyú gazdasági ág a 2005. év végén mind a régióban, mind országosan az ingatlanügyletek, gazdasági szolgáltatás, illetve a kereskedelem, javítás volt, ezen túlmenően azonban megjelentek a megyék és térségek sajátosságai.

Dél-Dunántúlon a vállalkozások száma alapján két területnek van nagyobb súlya az országosnál, illetve az ország megyéinek átlagánál: a régió több térségében is kedvező adottságokkal rendelkező mezőgazdaság, vad-, erdőgazdálkodás, halászatnak, valamint a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátásnak, elsősorban a Balaton-part és számos más idegenforgalmi vonzerő következtében.

Vállalkozás-sűrűség kistérségeenként a Dél-Dunántúlon
2003. december 31.

Vállalkozások szektorális megoszlása , 2003

	%
Működő vállalkozások száma a mezőgazdaság , vadgazdálkodás, erdőgazdálkodás, halászat nemzetgazdasági ágakban (A+B gazd.ág)	8,0
Működő vállalkozások száma a bányászat, feldolgozóipar, villamos energia, gáz- vízellátás nemzetgazdasági ágakban (C+D+E gazd.ág)	6,0
Működő vállalkozások száma a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás nemzetgazdasági ágban (H gazd.ág)	1,0
Működő vállalkozások száma az ingatlanügyletek, gazdasági szolgáltatás nemzetgazdasági ágban (K gazd.ág)	6,6

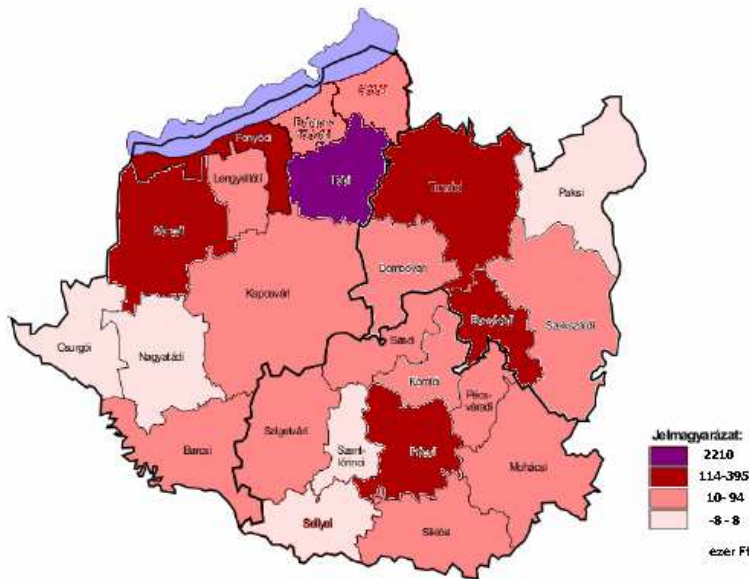
Forrás: saját szerkesztés a KSH Évkönyv (2003) alapján

A kistérségben a vállalkozások meghatározó hányada (a 2004. év végén kétharmad részük 561 db) foglalkoztatott nélkül vagy ismeretlen létszámmal működött, amely némileg magasabb volt mind az országos átlag.

A vállalkozások 25,4 %-a mikro-vállalkozási: 1–9 főt foglalkoztató kategóriába sorolódott, és a 10–49 főt foglalkoztató kisvállalkozások száma 8, az 50 főnél többet foglalkoztatottak száma 14.

A külföldi működő tőkebefektetés alapján a régiók között Dél-Dunántúl helyezte mondható a legkedvezőtlenebbnek. Itt működött a külföldi érdekeltségű vállalkozások mintegy 7 %-a, viszont az általuk befektetett tőkeösszeg – az 1992. évi 3,8 %-ról folyamatos csökkenés eredményeként 1999-ben már csak 2 %-ot képviselt az országból. A 2002. évi adatok szerint a Dél-dunántúli régió valamennyi kistérségében működött külföldi érdekeltségű vállalkozás. A Tabon működő Flextronics Kft. Somogy megye és a régió egyik legnagyobb vállalata úgy a foglalkoztatott létszámot, mint az árbevételt tekintve.

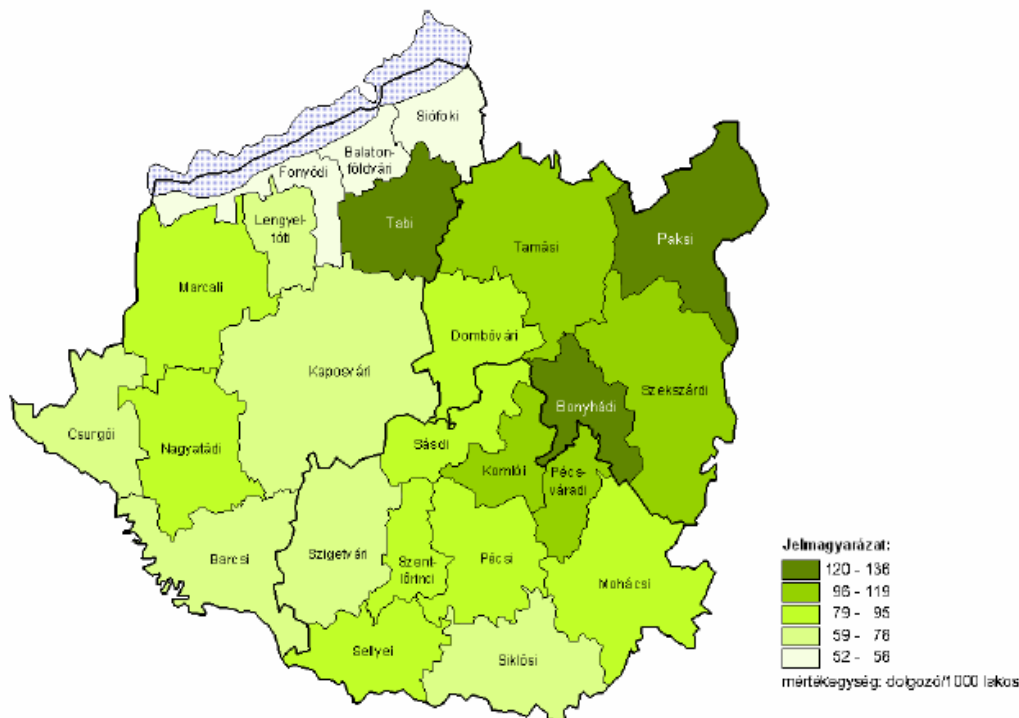
Egy lakosra jutó külföldi tőke a dél-dunántúli régió kistérségeiben
2002

II.2.1.2. A kistérség gazdaságának ágazati szerkezete a foglalkoztatottak alapján

A kistérség ágazati szerkezete a foglalkoztatottak gazdasági szektoronkénti megoszlása alapján kevésbé modern, tradicionális állapotokat tükrözött 2004-ben. Az országos átlagnak több mint a duplája, a megyeinek is közel a kétszerese a mezőgazdaságban foglalkoztatottak aránya (12,8 %), ami a térség rurális jellegének egyik kifejezője.

Az iparban foglalkoztatottak 1000 lakosra jutó száma kistérségenként
2001

A foglalkoztatottak számában a legutóbbi két népszámlálás között bekövetkezett drasztikus csökkenés az egyes ágazati területeket különbözőképpen érintette.

A kistérségben a foglalkoztatottak száma összesen 5800 fő volt 2004-ben. Az ágazatok közötti megoszlásuk:

Ipar, építőipar	2600 fő
Mezőgazdaság	500 fő
Szolgáltatás	2700 fő

Összevont nemzetgazdasági ágak szerint a legjelentősebb fogyás a régió, így a kistérség vonatkozásában is a **mezőgazdaságban** mutatkozott. Az agrárágazatban hosszú ideje tartó, tendenciaként érvényesülő létszámfogyás – mely tulajdonképpen a korszerű gazdaság velejárója – elsősorban a termelési technológiák modernizációjával, a kézi munkaerő gépekkel történő kiváltásával függött össze, amihez a rendszerváltást követően újabb tényezők járultak.

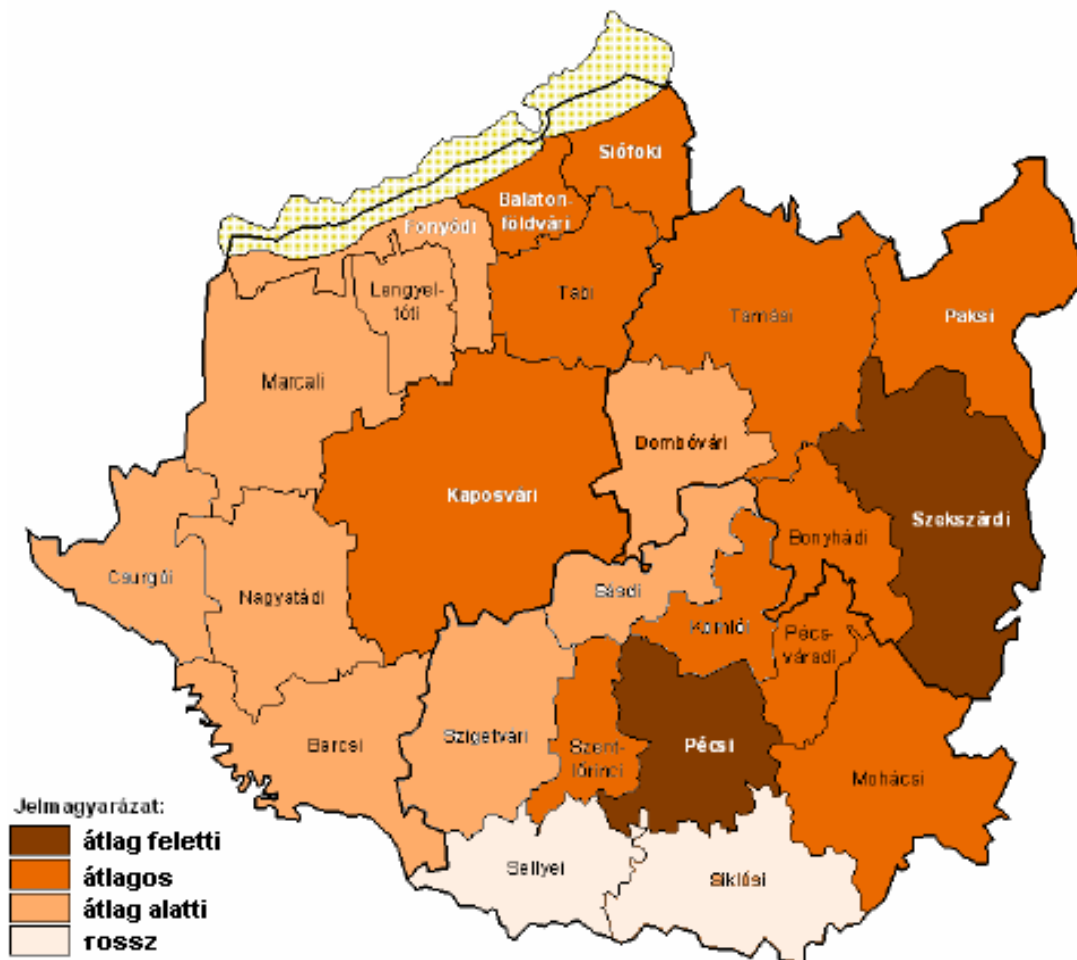
A szolgáltató ágazat arányának növekedését elsősorban a mezőgazdasági és ipari ágazatból felszabaduló foglalkoztatotti létszám átcsoportosulása táplálta. A kistelepülési postabezárások, a közszolgáltatást ellátó intézményi összevonások mind-mind az ágazati foglalkoztatotti létszámot csökkentették.

Az üzleti szolgáltatók közé, főtevékenységük alapján, a következő területekkel foglalkozó vállalkozások tartoznak:

- ingatlanügyletek,
- kölcsönzés,
- számítástechnikai tevékenységek,
- jogi, gazdasági tevékenységek,
- mérnöki, műszaki tevékenység,
- tanácsadás,
- egyéb tevékenységek.

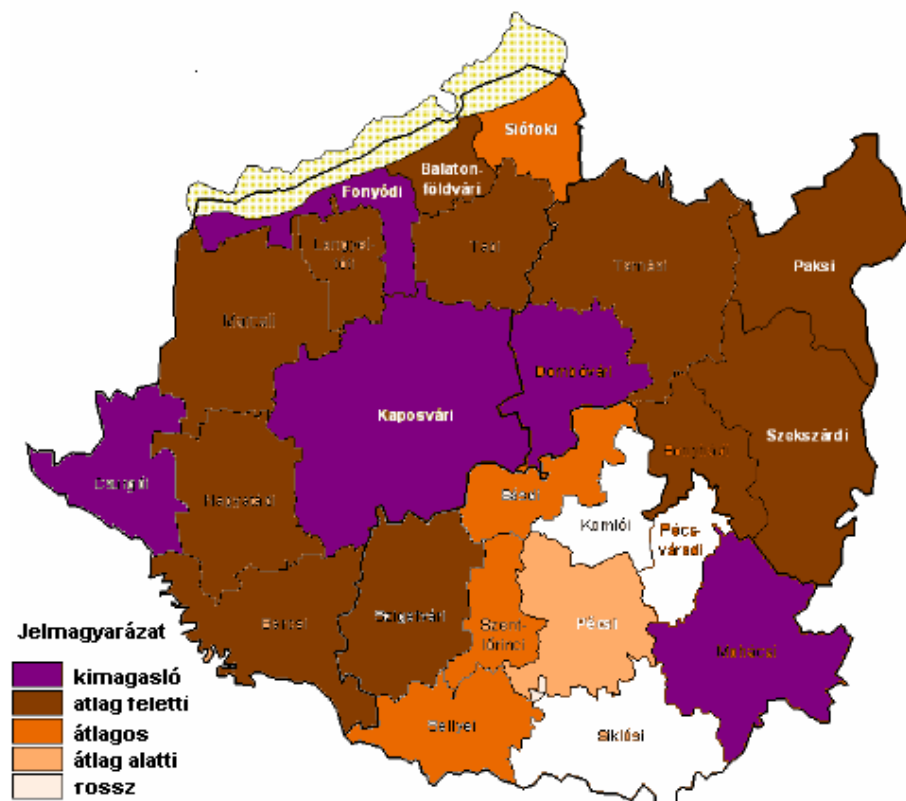
A gazdasági szolgáltatók piacát elsődlegesen a vállalkozások jelentik ezért térbeli struktúrája elsősorban a vállalkozói aktivitáshoz, befektetésekhez, a gazdasági fejlettséghez igazodik, bár a kvalifikált humán erőforrás és az információs infrastruktúra jelenlétének szerepe is fontos. Az üzleti szolgáltatások megjelenése és terjedése elsődlegesen a városokhoz kapcsolódik, ezért területi eloszlásában a térségi különbségek mellett a településhierarchia dimenziója kiemelt.

Gazdasági szolgáltatás ellátottsága, 2002

A pénzügyi szolgáltatások tekintetében a Dél-dunántúli régió helyzete kedvezőbbnek mutatkozik, mint más területen. A komplex pénzügyi ellátottság mutatója (az egy banki-, takarékszövetkezeti fiókra, illetve ATM-re eső népességszám) tekintetében kedvező kép rajzolódik ki.

Pénzügyi ellátottság mutató, 2004

Forrás: VÁTI, DDRFÜ

II.2.1.3. A kistérség gazdasági ágazatainak bemutatása

A kistérség jövőbeni gazdasági fejlődése prognosztizálhatóan három közel azonos súlyú tevékenység között fog megoszlni. Az adottságoknak köszönhetően a mezőgazdaság továbbra is jelentős súlyt fog képviselni, bár a termék szerkezetben jelentős átalakulások várhatóak. A kistérség gazdaságában célszerű szerepet szánni az idegenforgalomnak, az adottságot nem szabad kihasználatlanul hagyni, már csak a kistelepülések alternatív foglalkoztatása miatt sem.

II.2.1.3.1. Mezőgazdaság

Somogy megye, benne a tabi kistérség természeti adottságai – az éghajlat, a domborzat, a termőföldek – az átlagosnál kedvezőtlenebb feltételeket biztosítanak a mezőgazdaság számára. Ezen adottságok mellett a térség gazdaságában, az itt élők mindennapjaiban az agrárium mindig is meghatározó szerepet játszott és jelentősége – az ágazatnak a modern gazdasági viszonyok között való nagymértékű térvesztése ellenére – ma is nagyobb az országos átlagnál.

A térség agrártermelésének szerkezetét a művelési ágak alapján jellemezhetjük. Az ágazatban mindig is az alaptevékenységek, ezen belül is elsősorban a szántóföldi növénytermesztés és az állattenyésztés átlagosnál magasabb súlya jellemezte.

Az országos üzemszerkezethez hasonlóan a kistérségben is a duális üzemszerkezet jellemző. A stabilizálódó, lassan bővülő árutermelő nagygazdaságok mellett az elaprózódó kisüzemi struktúra nem életképes, nem árutermelő így sem az Európai Unió, de a hazai piacokon sem versenyképes.

Az egész régió és a kistérség potenciális gazdasági adottságai az állattenyésztés tekintetében a korábbi évtizedekhez képest alapvetően romlottak, ennek következtében a rendszerváltozást követő években és napjainkban is – a gazdálkodás ökonómiai feltételeinek "szigorodásával" párhuzamban – tovább folytatódott az állatállomány csökkenése. A tulajdoni szerkezet átrendeződése, az élelmiszeripar magánosítása szintén ezt a folyamatot erősítette. A kistérségben az állattenyésztés hanyatlása, visszaesése drámaibb volt a növénytermesztésnél, a legnagyobb veszteséget a szarvasmarha ágazat szenvedte el. Az értékesítés problémái napjainkra sem javultak, sőt az EU csatlakozással tovább romlottak, így további állománycsökkenés prognosztizálható.

Nagyon fontos lenne az agrárgazdaság teljes vertikumában a gazdasági együttműködések, integrációk erősítése, ami nagyban elősegítheti az agrárium piaci versenyképességének növelését, egyben hozzájárul az agrár kisvállalkozások életképességének javításához.

A termelés szerkezetének átalakulása megindult, először a biotermelés meghonosításával, legutóbb pedig az energetikai célú ültetvények (biomassza-erőművi felhasználásra) megjelenésével folytatódott. A termálvíz hasznosítás lehetőségével további átalakulás várható a primőr kertészeti kultúra feltételeinek megteremtésével.

Az erdőgazdálkodás tekintetében a kistérség erdőszültségének aránya 26 %-ot meghaladta. Az erdő komplex, többcélú hasznosítása nemcsak gazdasági hasznosíthatósága miatt lehet fejlesztési célterület, de mint természeti potenciál is szerepet kell, hogy kapjon a térség gazdasági fejlesztésének célterületei között, ami az alacsony népességű, elnéptelenedő települések foglalkoztatottsági gondjain segíthet.

Összefoglalva megállapítható, hogy az agrárágazat szervezeteiben a gyenge jövedelmezőségi viszonyok és a tőkehiány miatt tovább romlottak a termelés anyagi és műszaki feltételei, így a tabi kistérség agrárökológiai potenciáljához képest alulteljesített. A negatív tendenciák háttérében a rendszerváltozás következtében szervezeti változások és a tőkehiány, valamint az egész ágazatra jellemző értékesítési gondok álltak.

A mezőgazdaság Európai Unió belüli, az integrált vidékfejlesztéssel összekapcsolt átalakulása, az alternatív, illetve a környezethasznosító termelési módokra

való áttérés preferálását jelentik. A vidékfejlesztés egy lehetséges módja lehet a biogazdálkodás.

A mezőgazdasági termékek feldolgozóipara

A térség mezőgazdasági potenciáljának erősítése a magasabb hozzáadott értékű, lehetőleg helyben feldolgozott termékek piacra juttatását kívánja meg. A kistérségben az élelmiszeripari feldolgozás lényegében hiányzik, az állati termékek feldolgozása is a térségen kívüli.

Az egyes szektorok művelési ág szerinti megoszlásának főbb jellemzői								
Térség	A szántó	A szőlő	A gyep	Az erdő	A szántó	A szőlő	A gyep	Az erdő
	részaránya a gazdasági szervezetek				részaránya az egyéni gazdaságok			
	használatában levő összes földterületen belül, %							
Baranya megye								
Komlói	82,5	0,1	9,2	7,7	27,7	1,0	9,6	57,3
Mohácsi	88,6	0,1	2,2	5,8	57,1	1,9	2,8	32,5
Sásdi	80,0	0,0	5,9	3,3	30,5	0,5	6,8	58,4
Sellyei	85,9	0,0	2,3	7,3	56,2	0,2	7,6	30,8
Siklósi	87,5	2,1	1,7	2,0	51,8	4,9	6,4	29,3
Szigetvári	79,8	0,0	6,9	9,5	60,9	0,7	9,4	25,0
Pécsi	21,5	0,2	2,2	67,6	54,4	1,6	9,5	26,9
Pécsváradi	86,2	0,0	9,4	3,4	39,4	1,0	12,8	41,1
Szentlőrinci	90,2	0,0	4,1	4,4	59,5	1,0	5,4	29,8
<i>Összesen</i>	<i>61,9</i>	<i>0,2</i>	<i>3,2</i>	<i>28,9</i>	<i>50,6</i>	<i>1,5</i>	<i>7,5</i>	<i>35,0</i>
Somogy megye								
Barcsi	64,6	0,0	7,9	24,7	58,0	0,5	6,3	31,0
Csurgói	58,8	0,0	7,5	30,1	47,5	1,1	6,6	37,9
Fonyódi	48,4	1,3	25,3	16,4	38,7	11,0	11,6	14,0
Kaposvári	33,9	0,0	3,6	60,3	62,0	0,7	6,8	25,0
Lengyeltóti	76,8	0,0	8,8	10,1	61,1	5,2	5,6	19,7
Marcali	69,2	0,6	8,1	19,6	50,2	1,9	10,2	30,1
Nagyatádi	44,1	0,0	4,9	48,2	53,5	0,9	6,8	30,1
Siófoki	68,9	0,3	4,3	4,8	57,7	2,1	13,0	18,6
Tabi	85,3	0,0	2,2	10,4	61,5	1,8	6,9	20,3
Balatonföldvári	84,8	6,9	0,0	8,3	54,0	4,0	21,0	13,6
<i>Összesen</i>	<i>49,4</i>	<i>0,2</i>	<i>5,8</i>	<i>41,0</i>	<i>56,3</i>	<i>2,1</i>	<i>8,1</i>	<i>25,6</i>
Tolna megye								
Bonyhádi	77,1	5,1	6,7	7,2	59,6	2,4	11,6	20,7
Dombóvári	78,3	0,0	5,9	7,6	83,4	0,9	4,2	6,6
Paksi	90,0	0,9	4,2	1,3	61,9	2,0	7,8	23,8
Szekszárdi	83,7	1,3	4,7	4,2	76,2	3,4	5,3	10,7
Tamási	44,7	0,1	4,3	48,6	68,9	1,5	10,3	15,3
<i>Összesen</i>	<i>71,2</i>	<i>0,9</i>	<i>4,9</i>	<i>18,2</i>	<i>70,1</i>	<i>2,2</i>	<i>7,7</i>	<i>15,5</i>
Dél-Dunántúl összesen	58,1	0,4	4,7	32,2	59,2	1,9	7,8	25,0

A régió agrárpotenciáljának megoszlása kistérségek szerint 2000. március 31.						
Térség	A mezőgazdasági tevékenységet folytató					Egy hektár szántóterület átlagos aranykorona értéke
	gazdasági szervezetek	egyéni gazdaságok	egyéni gazdaságokhoz tartozó népesség	a gazdaságok ^{a)}		
				használatában lévő összes földterület	kéttengelyes traktorral rendelkező részének ^{b)}	
megoszlása, %						
Baranya megye						
Komlói	1,8	2,0	2,0	1,2	1,3	11,01
Mohácsi	6,4	6,3	6,4	7,9	7,4	32,24
Pécsi	8,0	4,6	4,7	9,2	3,5	18,03
Pécsváradi	1,1	1,9	2,0	1,3	1,7	15,52
Sásdi	3,5	2,7	2,7	2,4	2,1	11,41
Sellyei	2,4	2,3	2,4	2,0	2,5	15,16
Siklósi	4,2	4,8	4,9	2,8	5,7	22,19
Szentlőrinci	1,6	2,0	2,1	1,5	1,6	26,79
Szigetvári	4,2	4,0	4,1	3,4	3,6	21,16
Összesen	33,2	30,7	31,3	31,8	29,5	23,35
Somogy megye						
Balatonföldvári	1,3	1,1	1,1	0,7	1,4	21,89
Barcsi	4,2	3,9	3,6	3,9	5,3	17,05
Csurgói	2,9	3,8	3,8	2,3	3,8	21,77
Fonyódi	2,6	2,8	2,8	2,4	2,3	19,82
Kaposvári	17,2	12,7	13,1	17,9	12,5	18,89
Lengyeltóti	1,2	2,6	2,5	1,4	1,8	19,94
Marcali	3,8	5,6	5,4	3,8	4,9	20,05
Nagyatádi	4,4	4,3	4,3	5,2	2,9	15,34
Siófoki	2,6	2,4	2,2	2,0	1,9	29,09
Tabi	3,7	3,4	3,3	2,8	3,6	15,58
Összesen	44,0	42,7	42,1	42,3	40,3	19,02
Tolna megye						
Bonyhádi	3,6	3,2	3,6	2,4	2,4	24,11
Dombóvári	3,7	3,7	3,6	4,3	2,8	30,78
Paksi	4,0	6,0	5,8	5,1	8,3	22,53
Szekszárdi	6,4	7,3	7,4	6,6	9,5	25,68
Tamási	5,2	6,4	6,2	7,5	7,3	29,71
Összesen	22,9	26,6	26,6	25,9	30,3	26,76
Dél-Dunántúl összesen	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	22,86
a) Gazdasági szervezetek és egyéni gazdaságok együtt. - b) 1000 hektár mezőgazdasági területre jutó gépszám.						

II.2.1.3.2. Ipar

A kistérség az ipar szempontjából is szegényes. Ipari vállalkozás döntően Tabon működik, ott is az elektronika irányába túlsúllyal. Ezen túl a vasipar és gumiipar van jelen Tabon és néhány településen.

A város és a térség gazdaságának fejlődését nagyban elősegítené az ipari park, vállalkozói övezet létesítése. Az ipari parkok gazdasági súlyát erősíti, hogy nemcsak az ipari termelés növelésében és az új munkahelyek létrehozásában játszanak fontos szerepet, hanem a korszerű termelési eljárások, valamint technika

alkalmazásában is. Az ipari park létrehozása már középtávon potenciális lehetőség.

A beruházás kedvező hatása erősítené a város-gazdasági -foglalkoztatotti centrum jellegét, s sok helyi lakos számára munkaalkalmat biztosítana, amivel a város- és a kistérség-fejlesztés egyik legfontosabb prioritásához járulna hozzá.

II.2.1.3.3. Szolgáltatások.

A kistérség társas vállalkozásainak 12 %-a, az egyéni vállalkozásoknak pedig 28.4 %-a a szolgáltató szektorban működik. A kistérségben a foglalkoztatottak 46,5 %-a dolgozik a szolgáltató szektor különböző ágazataiban. A termelő szolgáltatásokon belül a kereskedelmi alágazat a legnagyobb foglalkoztatóként a foglalkoztatottak 12,5 %-át alkalmazta.

A közszolgáltatások területén az egyik legnagyobb foglalkoztató az oktatási és az egészségügyi szféra volt.

II.2.1.3.4. Idegenforgalom és kereskedelmi szálláshelyek

A kistérség természeti adottságai biztos alapot jelentenek az idegenforgalom fejlesztéséhez.

Az hogy egy adott település valamelyik táji potenciál kihasználására alkalmas, természetesen nem jelenti azt, hogy ezek mindegyike aktívan be is kapcsolódott az idegenforgalomba működő szálláshelyekkel.

A kistérségben alig vannak kereskedelmi szálláshelyek. A meglévők eltérő szolgáltatási színvonallal rendelkeznek, részben magánvállalkozásban, részben társas vállalkozásban üzemelnek.

Szálláshellyel rendelkező települések:

Bonnya Somogykertje kft	40 fő férőhely
Karád /vadásztársaságok/	59 fő férőhely
Lulla „Pál-udvar „	12 fő férőhely
Tab „ Gyöngy –panzió „	11 fő férőhely
Tengőd /vadásztársaság/	8 fő férőhely
Zics /falusi vendéglátás /	3 fő férőhely

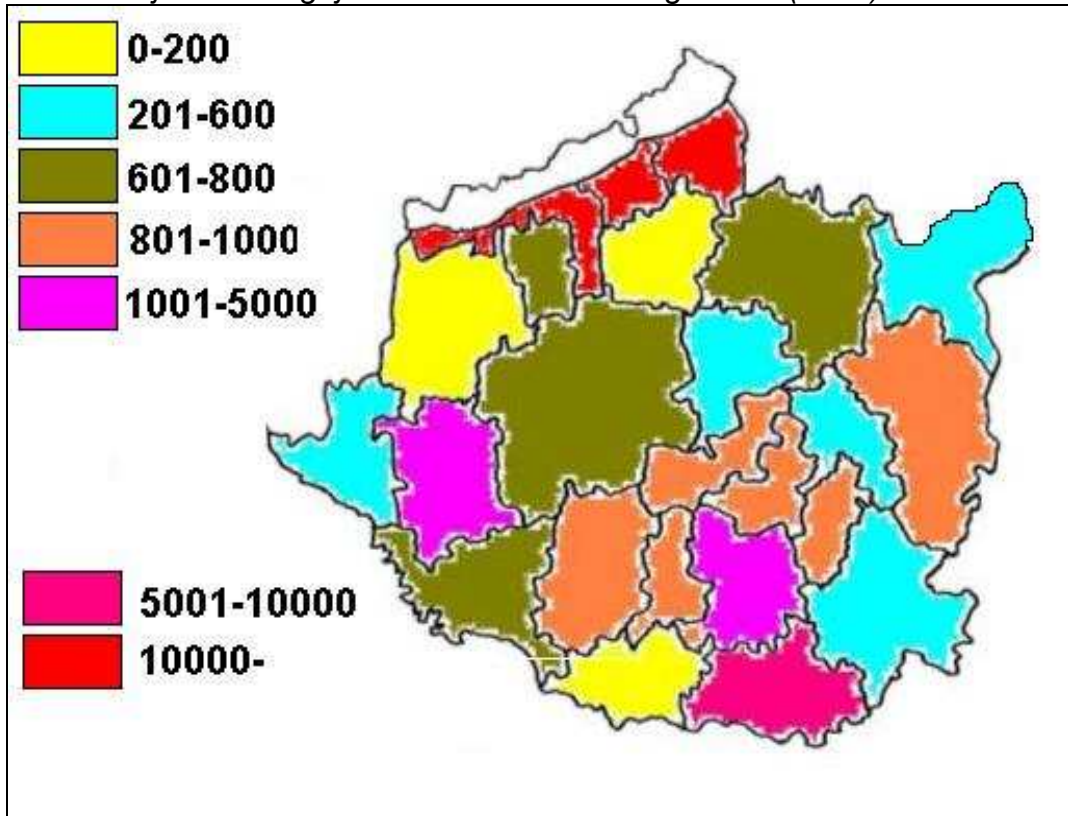
A kistérségben ma még szinte egyáltalán nem hasznosított gazdasági erőforrás a turizmus.

A kerékpáros-, a vadászturizmus fejlesztésére ideálisak a kistérségben a körülmények, amely lehetőségek azonban eddig nem lettek kihasználva. A változatos, vonzó környezetet, a nem túlságosan tagolt domborzat, a nagy kiterjedésű erdők, a vizes területek nagy száma mind jó feltétel turizmuskülönböző ágai számára. A sűrű településszerkezet rendszeres pihenőket és látnivalókat biztosít, és a kapcsolódó sűrű mellékúthálózat alkalmas a kerékpáros közlekedésre. A kerékpáros turizmushoz kapcsolódó infrastruktúra azonban kiépítetlen.

Térképek és turisztikai szóróanyagok már készültek a társulás támogatásával. Bizonyos feltételek teljesülése – mindenekelőtt a közlekedési viszonyok javulá-

sa, /összekötő utak/ esetén sokkal nagyobb számú látogatót fogadhatna a kistérség– akár a tranzitutasok megállításával, akár önálló idegenforgalmi célállomásként, például a környező falvak falusi turizmusát különböző programokkal kiegészítve. Szükséges lenne ugyanakkor egy professzionális turisztikai menedzselő iroda kialakítása is, amely a közeljövő fejlesztéseit és a vendégforgalmat szakszerűbben szervezhetné.

Az 1000 főre jutó vendégéjszakák száma kistérségenként (2003)

II.3 TÁRSADALMI FOLYAMATOK, TELEPÜLÉSI INFRASTRUKTÚRA

II.3.1 Demográfiai folyamatok

A kistérség népmozgalma adatainak elemzésekor a népességszám változását közvetlenül a természetes valamint a mechanikus népmozgalom határozza meg. A természetes népmozgalom elemei a születések és a halálozások számának különbségéből 1000 lakosra számított természetes szaporodás. A születések 1000 lakosra jutó száma a körzetben és a megyében rendre elmaradt a halálozások mögött, így évről-évre – az országos trendhez hasonlóan – természetes fogyás tapasztalható.

A kistérség lakosságának 0,4 %-a 100 fő alatti, 4,1 %-a 100 és 200 fő közötti, 19,9 %-a 200 és 500 fő közötti, 27,2 %-a 500 és 1000 fő közötti lakosságszámú településen él. 1000 fő feletti településen él a kistérség népességének 48,4 %-a. (Andocsón 7,3 %, Karádon 10,4% és Tabon 29,8 %.)

A kistérség lakónépességének alakulásában a folyamatos csökkenés figyelhető meg. Az utóbbi négy népszámlálás adatai az alábbiak:

1970 22.100 fő
 1980 20.106 fő
 1990 17.835 fő
 2001 16.546 fő.

Az elmúlt 30 évben több mint 5.500 fővel csökkent a Koppány-völgye kistérség népessége.

A népességfogyás a természetes szaporodás és a vándorlási különbözet negatívumából adódott. A születések csökkenő számából adódóan a természetes fogyás üteme felgyorsult, 1970 és 1980 között 403 fővel, 1980 és 1990 között 936 fővel és 1990 és 2001 között 1.228 fővel csökkent a lakosságszám az élve születések és a halálozások különbözetéből adódóan. A népesség vándorlása azonban lelassult, az első időszakban 1.591 fővel, a második időszakban 1.335 fővel és a harmadik időszakban 61 fővel csökkent a kistérség lakosságszáma a beköltözések és az elköltözések negatív egyenlegéből fakadóan.

A lakosság korösszetételében az elöregedés tendenciái tapasztalhatók. A kistérség lakossága korcsoportok szerint az alábbi megoszlást mutatja /2004. évi KSH adat/:

○ 0-2 éves korig	459 fő
○ 3-5 éves korig	442 fő
○ 6-14 éves korig	1.739 fő
○ 15-17 éves korig	667 fő
○ 18-55 éves korig	8.865 fő
○ 56-60 éves korig	937 fő
○ <u>61 éves kortól</u>	<u>3.538 fő</u>
○ összesen:	16.683 fő

A 14 éven aluliak részaránya a népességen belül 15,8 %-ot tesz ki a kistérségben, szemben a megyei 16,3%-os illetve az országos 16,1 %-kal. A társult önkormányzatok területén élő 0-18 éves korúak száma: 2966 fő.

A gyermekek számában tapasztalható csökkenés kistérségünkben is megfigyelhető. Az élve születések száma 1970-1979 között 2855 fő, 1980-1989 között 2222 fő, 1990-2001 között 1959 fő volt, a megyében a fenti adatok az alábbiak szerint alakultak: 54 157 fő, 42 370 fő, 40 805 fő.

2004. január 1-jén az állandó lakosság 18, 6%-a 18 éven aluli volt, a megyében a részarányuk 19,55-öt képviselt.

A 60 éven felüliek a kistérségben a megyei átlagnak megfelelő részarányban élnek (21,2%), országos szinten 20,8%-os a részarányuk. A kormegoszlás adatai azt mutatják, hogy a térségben a középkorosztály aránya a legmagasabb 28 %, miközben az őket követő korosztályok részaránya lassan csökken.

Az átlagos öregedési index a térségben 132,4 közel 20-szal magasabb a megyei átlagnál. Vannak települések, ahol ez a szám az előző átlag többszöröse (Somogyacsa, Szorosad, Miklósi), ezeket a településeket az elnéptelenedés veszélye fenyegeti.

Összesen két faluban (Bonnyán, Fiadon) 100 alatti a korindex, itt viszonylag fiatalabb a népesség – feltehetően – a roma lakosság magasabb arányú gyermekvállalása miatt.

Viszonylag kiegyenlített (101-117 közötti) Bábonymegyér, Somogymeggyes és Andocs öregedési indexe.

Az előregedés tehát szinkronban van az országos folyamatokkal, sőt - ha kis mértékben is - de fokozottabban jelentkezik kistérségünkben.

III.1.1 A családok szerkezetváltozása

A kistérségben élő 4767 család összetétele 2001-ben a következők szerint alakult /KSH forrás/:

Házaspárokból álló család 3575 él a kistérségben. Közülük 1563-mal nem él együtt gyermek, 1 gyermekkel él 1016, 2 gyermekkel 771, 3 gyermekkel 166 és 4, vagy több gyermekkel 59 házaspár.

Élettársakból álló család 512 él a kistérségben. Közülük 235-tel nem él együtt gyermek, 1 gyermekkel él 143, 2 gyermekkel 91, 3 gyermekkel 30, és 4 vagy több gyermekkel 13.

109 *apa* egyedül él gyermekével a kistérségben. 1 gyermekkel 72, 2 gyermekkel 31, 3 vagy több gyermekkel 6 *apa* él.

571 *anya* neveli egyedül gyermekét. 1 gyermeket 408, 2 gyermeket 124, 3 vagy több gyermeket 39 *anya* nevel egyedül.

A kistérségben a családok 75 %-a házaspárokból áll (a megyében 74,1 %), 10,7 %-a élettársakból (a megyében 10,2 %), 2,3 %-ában az *apa* neveli egyedül a gyermekeket (a megyében 2 %), 12 %-ában az *anya* neveli egyedül a gyermeke-

ket (a megyében 13,8 %). A 16 546 fős népességből 2001-ben 13 618 fő élt családban, a családban élő gyermekek száma 4764 fő volt. A 100 családra jutó gyermekek száma 100 volt a kistérségben, a megyében 105. A szociális ellátásban jellemzően megjelenő családtípus tekintetében a nagycsaládosok, valamint a gyermekét egyedül nevelő családok aránya magasabb a rájuk nehezedő életfeltételek és a gyakran „átörökített” szocioökonómiai helyzetükből kifolyólag. Gyakori a problémahalmazódást mutató családoknál az alacsony szocioökonómiai státusz generációs átörökítése, mely gyakran a negatív szocializációs minták és alacsony iskolázottság következménye.

II.3.2 Foglalkoztatás struktúrája, munkanélküliség

A gazdasági aktivitást jellemző főbb folyamatok alakulásában a rendszerváltozás menete jól nyomon követhető. A kilencvenes években a gyors ütemű privatizáció, a jelentős létszámleépítések, a gazdaságtalan vállalkozások megszűnése, a foglalkoztatottak számának jelentős csökkenésével, illetve a munkanélküliek számának drasztikus emelkedésével járt. A foglalkoztatottak száma és népességen belüli aránya már az 1980-as évtizedben csökkenni kezdett, mértéke meghaladta a népességfogyást. A következő évtized első felében a foglalkoztatottak számának és népességen belüli arányának csökkenési folyamata felgyorsult. A folyamatos és tartós romlást az 1990-es évek közepén stagnálás követte, majd a foglalkoztatottak száma és népességen belüli aránya lassan emelkedett.

A kistérségben élő népesség gazdasági aktivitás szerinti összetétele az országos átlaghoz hasonlóan jelentősen átrendeződött az utóbbi másfél évtizedben, azaz az ezredfordulóra az eltartottak és foglalkoztatottak népességen belüli aránya csökkent, míg az inaktív keresők és a munkanélküliek aránya jelentősen megnőtt. A kistérségen belül a férfiak foglalkoztatottsági részesedése minden korcsoportban meghaladja a nőkéét, az országos trendeknek megfelelően.

A munkanélküliségi ráta 2004. novemberében a kistérségben 16,5 %-os volt. (A megyében ugyanebben az időszakban 14,2 %-os, a Dél-dunántúli régióban 12,5 %-os) A 25 településből 14 esetében 20 % alatti, 7 esetében 20 és 30 % közötti, 4 településen 30 % feletti volt a munkanélküliség. A legalacsonyabb ráta Tabon (9,3 %), a legmagasabb Somogyacsán (39%) volt.

A kistérség egyedüli városa, a térség központja Tab városa. Itt él a térség lakosságának 29,8%-a.

A tabi kistérség népességi adatai (2004)

Népességi adatok	fő	Foglalkoztatási adatok	Ezer fő
Aktív korú népesség:	10.900	Foglalkoztatott össz.:	5.700
Ebből:		Ebből:	
- 15-29 éves	3.200	- 15-29 éves	1.400
- 30-49	4.500	- 30-49	3.100
- 50-60	2.200	- 50-60	1.100
- 60-64	1.000	- 60-64	100

Férfi	5.400	Férfi	3.200
Nő	5.500	Nő	2.500
Iskolai végzettség:		Iskolai végzettség:	
Nyolc általános alatt	300	Nyolc általános alatt	1
Nyolc általános	400	Nyolc általános	1.400
Szakmunkás	3.300	Szakmunkás	2.000
Középfokú	2.400	Középfokú	1.600
Felsőfokú	900	Felsőfokú	600

A kistérség összes foglalkoztatási létszáma 2004-ben az aktív korú népesség 10,9 ezer fős arányához képest 5,7 ezer fő volt, ez a 2000. évhez képest 1,7 százalékos visszaesést mutat. A foglalkoztatási ráta a megyei 52,5 %-os átlaghoz képest 52,2 %-al minimális eltérést mutat, szemben a környező kistérségek százalékos arányaival (nagyatádi 49,3%, csurgói 47,6%, barcsi 46,1%, lengyeltóti 45,7%). A foglalkoztatási adatok és az iskolai végzettség korrelációjában a szakmunkás végzettségű 30-50 év közötti férfiak vannak a legmagasabb számban foglalkoztatva (2000 fő), míg a 60-64 év közötti nyolc általánost sem végzett nők a legkisebb arányban (100 fő).

2005 decemberében az álláskeresők 50%-a képzetlen, 36%-a szakmunkás, 13%-aközépfokú végzettségű és mindössze 1%-ot képvisel a felsőfokúak aránya.

A képzetlenek aránya korcsoportonként a következőképpen alakult:

- 17 – 25 év közöttiek körében 38,8%-os,
- 26 – 35 év közöttiek körében 42,7%-os,
- 36 – 45 év közöttiek körében 52,5%-os,
- 46 – 55 év közöttiek körében 54%-os,
- és az 56 év fölöttiek körében 48%-os

Megállapítható tehát, hogy a képzetlenek aránya az idősebb szabad munkaerő körében magasabb, ugyanakkor azt sem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy a fiatalabb generáció körében is 38 – 43% között van. Rendkívül magas ez a szám és alátámasztja azt a véleményt, mely szerint a csak 8 általános iskolai végzettséggel vagy még azzal sem rendelkező réteg generációként „újratermelődik”.

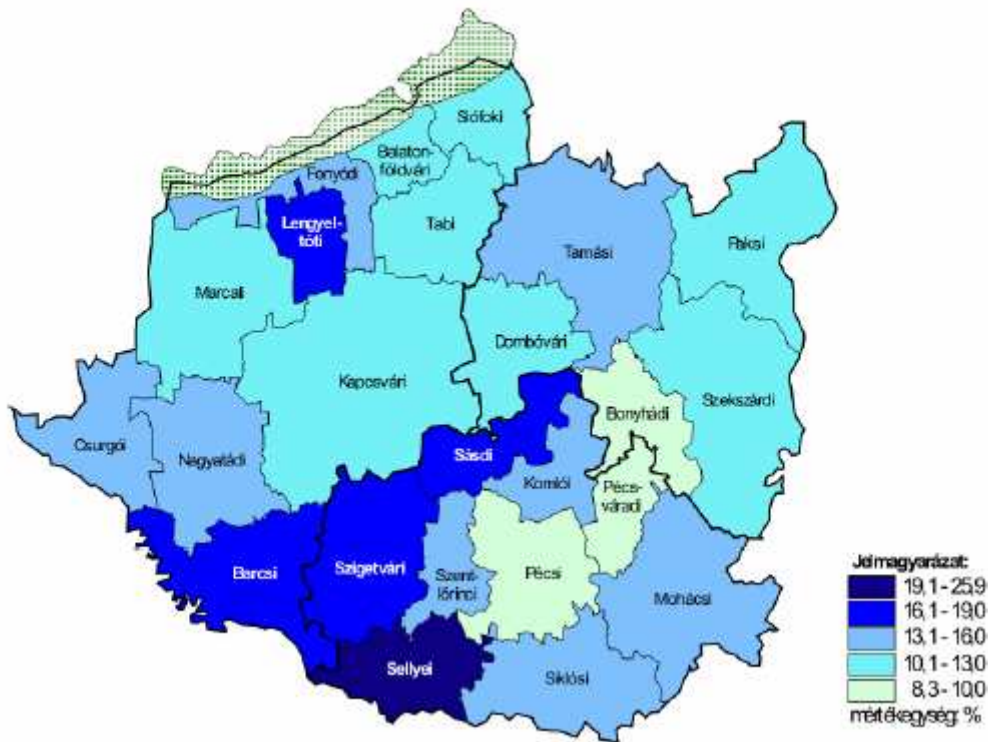
A gazdaság ágazati szerkezete egyben a foglalkoztatottság determináns tényezője is. Miután az egyes ágazatok munkaerőigénye lényegesen eltér egymástól, az ágazati szerkezet módosulása a foglalkozási szerkezetre is jelentős hatást gyakorol.

A munkaerő iránti kereslet alakulásában nincsenek nagyobb beruházásokból fakadó kiugró keresletingadozások. A munkaerő kereslet megoszlása nemzetgazdasági áganként folyamatosan változik. A mezőgazdasági munkák beindulásával a tavaszi időszakban az állások többsége ehhez kötődik, amint a települések kötelező és vállalt feladataihoz kapcsolódó közcélú kommunális foglalkoztatás is. A kereskedelem és szolgáltatás területén arányosabb a kereslet.

A foglalkoztatottsági lehetőségeket tovább rontotta, hogy jelentős beruházás, illetve külföldi tőkebeáramlás nem valósult meg a térségben. A kisvállalkozói szektor nem képes jelentős számú munkaerő alkalmazására. A munkáltatók a gazdasági egyensúlyuk megtartására törekszenek, s a többségükben ezek a kis-

vállalkozások nem rendelkeznek a fejlesztéshez szükséges tőkével. A költségvetési intézmények a megszorító takarékosági intézkedések miatt létszámptótlások esetén jelentik be munkaerő igényüket, de jelentős foglalkoztatotti létszám bővülés a közszférában sem várható. Az intézmény összevonások, illetve a többcélú integrált intézményi működtetési rendszerben inkább további elbocsátásokkal kell számolni.

A munkanélküliek gazdaságilag aktívakon belüli aránya kistérségeként 2001

A kistérségben működő legnagyobb foglalkoztatók ágazati bontásban:

- A mezőgazdasági szektorban hat Rt. és egy szövetkezet működik, néhány jelentősebb egyéni vállalkozó mellett. Összesen 259 főnek biztosítottak 2004-ben munkát.
- A kereskedelem területén a Tab és Vidéke ÁFÉSZ 2004-ben 87 főnek adott munkát.
- Az ipari szektorban számos meghatározó munkáltató jelenik meg: Flextronics International Kft. (1157 fő); SIME Kft. (182 fő) MKB. Hungária Kft. (123 fő); TAG Rt. (87 fő); Epro Kft. (80 fő); Béta-Roll Rt. (59 fő).
- Az állami szektor és az önkormányzatok még a térség legnagyobb foglalkoztatói, 2004-ben 25 településen 663 fő köztisztviselő, közalkalmazott dolgozott.

A regisztrált munkanélküliek 2004. év végi záró létszáma (1253 fő) 240 fővel magasabb volt, mint a 2003. évi zárás, ugyanakkor a korábbi legalacsonyabb 12,8 %-os rátához képest 2004-ben a munkanélküliségi ráta nem csökkent 15,1 % alá. A tendencia 2005-ben még erőteljesebb változásokat mutatott és a regisztrált munkanélküliek száma februárra elérte az 1300 főt (19%-os rátát). Különösen a közmunka programokba való beállásokat követően 2005. szeptemberi állás alapján 14,3 %-ra esett vissza a regisztrált munkanélküliek százalékos aránya, feltételezhető azonban, hogy a hét hónapos munkaprogram lejártával újra visszakerülnek a rendszerbe.

A 2005 november 1-től élő szabályozás új ellátási formákat vezetett be.

A munkanélküli járadékban, álláskeresést ösztönző juttatásban, álláskeresési járadékban, valamint álláskeresési segélyben részesülők együttes aránya 26,7%-os volt az év végén. Ez 4%-os visszaesést jelent 2004 évhez képest.

Csökkent a rendszeres szociális segélyben részesülők aránya is, 41% -ról 33% -ra.

Mindezek hatására az ellátatlanok száma drasztikusan meg növekedett, a 2004 decemberi 19,4% -ról 32 % -ra.

II.3.3 Települési infrastruktúra

II.3.3.1 Oktatás

A népszámlálások tanúsága szerint a népesség iskolázottsági szintje az elmúlt évtizedekben hol lassúbb, hol felgyorsuló ütemben, de folyamatosan javult. Növekedett a középfokú és a felsőfokú végzettségűek aránya, miközben egyre kevesebben voltak azok, akik csak az általános iskola 8. évfolyamánál alacsonyabb végzettséggel rendelkeztek.

A kistérség előnytelen struktúrájú településszerkezettel rendelkezik. A települések 60 %-a 500 főnél kevesebb lélekszámú, ezekre a falvakra a rossz demográfiai helyzet, előregedő népesség jellemző, így sok esetben egyszerűen nem születik annyi gyerek, amely lehetővé tenné az óvodák és az önálló iskolák fenntartását.

A kedvezőtlen demográfia tendenciák a közoktatás normatív finanszírozása miatt az előzőeket felerősítették a feladat-ellátásért felelős önkormányzatoknak komoly költségvetési problémákat okozva.

Fokozódott az oktatás minőségével kapcsolatos elégedetlenség, a szakmai bezártság. A létszámcsökkenések miatti jelentős forráskivonás pedig a rendszert kiszolgáló épületek, infrastruktúra és eszközállomány romlásához vezetett.

A növekvő különbségek fokozták a peremhelyzetbe jutás tendenciáját és jellemzően az egyéni életutak fejlődésének hátrányát okozták.

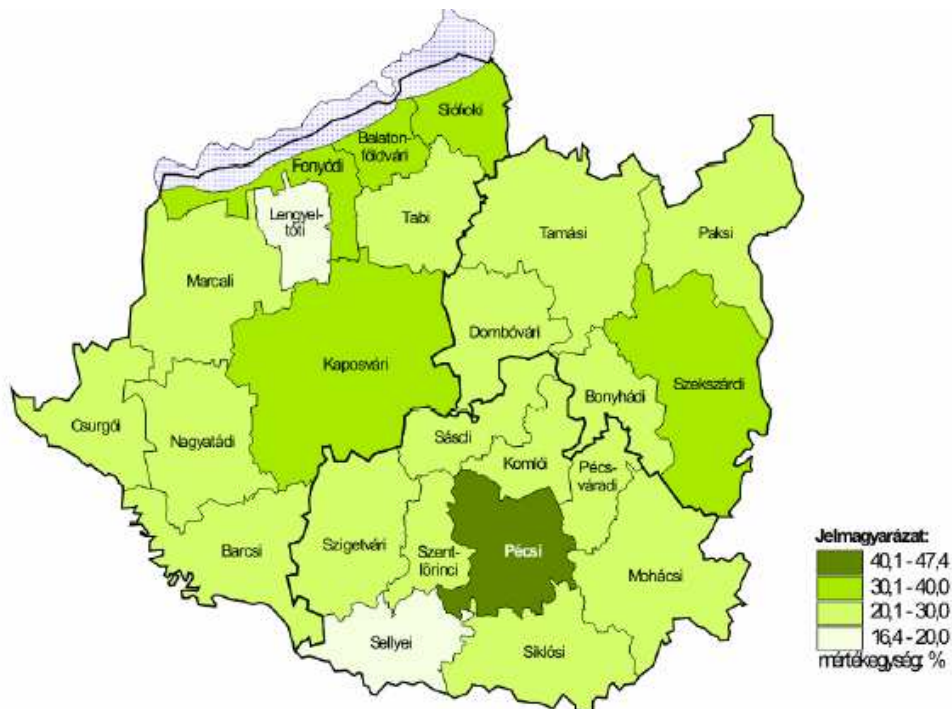
Ebben a helyzetben nem egyértelmű és körülhatárolható a kormányzat, az önkormányzatok és az intézmények felelőssége. A különböző tervezési és döntési szintek között a kapcsolat gyenge, a prioritások összehangolatlanok.

Következésképpen a helyi – kistérségi – közoktatási közszolgáltatást körültekintő tervezéssel, a kockázatok gondos mérlegelésével szükséges átalakítani, reális célok kitűzésével és a törvényeknek megfelelő szervezéssel fejleszteni.

Együtt kell látni a térség és települései önkormányzatainak problémáit, az intézmények szakmai törekvéseit, ezzel együtt a szolgáltatást igénybe vevők – gyermekek, tanulók – érdekeit, számukra az esélyteremtés és a lemaradásukat megelőző, kiküszöbölő lehetőségeket, megakadályozva a hátrányok „újratermelődését”.

Az eredményesség érdekében a kistérség közoktatási helyzetének megoldását összhangban kell szemlélni és össze kell kapcsolni a területfejlesztési programokkal.

A 18 éves és idősebb népességből a legalább középfokú végzettséggel rendelkezők aránya kistérségenként, 2001

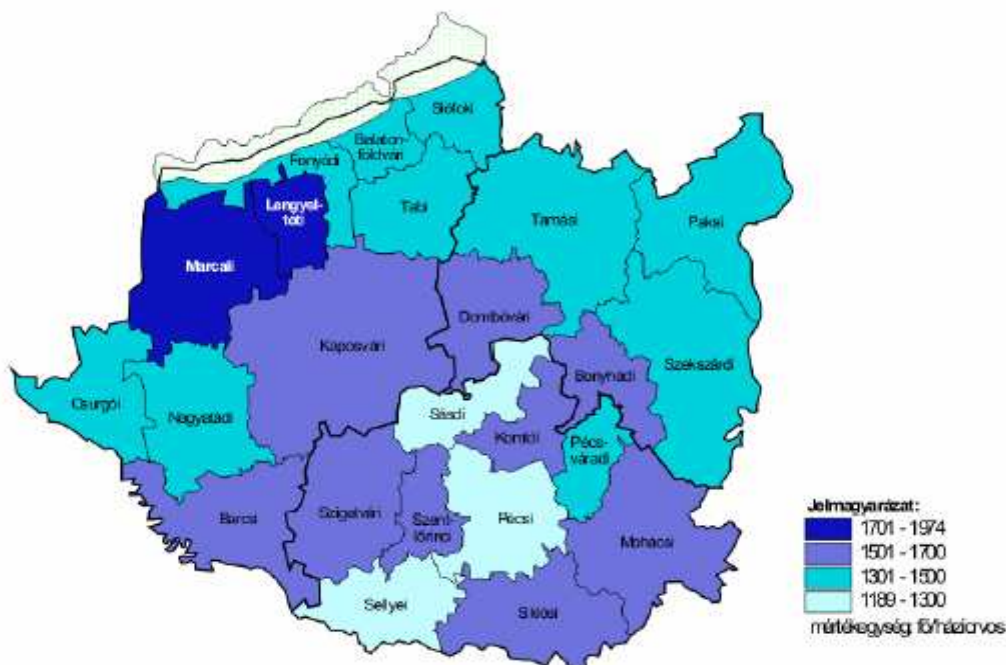
Forrás: DDRFTÜ, A Dél-dunántúli régió és térségeinek felzárkóztatását és tökevonzó képességének javítását megalapozó helyzetfeltáró tanulmány- Tolna Megyei Általános Művelődési Központ, KSH

II.3.3.2 Egészségügy, szociális ellátás

A lakosság egészségügyi alapellátását a háziorvosi hálózat hivatott biztosítani. A Dél-dunántúli régióban 2002-ben a települések 39 %-a volt orvosi székhelytelepülés, ahol tehát az ellátás helyben igénybe vehető volt. E téren a megyék között igen lényeges különbség mutatkozott. A helyzet Tolnában volt a legkedvezőbb, ahol a települések 57 %-ában működött a szolgálat. Somogyban ez már csak 42, Baranyában pedig mindössze 29 %-ukról volt elmondható.

A jelentős differencia az eltérő településhálózati adottságokkal függhet össze. . Az aprófalvas megyékben ugyanis a kis községek alacsony lélekszáma eleve akadályozza a hálózat széleskörű kiépítését. A régió területén 2002-ben összesen 542 házi orvos dolgozott, 18 %-kal (országosan 15 %-kal) több mint 1990-ben.

**Az egy házi orvosra és házi gyermekorvosra jutó lakosok száma kistérségenként
2002**

Forrás: VÁTI, DDRFTÜ

A járóbeteg-szakellátást a kórházakhoz csatolt vagy az önálló rendelőintézetek végzik. Biztosítják az alapellátás számára a betegségek feltárását, a kórházaktól pedig átvállalják a kivizsgálásokat és az utógondozást. A régió egészében – elsősorban a városokban – számos járóbeteg-ellátási intézet található, differenciált ellátási lehetőségekkel. A községekben lakók helyzete lényegesen kedvezőtlenebb, az itt élő lakosság csak utazással, lakóhelyétől távol jut szakorvosi ellátáshoz.

A Tabon működő Egészségügyi Szolgálat a kistérség járóbeteg ellátásának egészségügyi centruma, a város rendelőinek döntő hányada itt található, itt biztosítják a szakrendelések működését. A kistérségben 10 házi orvosi körzet és gyermekorvosi körzet működik. A hétfői és a hétközi ügyeletet jelenleg két helyen látják el. A kistérség északi részén levő 12 települést a tabi ügyelet szolgálja ki, a kistérség déli részén levő 13 település ügyeleti szolgálatát változó központtal/ Nágocs, Andocs, Karád, Kisbárpáti, Törökkoppány/ az ott dolgozó házi orvosok látják el. Technikai felszerelésük, műszerezettségük átlagosnak mondható.

A kistérségben nincs kórház, a fekvőbeteg ellátás jellemzően a Siófoki Kórházban történik.

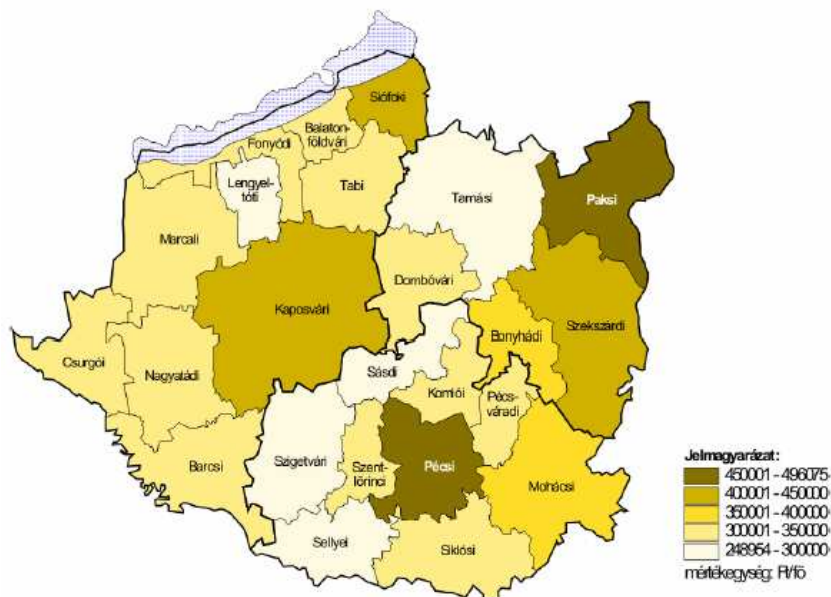
Tabi központtal mentőállomás működik a kistérségben, ellátási területe nem egyezik meg a kistérség határával, 30 településre terjed ki. A mentőállomáson mentőápolók látnak el szolgálatot.

II.3.4. A lakosság jövedelemviszonyai

A régió egyes kistérségeinek területi-, társadalmi-, gazdasági adottságai számottevő jövedelmi különbségeket eredményeznek a régiók, a megyék és a kistérségek vonatkozásában is. A régiók között Dél-Dunántúl a középmezőnyben helyezkedett el. A megyék kistérségei a megyeszékhellyel és környékével nem igazán vehetik fel a versenyt. Ezen túl a gazdaság valamely területén erős központtal bíró területek helyzete kedvezőbb (Siófok, Fonyód), míg a megyeszékhelyektől távolabbi, rossz infrastruktúrával, gyenge ipari, idegenforgalmi stb. kapacitással bíró területeken elért jövedelmek jóval átlag alattiak. Településtípusonként vizsgálva a városok (ezen belül is kiemelten a megyeszékhelyek) jóval kedvezőbb adottságokkal bírnak a községeknél, a községek közül csak azok mutatói előnyösebbek, ahol valamely nagyváros kedvező hatása érvényesül.

A tabi kistérségben 2003-ban 361.868 Ft volt a SZJA -alapot képező jövedelem egy lakosra eső átlaga. Az egy lakosra jutó SZJA -alap értékeket elemezve megállapítható, hogy mind a megyei, mind a régiós átlagától jóval elmaradó jövedelmi szintek mutatkoztak a kistérségben, de ebben a tekintetben is a régió alsó középmezőnyében, illetve a megye középmezőnyében helyezkedett el. A befizetett jövedelemadó azonban némileg torzít, hiszen a nem adózott jövedelmeket (pl. nyugdíj, GYES) nem tartalmazza, márpedig a térségben a nyugdíjasok száma magasabb az országos, megyei és régiós átlagnál is.

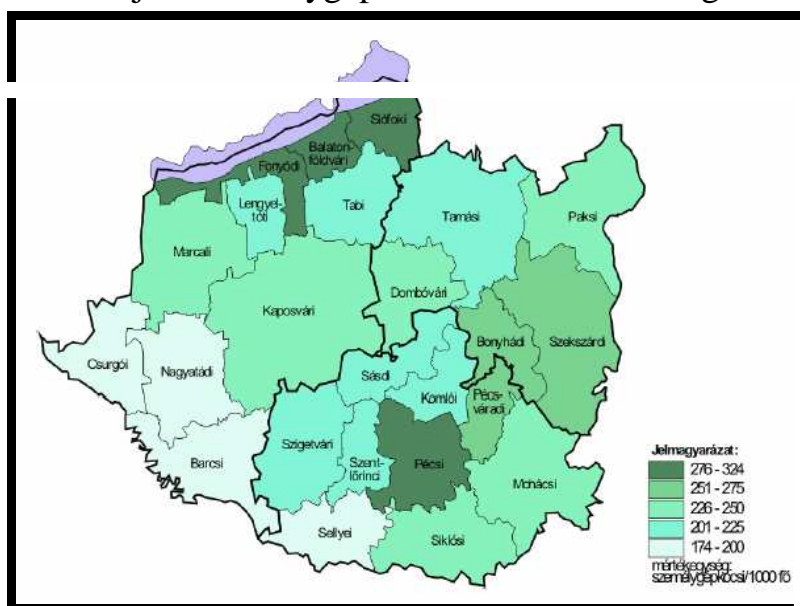
Egy lakosra jutó SZJA-alap kistérségenként
2002

Forrás: KSH

A kistérség alacsonyabb jövedelmei részben az aprófalvas jelleggel, gyenge ipari kapacitással, munkahelyek hiányával, részben az infrastrukturális elmaradottsággal függnek össze. A magas munkanélküliség, az előregedő, nagyrészt inaktív népesség magas arányai is felelősek az alacsony jövedelmi viszonyokért. A jövedelmi viszonyok alakulását jól jellemzi a tartós fogyasztási cikkekkel való ellátottság is. A lakosság anyagi helyzetére utaló adat az egy személygépkocsira eső lakosság aránya. A kistérségben az 1000 lakosra jutó személygépkocsi száma ugyan alatta marad a megyei értéknek, de jobb az országos és a régiós ellátottságnál.

Az 1000 lakosra jutó személygépkocsi száma kistérségenként (2002)

Forrás: (KSH, 2004)

A telefonfővonalak 1000 főre eső száma a térségben 209 volt, ami messze elmaradt a megyei, régiós átlagoktól is. A telefon ellátottság azonban ma már nem mutat valós képet, mivel a vezetékes telefon fővonalak szerepelnek csak a statisztikai adatok között. Így a mobil telefon ellátottságra nincs település soros adat, ami jelentősen módosíthatja a képet.

II.3.4.1. Lakásállomány, közműellátottság

A lakosság életszínvonalának meghatározó elemét jelentik a lakáskörülmények. A megye lakásállományának 2003-ban 18,7 %-a található a kistérség területén, s a többi rurális kistérséghez hasonlóan kicsi a lakásállomány nagysága. A 100 lakásra jutó lakosok tekintetében a térség mutatója a megyében a 10 kistérség közül a hetedik, 228 fővel.

A lakások közműellátottsága gyenge a kistérségben. Ugyan a lakások 94,7 %-a be van kötve a vezetékes közüzemi vízhálózatba, de a szennyvíz-csatornahálózatba csak a lakások 13,7 %-a, s ez csak Tabra terjed ki.

Az egy km vezetékes vízhálózatra jutó szennyvízhálózat hossza mindössze 216 m, ami elmarad a megyei 327 m-es átlaghossztól. Jelenleg 8 település rendelkezik szennyvízelvezetési tervekkel. Várhatóan a Balatoni üdülnöközret komplex csatornázásával egy időben 2007 -2008-ban megvalósul kivitelezésük.

A vezetékes gázt fogyasztó lakások állománya is csak 21,7 %, ami igen alacsony arány. Jelenleg 24 település rendelkezik gázvezetékes rácsatlakozási lehetőséggel.

II.3.5. KÖZLEKEDÉSI INFRASTRUKTÚRA

II.3.5.1. Általános közlekedés-földrajzi adottságok

A Dél-dunántúli régió előnyös földrajzi fekvéssel rendelkezik (Ausztria, Szlovénia közelsége, a Horvátországgal közös államhatár), ám e kedvező adottságok idáig még nem jutottak érvényre kellőképpen. Dél-Dunántúl közlekedési infrastruktúrájának minősége, valamint a hálózat egyes elemeinek kiépítetlensége miatt a régió elérhetősége mind külföldről, mind a fővárosból és az ország egyéb fontos gazdasági centrumaiból lassú, a forgalmi igényeknek nem megfelelő. A Dél-dunántúli régió mind hazai, mind nemzetközi értelemben perifériális helyzetű, nincs szervesen bekapcsolódva az országos és nemzetközi közlekedési hálózatokba. A régió külső kapcsolatrendszerében jelentős korlátozó tényező, hogy határai kelet felé döntően, dél-délnyugat, valamint északnyugat felé túlnyomóan nehezen átjárható természetes földrajzi határok is egyben. Délen jelentős hosszban a Dráva, keleten teljes hosszában a Duna, míg észak-nyugaton egy szakaszon a Balaton határolja a régiót. Horvátország irányába 5 közúti és 2 vasúti átkelő van, a Dunán összesen három átkelő (két közúti és egy közös vasúti-közúti) biztosítja az összeköttetést a szomszédos Dél-alföldi Régió, és tágabb értelemben a Balkán felé. Északnyugati irányban pedig, amely a régió számára a fejlett európai gazdasági tér elérésének legfőbb iránya, a Balaton húzódik 80 kilométeres hosszúságban, amelyen csak Szántódnál lehetséges szezonális átkelés segítségével.

A régió közlekedési peremhelyzetét jelentősen rontja a gyorsforgalmi utak szinte teljes hiánya. A tagolt településszerkezetű régióban az országos átlagnál némiképp kedvezőtlenebb az útsűrűség. A régió kereszthálózat többsége intenzíven beépített területeken vezet keresztül, ugyanakkor a mellékutak hiánya miatt a helyközi forgalom is sok esetben a főutak forgalmát növeli. A régióban a zsáktelepülések száma magas: a régió településeinek közel egyharmada (200 település) csak egyetlen közúti kapcsolattal rendelkezik. A vasúti infrastruktúra elmaradottságát jelzi, hogy a régió megyeszékhelyei között a vasúti közlekedési kapcsolat rendkívül rossz, illetve nem létezik, nyugati irányba, Ausztria felé nem vezet közvetlen vasúti pálya

. A többi szomszédos régió irányába is kevés számú és hosszú menetidejű vonatok közlekednek csak. A Duna ugyan Európa egyik legjelentősebb vízi útja, ki-

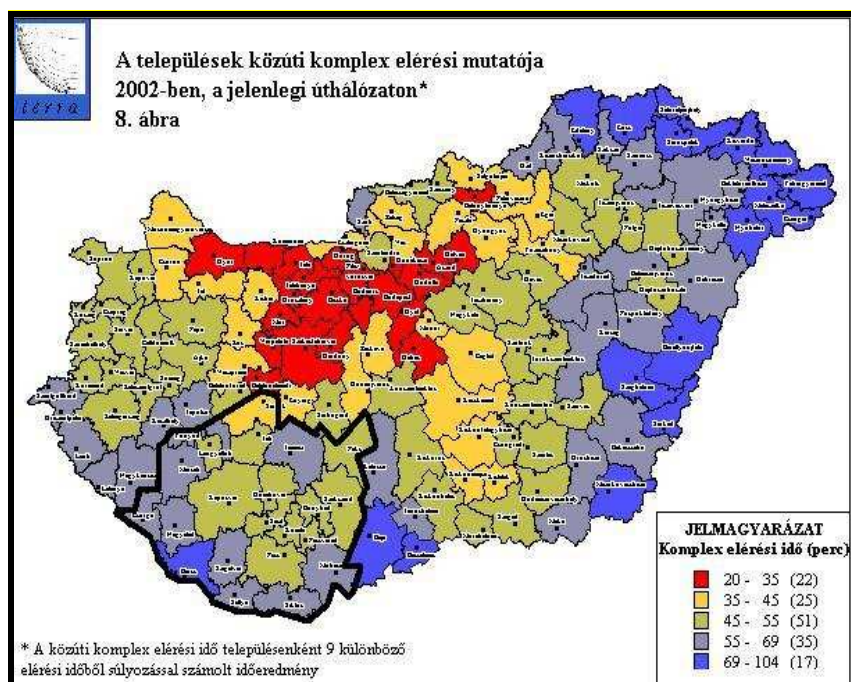
használtsága azonban éppen ezen a szakaszon a leggyengébb. A kikötők műszaki-szállítástechnikai színvonala alacsony, vasúti/közúti kapcsolatok korszerűtlen.

A kistérség településeinek jelenleg dominánsan közúti közlekedésre alapozott. A vasút a kistérség viszonylag sok települését érinti (a településállomány 32%-át). Ma már azonban, elsősorban az alacsony járatsűrűség miatt a vasút veszített helyközi tömegközlekedési jelentőségéből. (rendkívül hosszú a menetidő: Kaposvár – Siófok 100 km, négy óra)

A kistérség településeinek 45 %-a (11 község) zsáktelepülés; csak egyirányú közúti bekötéssel rendelkezik. A hiányos belső közlekedési kapcsolatok okán a régió belüli települések, településcsoportok jelentős része került periférikus helyzetbe. A kistérség mellékútvonal-hálózata rossz minőségű és hiányosan kiépített. A gyenge minőségű alacsony tengelyterhelést bíró – alsóbbrendű- és bekötő – közutak aránya mind a régiós, mind az országos átlagot felülmúlja

A kistérség elérhetőségét jelentősen javíthatja az M7-es autópálya megépítése, amely annak északi határán húzódik végig. A külső elérhetőség minőségi javulását ebben az esetben a megépítendő Tab – Lulla – Balatonendréd összekötőút szolgálhatja, amely közvetlen autópálya csatlakozási lehetőséget teremtene.

A közlekedési kapcsolatok javítását segítené elő továbbá a Karád-Somogyeggyes-Kötcse, valamint a Kisbárapáti-67-es út és a Bedegkér-Törökkoppány térség feltáró út megépítése.

Forrás: Terra Stúdió: Az elzárt, kedvezőtlen elérési helyzetben lévő települések, térségek elérhetőségének javítása a mellékúthálózat fejlesztésével

II.3.5.2. Közúti tömegközlekedés

A régió- így a kistérség - mindennapjaiban lényeges szerepet tölt be az autóbusz-közlekedés, mint a közcélú személyszállítás legjelentősebb eleme. Ezt a

feladatkört a helyi- és helyközi autóbusz-közlekedés látja el. A helyközi tömegközlekedés minden településen autóbusszal, azokon a településeken, ahol vasútvonal található vasúton is megoldott. A helyközi autóbuszvonal-hálózatok a kistérség minden települését elérhetővé teszik, ezért, különösen az aprófalvas területeken és a zsáktelepülések esetében nagyon fontos infrastruktúrapótló szerepet töltenek be annak ellenére, hogy számos kistelepülésen a minimális szolgáltatásként csak napi három járat pár közlekedik, megnehezítve az ingázók helyzetét és helyenként lehetetlenné téve a kistelepülések munkaképes lakosságának munkavállalását a munkahelyeket kínáló térségi központokban. A jelentős foglalkoztató, termelő cégek sokszor maguk szervezik meg munkatársaik napi szállítását, a kisebb cégek munkavállalóit azonban a jelenlegi közösségi közlekedés visszafejlődése igen hátrányosan érinti.

A helyközi tömegközlekedés minősége, gyakorisága, a lakossági igényekhez való alkalmazkodása azonban már kívánni valókat hagy maga után. Az autóbusz tömegközlekedés szolgáltatási színvonala nem megfelelő. Az érintett lakosságnak nem minden esetben optimális a menetrend, túlzottan hosszú az egyes viszonylatok menetideje, többlet úthossz miatt a viteldíj is magasabb. Megfelelő minőségű autóbuszos távolsági tömegközlekedés csak a kistérség főútvonal mentén fekvő településein van. Mindezek együttes hatása miatt a kistelepüléseken – különösen a zsáktelepüléseken – élők jelentős hátrányban vannak a kistérségi központban lakókhöz képest is. Ezen helyzetet csak tovább bonyolítja az iskolai mikro-centrumok kialakítása ami diákszállítás megoldását is kívánja. Iskolai szünetek esetén az amúgy is alacsony járatszám a diákszállítás kiesésével tovább csökken.

A tömegközlekedés minőségi fejlesztését a jelenlegi szolgáltató nem tudja, de elképzelhető, hogy nincs is szándékában megoldani. Az elmúlt években költségta-
karékosság céljából *járatritkításokra* került sor. Különösen hétvégén nehézkes az eljutás számos kistelepülésre. Az intézkedések az érintett lakosság és önkormányzatok tiltakozása ellenére kerültek bevezetésre.

II.3.5.3. Kerékpáros közlekedés

A Dél-dunántúli régióban jelenleg nincs összefüggő kerékpárút-hálózat a Balaton környékét kivéve, ahol befejeződött a tó körüli kerékpárgyűrű kialakítása. Az egyéb meglévő szakaszok jellemzően egyes településeket azok külterületeivel kötik össze. A meglévő szakaszok nem alkotnak rendszert, és fenntartásuk, állagmegőrzésük az egyes önkormányzatok akaratán és lehetőségén múlik.

Turisztikai célú térségi kerékpárutak nem lettek kialakítva, illetve kijelölve annak ellenére, hogy a településszerkezetből adódó sűrű, de komoly forgalomtól mentes mellékutak számos esetben alkalmasak lennének a turisztikai célú kerékpárútvonalak levezetésére.

A kistérségben több kerékpárút kialakítására van lehetőség, egyes önkormányzatok is aktív szerepet vállalnak a pályázati források megszerzésében (pl. Tab). A kistérség településein belül ma még elenyésző a kerékpárutak száma, ami veszélyessé teszi ennek a környezetbarát közlekedési formának a használatát, és a kerékpározás tömeges elterjedését. Az önkormányzatok forráshiány, illetve az ehhez szükséges szemléletváltás hiánya miatt még a kerékpárturizmus adta lehetőségeket nem használták ki.

II.3.6 A tabi kistérség SWOT és PEEST elemzése

A SWOT elemzés a társadalmi-gazdasági helyzetértékelések általánosan elterjedt módszere, neve az angol strengths, weaknesses, opportunities és threats, azaz erősségek, gyengeségek, lehetőségek és veszélyek szavakból ered. Mellette használatos az ún. PEEST elemzés, amely a politikai-, természeti-, gazdasági-, társadalmi- és technikai környezet elemzése. Az alábbi táblázat ennek a két elemzési formának a kombinációjában tartalmazza a kistérség ilyen szempontú értékelését.

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
Természeti környezet	
<ul style="list-style-type: none"> – Természeti sokszínűség fenntartása – A védett területek és növelésének lehetősége – Környezettudatos vállalati gazdálkodás elterjedése – Kommunális hulladékgazdálkodási program elindítása – Szennyvízhálózat teljes kiépülése – Geotermia kincs -kis mélységben lévő termálvíz (100 m ~ 30 °C) többcélú hasznosítása – A térség energiaellátásának egy része biztosítható megújuló energiaforrások felhasználásával – A természeti erőforrások komplex és környezet-tudatos hasznosítása (öko- és vízi turizmus, környezeti nevelés, tájgazdálkodás, biomassza termelés és hasznosítás, természetvédelem) - Épülő Bonnyai rekreációs centrum 	<ul style="list-style-type: none"> – Szennyvízkezelés csekély mértékű, nem komplett csatornahálózat – A talajvízkészletek erősen szennyeződés veszélyesek – Szelektív hulladékgyűjtés nem megoldott – A térség kisvízfolyásainak nagy része szennyezett (mezőgazdasági és ipari eredetű szennyezések), elhanyagolt – A turisztika kínálat alacsony „kidolgozottsága”, – Alacsony a kereslethez igazodó differenciált szálláshely kínálat
Gazdasági környezet	
<ul style="list-style-type: none"> – Kedvező agroökológiai potenciál – Az agrárágazat erős tradíciói – Megújuló energetikai fejlesztések előkészítése – Logisztikai alközpont fogadására alkalmas adottságok – Természeti sokszínűség – Alternatív turisztikai potenciál (ökoturizmus) – Vadgazdálkodás– vadászturizmus – Kistérségben erős az elektronikai ipar (Fleksztonics Kft.) 	<ul style="list-style-type: none"> – A térség gyenge gazdasági teljesítőképessége – A rurális térségek egyoldalú gazdasági szerkezete, sebezhetősége – Az agrárszféra hozzáadott érték-előállítási képessége, jövedelmezősége és tőkeellátottsága jelenleg alacsony – Alacsony a hagyományos mg-i kisgazdaságok eltartó képessége – Hiányos a mezőgazdasági termékek feldolgozása – Alacsony a tőke- és befektetésvonzó képesség – A KKV-k elégtelen tőkeellátottsága alacsony innovációs hajlandósággal párosul – Magas a kényszervállalkozók száma – Fejletlen üzleti szolgáltatások – Nem modern ágazati szerkezet – Meglévő adottságok turisztikai szempontú kihasználása megoldatlan – Turisztikai célú szálláshelyek száma alacsony,

	vendégéjszakák száma elenyésző
Társadalmi környezet	
<ul style="list-style-type: none"> – Megyei átlagnál alacsonyabb vándorlási mutató – A középfokú oktatás, szakképzés (elektrotechnika) tradíciói gyakorlat- és piacorientáltsága – Képzett agrárszakemberek dolgoznak a térségben – Munkaerő (mennyiségi) túlkínálata – A kistérségi szociális ellátó hálózat fejlesztése (jelzőrendszeres segítségnyújtás, hívóközpont, családsegítés) 	<ul style="list-style-type: none"> – Alacsony népsűrűség, elvándorlás – Előregedő népesség, csökkenő természetes szaporulat – Aprófalvas, szétaprózott településhálózat gyenge népességmegtartó képességgel – Alacsony gazdasági aktivitás – Előnytelen munkaerőpiaci mutatók: alacsony aktivitási ráta magas munkanélküliségi mutatók – Az országos átlagot meghaladó, stabilan 15-17%-os munkanélküliség és a munkanélküliekben belül magas a tartósan munkanélküliek aránya – Megyei szintnél magasabb munkanélküliségi mutatók – A nagyobb foglalkoztatók, munkalehetőségek hiánya – Megyei átlagnál rosszabb iskolázottság, gyenge képzettségi mutatók – A felnőttképzés és a gyakorlatorientált szakképzés hiányosságai – Egészségügyi alapellátás és ügyeleti rendszer hiányosságai a kistelepüléseken – Sürgősségi betegellátás hiánya, – A közép-felsőfokú végzettségű szociális ellátás és szakemberek hiánya az aprófalvas területeken – Nem megfelelő struktúrájú szociális ellátások, a szociális intézmények rossz állapota – Országos átlag alatti jövedelmek – Alacsony vásárlóerő
Technikai környezet: Infrastrukturális ellátottság	
<ul style="list-style-type: none"> – Az M7-es főút a térség elzártságát csökkenti – A települések 32%-a vasúti megállóval rendelkezik – Jelentősen bővülő közmű infrastruktúra (teljes szélessávú internet elérhetőség) – Jelenleg még minden településen van busz tömegközlekedés 	<ul style="list-style-type: none"> – Alacsony a települések szennyvízközmű ellátottsága – Magas a zsáktelepülések aránya – Rossz minőségű belső úthálózat – Mellékútvonalak és helyi önkormányzati utak burkolatának állapota rossz – Különösen elzárt, nehezen megközelíthető külső és belső perifériák – Összekötő utak hiánya – Kerékpárutak hiánya – Az erdei és mezei utak leromlott állapota – Romló színvonalú tömegközlekedés
Jogi, politikai környezet: kistérség- és városigazgatás, helyi vállalkozásfejlesztés	

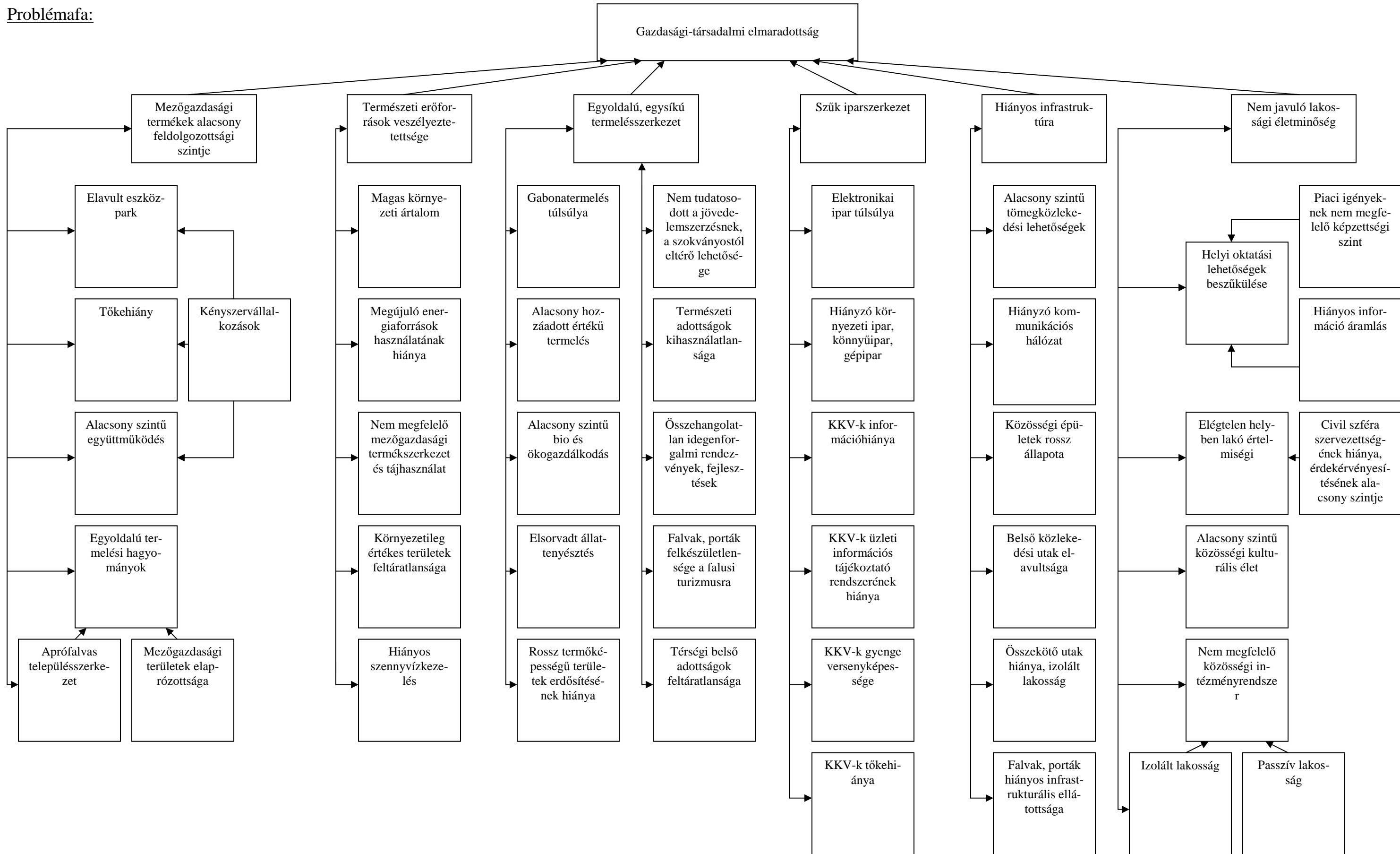
<ul style="list-style-type: none"> – Dinamikus kistérségi összefogás, – Aktív kistérségi menedzsment – Kiépült a kistérségi Társulás munkaszervezete – A kistérség aktorai aktívan bekapcsolódnak a fejlesztési és tervezési folyamatokba – Kiépülőben a kistérségi intézményhálózat – A hazai területfejlesztési támogatáspolitikai nyújtotta lehetőségek kihasználása – Magas pályázati aktivitás – Nőtt a kistérség kisbusz parkja – A kistérség települései közötti partnerség kialakulóban 	<ul style="list-style-type: none"> – A DD kistérségei közül a leghátrányosabbak közötti pozíció – A kistérség ma a stagnáló-felzárkózó kategóriacsoportba tartozik – Városhiányos, vidéki kistérség – Hiányzik egy a valódi növekedési pólus – A város centrumszerű funkciói hiányosak – Néhány pályázati cél forráshiánnyal küzd, – Az önkormányzati költségvetésekben a településüzemeltetés túlsúlya a fejlesztésekkel szemben – Hiányoznak az intézményesített kapcsolatok a környező kistérségekkel
--	--

LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
Természeti környezet	
<ul style="list-style-type: none"> – Enyhe tél, korai tavasz (hosszú tenyészidő a mezőgazdaságban) – Magas a csapadékos napok száma – Magas a napsütéses órák száma – Távlatilag is elégséges vízkészlet – Megújuló energiaforrások bősége: kedvező hidrogeológiai és geotermikus adottságok, – Változatos és vonzó környezet, jelentős kiterjedésű természeti területek, gazdag biológiai sokszínűség 	<ul style="list-style-type: none"> – A felszíni vizek, a talajvíz szennyeződésének veszélye – Forráshiány miatt megművelhető természetközeli szennyvíz elhelyezési program – Antropogén környezetkárosítás erősödése (turizmus, növekvő forgalom miatt nagyobb emisszió)
Gazdasági környezet	
<ul style="list-style-type: none"> – A térség belső erőforrásainak hatékonyabb gazdasági hasznosítása – Mezőgazdaság "résterületeinek" kiaknázása (bio-folyosó, bio-kertészet, kisállattartás) – Tájfenntartó gazdálkodás, erdősítés terjedése – Mezőgazdaság diverzifikálása – Biotermelés felfuttatása – Mezőgazdasági hulladékfeldolgozás fejlesztése (fermentáló üzem) – Szarvasmarha ágazat fejlesztése – Agrárgazdaságok integrációja (új típusú szövetkezés) – Az élelmiszer ipar fejlesztése – Energia ültetvények terén úttörő kezdeményezések elterjedése – Vadgazdálkodás-vadászturizmus, – Vállalkozói övezet –logisztikai alcentrum létesítése – Megújuló energiaforrásra települő helyi erőművek fejlesztése (szélerőmű, geotermia, biogáz 	<ul style="list-style-type: none"> – Tőkehiány – Külső forrásszerzés nehézségei: működő tőkebefektetések továbbra is elkerülik a térséget – Agrárgazdálkodás monokultúras jellegének erősödése (nő a gabonafélék aránya) – Szétaprózott nem méretgazdaságos birtokszerkezet – Az állattartási kedv az EU csatlakozás óta is tovább romlik – Alacsony agrárpiacon felvásárlási árak, az agrártermékek gyenge feldolgozottsági szintje – Az agrárágazat alacsony jövedelmezősége – A vállalkozói szerkezet országos összehasonlításban is gyenge – Tovább romló mezőgazdasági és ipari szakmákultúra – A megyeitől is jelentősen elmaradó vállalkozás sűrűség – Alacsony fizetőképes kereslet a szolgáltatások területén

<p>erőmű)</p> <ul style="list-style-type: none"> – Falusi ökoturizmus, örökségturizmus, rekreációs turizmus fejlődése – Egészség- és ökoturizmus terjedése, növekvő kereslet az egészséges élelmiszerek és az egészséges környezet iránt – A belföldi turizmus szerepe tovább fokozódik, kistérségi turisztikai marketingstratégia fejl. – Az országos és a megyei idegenforgalomi hálózatba történő bekapcsolás (Tourinform iroda) – Egyéb munkahelyteremtő beruházások támogatása – KKV-k versenyképességének javítása, hálózati kapcsolatok fejlesztése (beszállítói láncokhoz kapcsolódás) – Infokommunikációs infrastruktúra fejlesztése 	<ul style="list-style-type: none"> – Az önkormányzatok iparüzési adóbevétele nem növekszik dinamikusan (iparüzési adó pótlása 2007-után) – A szomszédos kistérségek turisztikai kínálata elszívja a térségből a látogatókat
Társadalmi környezet	
<ul style="list-style-type: none"> – Balatonhoz közeli fekvés (munkaerőpiaci szempontból) – A Rudnay középiskola a szakképzés és felnőttképzés bázisa lehet – Az aktív népesség programja: munkahelyteremtő programok szervezése – A fiatal lakosság támogatását, megtartását célzó intézkedések bevezetése – A diplomás népesség megtartásának és vonzásának programja – A piacorientáltan képzett népesség programja – A leszakadó rétegek foglalkoztatási és képzési programjai – A gondoskodó kistérség szociális és egészségügyi ellátó hálózatának fejlesztése 	<ul style="list-style-type: none"> – A kistérségben több inaktív település van – A kritikus helyzetű népcsoportok (romák, tartósan munkanélküliek) társadalmilag periférikus helyzete rögzül – A vidéki életminőség további romlása, – Csökkenő születésszám – Előregedő népesség, a megyei és régiós átlagnál gyorsabban csökkenő népesség – Fokozódó elvándorlás, falvak elnéptelenedése, romló korösszetétel – Az emelkedő tömegközlekedési árak csökkentik a rentábilis munkába járási távolságot – A szakképzett munkaerő elvándorlása – Munkanélküliség és szakemberhiány – A kevésbé piacképes, tradicionális (extenzív) szakképzett munkaerő elvándorlása a termék-szerkezet rögzülése – A kistérségi ellátó intézményrendszer működési forráshiánya
Technikai környezet: Infrastrukturális ellátottság	
<ul style="list-style-type: none"> – A térség és a települések elérhetőségének javítása – Helsinki-korridorok megközelítik a kistérséget – A javuló elérhetőségi viszonyoknak köszönhetően az aprófalvas területek területileg differenciált lakó-, illetve turisztikai funkciói megerősödnek – A zsáktelepülések összekötő útjainak megépítése – A mellékúthálózat felújítása, karbantartása – Kerékpárutak és turistautak fejlesztése – A térségi közlekedési rendszerek megszervezésének jogszabályi keretei megteremtődnek – Az kistérségi, mikro-térségi szintű alternatív közösségi tömegközlekedés kiépítése – A kiépülő összekötő úthálózat révén a javuló szállítási lehetőségek, a kistérség intenzívebben 	<ul style="list-style-type: none"> – Megépülő gyorsforgalmi utak „elrohannak” a kistérség mellett – Az elégtelen közlekedési infrastruktúra gátolhatja a kistérségi befektetéseket és fejlesztéseket – Fokozódó motorizáció egyre nagyobb mértékben terheli a meglévő közúti hálózatot, mivel a szállított áruk mennyisége nő, és a növekmény legnagyobb része a közúthálózatra jut – Nagyon tág közmű olló – Bekötő utak állapota romlik – Bizonyos kistelepülések tömegközlekedési összeköttetése megszűnik – Források hiányában tovább lassul a települési szennyvízkezelő rendszerek kiépítése – A kiépített infrastruktúrális (közmű) hálózat és szolgáltatásrendszer a kereslet alacsony szintje

tud kapcsolódni a távolabbi fogyasztópiacokhoz	miatt ráfizetésesen üzemeltethető
Jogi, politikai környezet: kistérség- és városigazgatás, helyi vállalkozásfejlesztés	
<ul style="list-style-type: none"> – „Hátrányból előny”: Átmeneti pozícióból lehetőség van a kistérségi felzárkózásra – A DD kistérségei közül a leghátrányosabbak közötti pozíció (innen lehet fejlődni) – Jelentősen nő a fejlesztési célú forrásfelhasználás – Új tervezési módszerek meghonosítása (kistérségi előrettekintés programja – micro-regional foresight) – Pályázati aktivitás eredményes forrásszerzés Az EU -források hatékony felhasználása – A kistérség külső kapcsolatainak fejlesztése: , partner kistérségi-, régiós- és határon átnyúló kooperációs kapcsolatok. 	<ul style="list-style-type: none"> – Önkormányzatok passzivitása a gazdaságfejlesztés terén fennmarad a törvényi előírások hiányában – A helyi iparűzési adó megszűnése, a forráspótlási alternatívák hiánya – A kistérségi konszenzus felbomlása – A Társulás nem költség hatékony gazdálkodása – A tervezési, előrettekintési (foresight) folyamat megakadása – Megrekedés a településüzemeltetési funkciók kistérségi összehangolásánál –fejlesztések háttérbeszorulása – A helyi gazdaság- és vállalkozásfejlesztési eszköztárszer kialakításának elmulasztása – A helyi adórendszer modernizálásának elmulasztása

Problémafa:

Célfa:

A helyzetfeltárás összefoglalója

1., A kistérséget alacsony népességszámú települések alkotják, döntő többségben viselve annak következményeit.

A kistérség huszonöt települése közül mindössze háromnak a lélekszáma haladja meg az ezer főt. Tabnak, mint egyetlen városnak a lakosságszáma is alatta van az ötezer főnek. A kistérség a Balaton háttérterületének tekinti magát, az infrastruktúrája azonban meg sem közelíti a tóközeli települések ellátottságát.

A települések közlekedési kapcsolatai gyengék, közutjaik állapota rossz. A térséget átszelő vasút kis teherbírású. 11 község „zsák település”.

A térség kohéziója gyenge, a nyolcvanas évek elvándorlási veszteségének hatása ma is jelentkezik azzal, hogy több településen a vándorlási egyenleg pozitívba fordul.

A tabi kistérség az ország 48 leghátrányosabb helyzetű kistérségei között van. A fejlődési dinamizmus alapján a stagnáló- felzárkózó kategóriacsoportba tartozik.

2., Kevés a működő vállalkozás

Mind az egy négyzetkilométerre, mind az 1000 főre jutó vállalkozásszám alacsonyabb az országos és a megyei mutatóknál. A meglévő vállalkozások elhelyezkedése is koncentrált: Tabon működik több mint 50 százalékuk.

Tevékenységüket tekintve a többség a szolgáltatás területén és a mezőgazdaságban dolgozik. Mezőgazdasági vállalkozás majd minden településen van.

A vállalkozások többsége 1 – 5 főt foglalkoztató mikro vállalkozás, jelentős a „csak” önfoglalkoztatók száma is. Sok az úgynevezett „kényszer vállalkozó”, számuk és arányuk csökken, többek között a „színlelt szerződések” megszüntetése miatt is.

3., A közepes vállalkozások teljesítménye jónak mondható

E vállalkozások exportra termelnek, jelentős a foglalkoztatotti létszámuk is. Tabon működik a megye egyik legnagyobb árbevételű produkáló, legtöbb munkást foglalkoztató gyára a Flextronics Kft.

4., A kistérség mezőgazdasági teljesítménye jobb, mint az országos átlag

Az ország mezőgazdaságáról szóló kedvezőtlen hírek ellenére a kistérség mezőgazdasági „nagyüzemeinek” helyzete stabil. A korábbi szövetkezetek átalakulása a termelést, jövedelmezőséget pozitívan befolyásolta. Az e területen működő kisvállalkozók helyzete már rosszabb képet mutat, méretbeli és tőkeellátottsági problémákkal küzdenek. Termelési szerkezetükre a terimés gabona termesztés a jellemző, a piacon jobban eladható kézimunka igényes, vegyszermentes termelés még nem terjed a lehetőségek arányában.

5., A kistérség demográfiai mutatói előregedő társadalmat jeleznek.

A kistérségben a középkorosztály (35 – 50 év) száma és részaránya a népesség között a legmagasabb. Jellemző az elöregedés, jelzés értékű, hogy a kistérségben csak minden tizedik lakós fiatalabb tíz évesnél. Az elmúlt öt évben az elveszültek száma tovább csökkent.

6., A kistérség képzettségi szintje alacsony

Az átlagos képzettségi szintet jelzi, hogy a 18 éven felülieknek mindössze 21%-a rendelkezik érettségivel, ami alig több az országos átlag felénél. A főiskolát, egyetemet végzettek aránya is hasonló: a 25 évesnél idősebb lakósságból a diplomával rendelkezők száma országosan 12,6%, Somogy megyében 9,3%, a tabi kistérségben 5,2%.

7., Csökken az aktivitási ráta

A kistérség aktivitási rátája tíz év alatt több mint 4 %-ot csökkent. A csökkenés mértéke a férfiaknál volt gyorsabb, de a nőknél is jellemző. Az inaktívak aránya napjainkban már meghaladja a népesség felét (9350 fő).

2006.júniusi állapot szerint az álláskereső aránya 13% volt, ez megegyezik a Somogy megyei átlaggal. A foglalkoztatottak száma 25%-kal volt kevesebb az előző évinél (5750 fő).

8., Az Önkormányzatok helyzete, működése költségvetési szempontból is nehéz

A kistérség önkormányzatai átlagosan egy főre vetítetten 150-180 ezer forintból gazdálkodnak. Közöttük is nagy a szóródás. Ennek az összegnek cca. 80%-a állami forrás. Tabot és néhány települést kivéve nincs más bevételi forrás. A települési önkormányzatok többségében a működőképesség fenntartása a kiadások jelentős csökkentésével biztosítható, az pedig a köz-szolgáltatások színvonalát érinti. Kevés jut fejlesztésre, elmaradnak a felújítások, az intézmények, középületek állaga romlik. Az önkormányzatok nem minden esetben tudnak saját erőt biztosítani a támogatások igénybevételéhez sem.

9., Infrastrukturális és környezeti deficitok terhelik a kistelepüléseket

A kistérség információs infrasruktúrája, oktatási és egészségügyi intézményhálózata nem felel meg a mai kor követelményeinek. A telefonellátottságot leszámítva a kistelepüléseken a szolgáltatás ellátás elmaradott. A kisebb településeken csak egyetlen bolt, kocsma működik – vagy az sem.

A szélessávú internethálózat 14 településen csatlakozási lehetőséget biztosít, a további 11 faluban 2007-ben lesz elérhető.

A kistérségben a szilárd hulladék összegyűjtése megoldott, a kommunális szennyvíz összegyűjtése komoly gondokat okoz.

III. Stratégiai terv

A KISTÉRSÉG JÖVŐKÉPE

A kistérségben elkezdődött területfejlesztési tervezési folyamat során meg kell fogalmazni azokat a kitörési pontokat, prioritási tengelyeket, Európai Unió szóhasználattal pilléreket, amelyek mentén a térség hosszú távú fejlesztései felépíthetők. A jövőképpalkotás célja végső soron a létrehozott kistérség „kitalálása”, a térség arculatának közép- és hosszú távú elképzelésekbe öntött kialakítása. A kistérség adottságaiból következő hátrányos helyzetből való kilábalásnak, a tervezési folyamat során meghatározandó fejlesztések végrehajtásának, illetve a kistérség új növekedési pályára állításának csak a térségen belüli összefogással, illetve a külső kapcsolatrendszerek megerősítésével vannak jó esélyei.

A kistérség fejlesztésének hosszú távú célja: A kistérség felzárkózásának elősegítés , gazdaságának új növekedési pályára állításával, a humán erőforrás fejlesztésével, a kistérség belső kohéziójának megteremtésével.

A kistérség az öröklött hátrányait, a nem minden területen jó adottságait előnnyé alakíthatja azáltal, ha a helyi gazdasági erőforrásokra, erősségekre, a helyi adottságokra építő, környezeti szempontból is fenntartható és egy kiegyensúlyozott ágazati szerkezetű gazdaság fejlesztését tűzi ki célul. Az elmaradott, gyenge gazdasági erővel rendelkező kistérség esetében a versenyképes gazdaság feltételeinek kialakítása nem kifejezetten a termelékenység fokozását és az erősen innováció-orientált csúcstechnológiai ágazatok telepítését jelenti, hanem sokkal inkább a helyi adottságokra építő minőségi-mennyiségi növekedés alapjainak megteremtése az elsőrendű feladat, amely révén – a jelenlegi alacsony bázis-szintről – jelentősen növelhető a gazdasági kibocsátás, a GDP és természetesen a foglalkoztatottsági szint is.

A máshol már jól bevált vállalkozásfejlesztési eszköz- és intézményrendszer kialakítása mellett keresni kell az újszerű ágazatok, így a megújuló energetika hasznosításának és a környezeti iparban rejlő lehetőségek kiaknázásának területeit. A kistérséget agroökonómiai adottságai predesztinálják az agrárágazat gazdasági-társadalmi és környezeti értelemben is fenntartható fejlesztésre. Azt is figyelembe kell venni, hogy az agrárágazat fejlesztése, szerkezetváltása az egyik leginkább idő- és tőkeigényes folyamat, ezért elsősorban csak az új „résterületek” fejlesztésétől várhatunk gyorsabb eredményeket. Az új ágazatokat és szervezeti formákat meghonosító (bio kertészet, energiafű-termesztés, szövetkezeti integráció) környezet-tudatos gazdálkodás, valamint a közjóléti funkciókat is szolgáló tájfenntartás a kistérség népességmegtartó erejét is erősítheti. Ugyanakkor a korábban települési szinten sok helyen domináns agrárágazat diverzifikálása az alternatív és kiegészítő jövedelemszerzési formák felé való nyitást is elkerülhetetlenné teszi.

A térségnek ma még szinte alig hasznosított gazdasági erőforrása a turizmus. A kistérség jövőképében szerepet kell szánni az idegenforgalomnak is, annak a térségi adottságokhoz leginkább igazodó területeit kell fejleszteni (alternatív szabadidős és egészségturizmus), kedvező adottságait nem szabad kihasználatlanul hagyni. A térség településeit érintő turizmusfejlesztés a meglévő kínálatok térségi szintű koordinálásával, a siófoki ,balatonföldvári kistérséggel való együttműködéssel szélesebb spektrumú (de kisebb hozzáadott értékű és kibocsátású) fejlesztő erővé válhat, mint a néhány telephelyre koncentrált ipartelepítés.

Az élet -, és a településkörnyezet minőségét, valamint a társadalom életszínvonalának javítását célzó Európai Unió, hazai és regionális prioritások be kell, hogy épüljenek a kistérség fejlesztési koncepciójába, jövőképének kialakításába. Ezeknek a céloknak a kistérség esetében elsősorban a társadalmi folyamatok negatív tendenciáinak megfordításában, a további leszakadást meggátló folyamatok elindításában lehet meghatározó szerepük

A kistérség stratégiai célul tűzi ki a térség népességmegtartó erejének erősítését, illetve egy magas életminőségű társadalom kialakítását.

Az aprófalvas településstruktúra, elöregedő, elszegényedő, magas mortalitású, a munkaerőpiacról kiszoruló növekvő arányú inaktív népessége számára az „Aktív társadalom” foglalkoztatáspolitikai programjai, a „Piacorientáltan képzett kistérség” programja mutathat kitörési perspektívákat.

A legégetőbb feladat a kistelepülések és az egész kistérség népességmegtartó erejének fokozása, amelyhez elsősorban a fiatal népesség „helyben tartásán”, a népesség képzettségi szintjének a piaci igényekhez igazított fejlesztésén, és mindenekelőtt a helyben maradók életminőségének javításán keresztül vezet az út.

Az életminőség javítása nagyon összetett feladat, amelybe a lakosság egészségi állapotának javítása, illetve a szociálisan érzékeny és gondoskodó kistérség kialakítása mellett beletartozik a kistelepülés infrastrukturális fejlesztése, valamint a közlekedési elérhetőségek javítása.

A kistérség jövőképét mindenekelőtt a fiatal népesség elvárásaihoz kell igazítani, ugyanis a legfontosabb cél a fiatal népesség megtartása, a fiatalok számára is megfelelő perspektívákat felvázoló jövőkép kialakítása. Különös hangsúlyt kell fordítani az iskolázottságra, mindenekelőtt a diplomás értelmiségiek megtartására, hiszen az ő iránymutatásukra és aktív közreműködésükre a kistérség jövőképének megvalósításában nagy szükség van.

A kistérség célul tűzte ki belső kohéziójának és külső kapcsolatrendszerének erősítését is.

A jövőbeli fejlesztésekhez a keretet a kiépülő intézményrendszer, illetve a kistérségi központ és a többi település partneri együttműködésén alapuló kapcsolatrendszer szolgáltatja. Ez a kapcsolatrendszer egyaránt lehetővé teszi a közigazgatás szervezési és területfejlesztési célok közös erővel történő megvalósítását, a

térségen belüli egyenlőtlenségek mérséklését, illetve az önkormányzatok kistérségi társulásának működésével a fejlesztési feladatok kistérségi szinten szervezett hatékonyabb ellátását. Mindezek sikere nemcsak a térség belső kohézióját erősíti, de jelentősen hozzájárul a kistérség külső kapcsolatrendszerének kialakításához, a régió belüli hálózatos, partneri együttműködésekbe történő bekapcsolódásához.

A kistérségre jellemző az átmeneti és a tranzit jelleg. Egyrészt fejlettségi színvonal tekintetében átmenetet képez a régió fejlettebb és kevésbé fejlett kistérségei között, másrészt pedig a régió magtárségeből kivezető közlekedési tengelyek mentén, illetve a balatoni agglomeráció peremén való elhelyezkedéséből adódó lehetőségek kiaknázását teszi szükségessé.

A kistérség a hazai területfejlesztési támogatáspolitikai nyújtotta lehetőségek (hátrányosabb kistérségi besorolás miatti nagyobb támogatási lehetőség), és a helyi speciális lehetőségek kiaknázásán túl, hosszútávon elsősorban a szomszédos kistérségekkel való együttműködésben találhatja meg gazdasági stabilitásának alapját (pl. a siófoki kistérség szolgáltatásainak, innovációs és tudásközponti kisugárzásában, turisztikai kínálatában).

A stratégia alapkövetelményei

A stratégia megfogalmazásánál az alábbi alapelvekből indultunk ki:

A stratégia igazodjon a helyzetértékelésben feltártakhoz, a kistérség adottságaihoz, a SWOT elemzésből levezethető stratégiai alternatívákhoz. Ennek röviden összegezhető lényege, hogy a Koppányvölgye kistérség úgy gazdaságilag, mint társadalmilag az ország legelmaradottabb kistérségei közé tartozik, kedvezőtlen adottságokkal és lehetőségekkel rendelkezik, bár e mögött esetenként strukturális és főként területi egyenlőtlenségek húzódnak meg. Mindezek alapvetően egy offenzív-diverzifikált stratégia megvalósítását teszik indokolttá.

A stratégia a meglévő, korábbi fejlesztési programokból, mindenekelőtt a kistérség területfejlesztési koncepciójából építkezzen. Ezeken csak ott és annyiban szükséges változtatni, ahol és amennyiben azt az időközben bekövetkezett – elsősorban környezeti változások – indokolják. Ezek közé sorolható mindenekelőtt az elkészült regionális és nemzeti programok (Dél-Dunántuli Stratégiai Fejlesztési Programok (SFP-k) Nemzeti Fejlesztési Terv II,(NFT II) Új Magyarország Fejlesztési Terv.), a vidékfejlesztési stratégia(Új Magyarország Vidékfejlesztési Stratégiai Terv. Ezek egyrészt orientációt adnak a kistérségi stratégia számára, másrészt bizonyos programelemeket más programok hatókörébe is áttemelnek, ezzel bizonyos hangsúlyváltozásokat eredményezve.

A stratégia illeszkedjen az Európai Unió strukturális politikájának, a Strukturális Alapok felhasználásának (és ezzel együtt az előző pontban említett hazai dokumentumok) alapelveihez, struktúrájához és célrendszeréhez, megkönnyítve ezzel a kistérség szerepkörének megerősítését, kapcsolatainak építését, és a külső forrásokhoz való hozzájutást.

A következőkben kifejtett stratégia értelmezéséhez szükségesnek véljük, hogy annak egyfajta „filozófiai” háttérét is megvilágítsuk.

Nem véletlen, hogy éppen az innováció és a versenyképesség került a **gazdaságfejlesztési** stratégia élére. Ezek nélkül eredményes gazdálkodást folytatni, az Eu piacain minőségi és mennyiségi termékekkel megjelenni nem lehet.

Mint látható, e felfogásban – amit jelen stratégiával is erősíteni kívánunk – az innováció és versenyképesség nem öncélú, hanem megvalósuló *eszköze* a „térképépítésnek” (kohézió) és a felzárkóztatásnak. Azt is hangsúlyozni kell, hogy itt az innováció igen tág értelmezéséről van szó, amit nem lehet leszűkíteni pusztán műszaki fejlesztésre, vagy K+F-re. Annak ki kell terjednie a gazdaság valamennyi területére (az iparra, turizmusra, mezőgazdaságra), de ezeken túl a társadalmi élet minden területére, beleértve a humán erőforrások minőségének az emelését is.

Az innováció ezáltal válhat elsődleges eszközévé annak, hogy a gazdasági-társadalmi fejlődés hatása erőteljesen jelentkezzen az *élet minőségének* az alakulásában.

Az innovációnak ez a tág értelmezése kitágítja a **humán erőforrás** fogalmának értelmezését is. Az emberi erőforrások fejlesztésének kérdése egy *sokdimenziós* probléma, aminek egyaránt vannak mennyiségi és minőségi összetevői. Beletartozik a népesség számszerű alakulása és struktúrája, a foglalkoztatottság, az oktatás és képzés rendszerei és azok kínálata.

A fentiekben megfogalmazott aspektuson túl azonban az innováció a népesség megfelelő élettereinek kialakítását, életkörülményeinek megteremtését, így a **fenntartható területfejlesztést** is jelenti, ami magába foglalja a települések vonalas infrastrukturális ellátottságának biztosítását, a közlekedésfejlesztést, az épített és a természeti környezet fejlesztését, stb.

A stratégia egészét átható elemek

Alapelvek

A stratégia alapelvei azokat az általános „szabályokat” sűrítik magukba, amelyek egyrészt a végrehajtás eredményességét és hatékonyságát biztosíthatják, másrészt egyfajta garanciát jelenthetnek az „EU kompatibilitásra”. Különösen az utóbbi miatt indokoltnak tartjuk a bevezetésben is említettek értelmezését és alkalmazását.

A **szubszidiaritás** elve szerint „egy magasabb szintű szerveződés sohasem sajátíthat ki olyan funkciókat, amelyeket kielégítően tud ellátni egy alacsonyabb szintű szerveződés is”. Az elv lényege tehát az, hogy a döntési folyamatokban minél közelebb kell jutni a lakossághoz, hogy a fejlesztési döntések ott szülessenek, ahol leginkább érdekeltek és érintettek, továbbá ahová a felelősség is telepíthető, illetve ahol helyi erőforrások is mozgósíthatók. E szerint a *kistérségi szint* képezi a területfejlesztés alapelemét. Ez azt is jelenti, hogy ahol az indokolt, a forrásokat is a kistérségi fejlesztésekre kell koncentrálni, illetve szakmai és egyéb segítséget nyújtani ahhoz, hogy a kistérség e funkcióját betölthesse.

Az előbbiekkal szorosan összefügg a **partnerség** elve, vagyis az, hogy az önkormányzatok, a gazdasági szereplők, civil szervezetek folyamatos párbeszéde és együttműködése kell, hogy érvényesüljön a programok tervezésében, az előkészítésben, a finanszírozásban éppúgy, mint az utólagos értékelésben (horizontális együttműködés). A partnerségnek emellett a különböző szintek szereplői között is érvényesülni kell (vertikális együttműködés), ahol az alsóbb szintnek inkább a kezdeményező szerepe érvényesül, a magasabb szinten pedig az orientáció és koordináció jelenik meg.

A **koncentráció** elve értelmében a forrásokat az elaprózottság helyett a célokban megjelölt területekre és feladatokra – a következőkben megfogalmazott prioritásokhoz igazodva – kell koncentrálni. Ezt az egyik oldalról biztosítja, hogy a stratégiában igyekeztünk minél teljesebb mértékben közelíteni a regionális stratégiához annak érdekében hogy a tervezett fejlesztésekhez az ott megnyíló források

is hozzáférhető és felhasználható legyenek. A támogatásoknak ezzel együtt azt is biztosítani kell, hogy olyan fejlesztések és tevékenységek juthassanak kedvezményekhez, amelyek e támogatás nélkül nem, vagy csak kisebb léptékben valósulhatnak meg. Másképpen fogalmazva a támogatás kiegészítője a helyi (önkormányzati, vállalkozói stb.) forrásoknak, ami tulajdonképpen az **addicionalitás** elvének érvényesülését jelenti.

Az **esélyegyenlőség** elve mindenekelőtt azt szolgálja, hogy a fejlesztéseknek nemre, korra, iskolai végzettségre, egészségi állapotra, vallási és etnikai hovatartozásra való tekintet nélkül bárki, bármely csoport haszonélvezője lehessen. Az esélyegyenlőség adott esetben *pozitív diszkriminációban* is megnyilvánulhat, ami nemcsak az előbb jelzett társadalmi csoportokra irányulhat, hanem egyes elmaradott térségekre is, ily módon szolgálva pl. a vidékfejlesztés általános célrendszerét.

Tulajdonképpen a fenti alapelvek mindegyike alárendelhető a **fenntarthatóság** követelményének, ami a társadalom, a gazdaság és a környezet hármásának összehangolt fejlesztésében jelenik meg. Ezáltal biztosítható a kistérség belső erőforrásainak (ezen belül a természeti erőforrások) olyan kihasználása, amely egyszerre szolgálja ezen erőforrások megóvását, ugyanakkor a stratégia fő céljaként megfogalmazott életminőség folyamatos javítását. A fenntartható fejlődés tehát nem valami vég nélküli (még kevésbé pusztán gazdasági növekedést) jelent, hanem tulajdonképpen a stratégiai célrendszer legáltalánosabb szintjeként értelmezhető.

A stratégiaalkotás és tervezés alapelemei között nagy fontossággal bír a **flyamatorientáltság, a monitoring és az értékelés**. A területi tervezés-végrehajtás nem epizodikus tevékenységek együttese, hanem egy állandó folyamat, amely a kistérség gazdasági – társadalmi - környezeti rendszereiben spontán és a beavatkozások eredményeiként jelentkező változásokhoz idomul. E folyamat visszacsatolásokkal ciklusokba rendeződik, ahol a tervezési, a végrehajtási, az annak nyomán követésére irányuló és az értékelési tevékenységek szünet nélkül, átfedésekkel követik egymást.

Prioritások, a stratégia szerkezete

A jövőkép, illetve a stratégiai célok mentén három fő területre célszerű összpontosítani az erőforrásokat. A három elsőbbséget élvező **prioritás** további intézkedés-csoportra (azon belül pedig további intézkedésekre) bomlik az alábbiak szerint:

Kiegyensúlyozott ágazati gazdaságfejlesztés, „a jólét megalapozása”

- Agrárgazdaság
- Gazdaságfejlesztés
- Turizmusfejlesztés

Környezet - és fenntartható területfejlesztés „élő és élhető falu”

- Vonalas infrastruktúra fejlesztés
- Közlekedésfejlesztés az elérhetőség szolgálatában
- Természeti és épített örökségvédelem

Tudatos humán erőforrás fejlesztés „befektetés az emberbe”

- Humán infrastruktúra és tudásbázis fejlesztés
- E-társadalom, e-közigazgatás
- A foglalkoztatás szintjének és hatékonyságának növelése

Hangsúlyozni kell, hogy az egyes prioritások és intézkedés csoportok, intézkedések áthatják egymást, nem határolhatók el mereven: pl. az infrastrukturális fejlesztések az életminőség javításához, a környezetfejlesztéshez is hozzájárulnak, ugyanakkor gazdasági célokat is szolgálnak, ugyanígy a szakképzés, a kutatás-fejlesztés hatásai a humán erőforrás fejlesztés és gazdaságfejlesztés prioritásaihoz is hozzájárulnak. Az egyes intézkedéseket ahhoz az intézkedéscsoporthoz soroltuk be, ahol a legjellemzőbb, ahol hatásuk elsődleges.

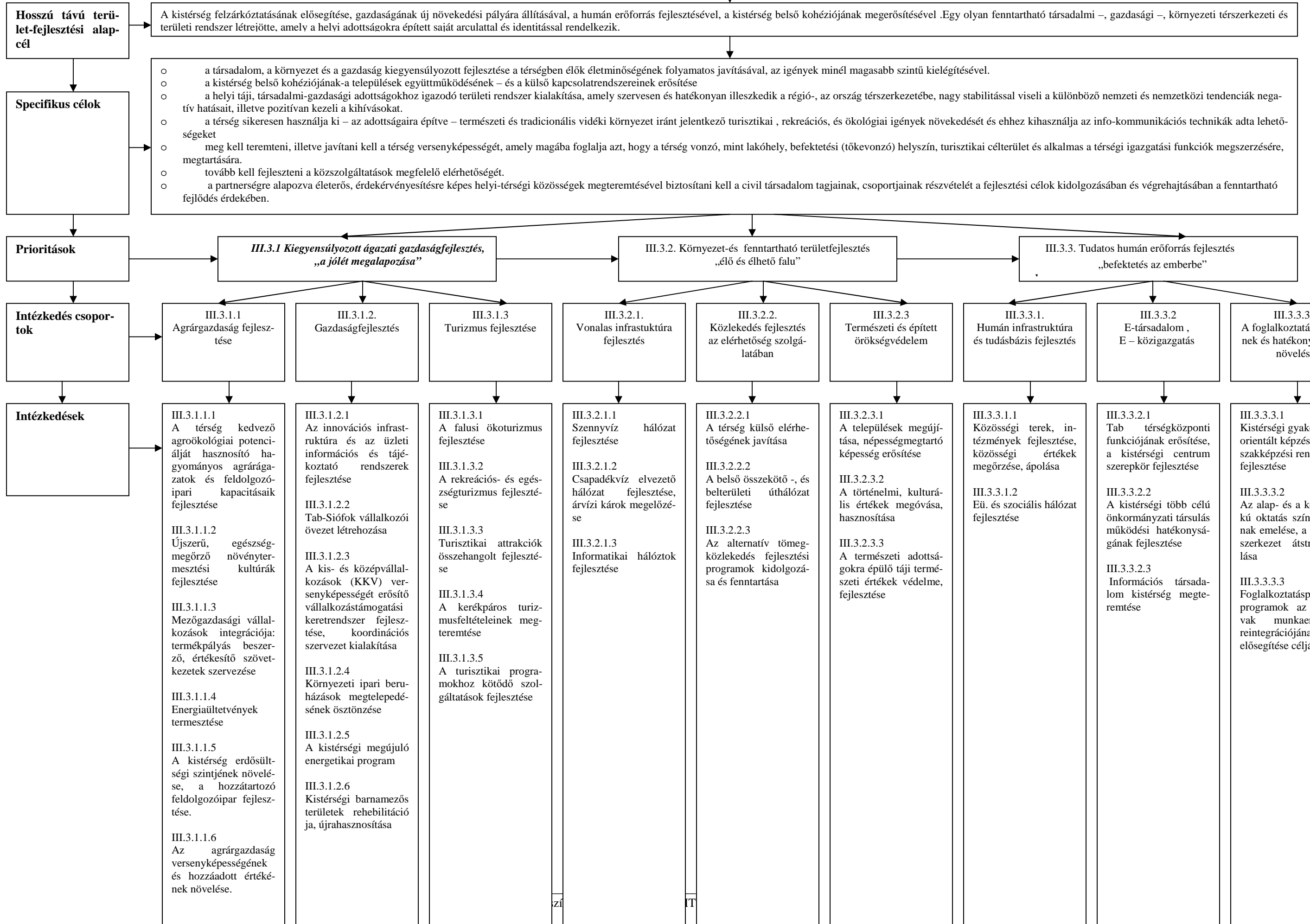
Az egyes intézkedések részletezése, az intézkedés keretében támogatandó projektek behatárolása, a megvalósítás módja és feltételrendszere stb. az operatív tervben kerül majd kifejtésre. Itt a három *prioritást* bontjuk ki részletesebben, az EU-s, a nemzeti és a regionális programozási dokumentumokhoz hasonlóan az alábbi szerkezetben:

- **Indoklás** – az adott terület helyzetértékelésének leírása, a kiválasztott prioritás szükségességének indoklása, visszacsatolás a helyzetértékelésben leírtakra

- **Intézkedések felsorolása** – a prioritás megvalósítását szolgáló intézkedések, mint operatív programok felsorolása, azok rövid leírása, gyakorlatilag a prioritás tartalmának bemutatása

- **Indikátorok** A prioritások, intézkedés csoportok és intézkedések általános hatásait jellemző társadalmi -gazdasági-környezeti hatás és eredmény indikátorok, mutatók, amelyek alapján az elérni kívánt eredmények ellenőrizhetők, így a program monitoringjához szolgálhatnak alapul.

**Jövőkép vízió:
Harmonikus kistérség – a „Lankák békés birodalma”**

III.1. Hosszú távú területfejlesztési alapcél

A kistérség felzárkózásának elősegítése , gazdaságának új növekedési pályára állításával, a humán erőforrás fejlesztésével, a kistérség belső kohéziójának megerősítésével .Egy olyan fenntartható társadalmi – gazdasági – környezeti -társzerkezeti és területi rendszer létrejötte, amely a helyi adottságokra épített saját arculattal és identitással rendelkezik.

III.2. Speciális stratégiai célok

- A társadalom, a környezet és a gazdaság kiegyensúlyozott fejlesztése a térségben élők életminőségének folyamatos javításával, az igények minél magasabb szintű kielégítésével.
- A kistérség belső kohéziójának- a települések együttműködésének – és a külső kapcsolatrendszerének erősítése.
- A helyi táji, társadalmi – gazdasági adottságokhoz igazodó területi rendszer kialakítása, amely szervesen és hatékonyan illeszkedik a régió-,az ország térszerkezetébe, nagy stabilitással viseli a különböző nemzeti és nemzetközi tendenciák negatív hatásait, illetve pozitívan kezeli a kihívásokat.
- A térség sikeresen használja ki – az adottságaira építve – a természeti és tradicionális vidéki környezet iránt jelentkező turisztikai, rekreációs és ökológiai igények növekedését és ehhez használja fel az infokommunikációs technikák adta lehetőségeket.
- Meg kell teremteni, illetve javítani kell a térség versenyképességét, amely magába foglalja azt, hogy a térség vonzó mint lakóhely, befektetési (tőkevonzó) helyszín,turisztikai célterület és alkalmas a térségi igazgatási funkciók megszerzésére, megtartására.
- Tovább kell fejleszteni a közszolgáltatások megfelelő elérhetőségét.
- A partnerségre alapozva életerős, érdekérvényesítésre képes helyi-térségi közösségek megteremtésével biztosítani kell a civil társadalom tagjainak, csoportjainak részvételét a fejlesztési célok kidolgozásában és végrehajtásában a fenntartható fejlődés érdekében

III.3. Fejlesztési célok (prioritások)

III.3.1. Kiegyensúlyozott ágazati gazdaságfejlesztés; „a jólét megalapozása”

Indoklás

A fenntartható fejlődés középpontjában a társadalmi haladás, a szociális alapkérdések megoldása, azaz a szociális jólét elérése, megőrzése áll.

A társadalmi jólét javítását, folytonos biztosítását szolgálja a gazdaság eszközzrendszere, teljesítőképességének és versenyképességének javítása.

Mivel a gazdaság azokat az erőforrásokat használja amelyeket a társadalom és a környezet állít elő és termel újra, a jólétet biztosító hosszú távú fejlődés érdekében kulcsfontosságú ezen újratermelő folyamat fenntarthatóságának biztosítása.

A fenntarthatóság mindig meghatározott térbeli keretekben /régió, kistérség stb./ vagyis területi megközelítéssel teremthető meg. Olyan fejlesztések eredményeként valósítható meg, amelynek alapja az adott térség környezeti, természeti, gazdasági és kulturális erőforrásainak értékmegőrző hasznosítása.

A gazdaság versenyképességének és teljesítőképességének javításában meghatározó szerepe van a hozzáadott érték növekedésének. A hozzáadott érték az emberi tőke és a szervezeti kultúra fejlesztése, valamint a fejlett tudásra építő kutatás- fejlesztés /K+F/ és innovációs tevékenység révén növekedhet. A stabil gazdasági növekedésben és a foglalkoztatásban betöltött fontos szerepük és nagy növekedési potenciáljuk miatt különös figyelmet kell fordítani a kis-és közepes vállalkozások fejlődési lehetőségeire.

A fenntarthatóság fontos eleme az egyensúly biztosítása, a környezet eltartó képességét figyelembe vevő gazdaságfejlesztés, a környezet védelme és a társadalmi kohézió erősítése között. A fejlesztések során biztosítani kell a táji, környezeti, természeti és egyéb helyi adottságoknak megfelelő termelési módok előnybe részesítését, környezetkímélő termelési rendszerek előtérbe helyezését.

A térségfejlesztés azonban csak akkor érheti el a célját, ha az ágazatok céljait átszövő és a területi értékekre és adottságokra alapozva működik. Biztosítani kell, hogy megelőzze és kivédje a környezeti kockázatokat, hosszú távon is életképes, és az értékeket, a megújuló és az eltartó képességet figyelembe vevő beavatkozásokat támogassa, valamint a térségi és helyi adottságokra építő munkahelyteremtő, lakosságmegtartó fejlesztéseket részesítsen előnybe.

A prioritásban megfogalmazott gazdasági, agrárgazdasági, turisztikai intézkedések a fentiekben megfogalmazott elvek érvényesíthetőségét segítik elő.

Várható hatás

A prioritásban megfogalmazott intézkedés csoportok, intézkedések végrehajtása elősegíti az agrárágazatban a termelési szerkezet átalakítását, növekvő minőségű termék előállítását, amely a versenyképesség növelését eredményezi.

A változatos, környezetbarát gazdálkodási módszerek kialakításával, az agrár-ökológiai potenciál figyelembevételével biztosítható a természeti-táji erőforrások védelme.

Erősödik a termelők és a termékpiac szereplőinek együttműködése, az innováció segítségével bővül a helyi termékek feldolgozottsági foka.

A versenyképes termelésre kevésbé alkalmas mezőgazdasági területek erdősítése kedvező földhasználati struktúra változást idéz elő, hozzájárul a talajvédelemhez, növeli a biodiverzitást és mérsékli az üvegházhatást. Az erdők ökológiai, ökonómiai és szociális funkcióinak bővítése segíti a vidékfejlesztést, ezáltal növekszik a vidéki térségek vonzereje, növekszik népességmegtartó képessége. A prioritás várható gazdasági hatása, hogy a beavatkozások hozzájárulnak a kistérség kis- és középvállalkozásai eredményességének növekedéséhez az innováció orientált vállalkozások megerősödésével, kialakul egy ideálisabb ágazati szerkezet. A növekedésre képes helyi kis- és középvállalkozások új munkahelyeket hoznak létre, ami mellett külső tőke vonzásával is növekedik a foglalkoztatás.

A programok révén bővülni fog a jövedelemtermelésbe bevont fizikai és humán erőforrások köre, új munkahelyek jönnek létre, ami hozzájárul a foglalkoztatottság növekedéséhez. A kistérségben megnő a kereslet a magasan képzett munkaerő iránt, amelynek hatására megszűnik a képzett munkaerő elvándorlása

Javul a vállalkozások tartós fejlődését elősegítő kapcsolatrendszer, javul a vállalkozások mikrokörnyezete, kiépülnek a helyi üzleti szolgáltatások, az innovációs kapacitások bővülése lehetővé teszi a termelő és szolgáltató szféra közötti egyenlőtlenség csökkentését.

A prioritás turizmusban várható hatása, hogy növekszik a kistérségben a látogatók száma, valamint az átlagos tartózkodási idő. A látogatók keresletet indukálnak a helyi szolgáltatások és javak iránt, amely élénkíti a gazdaságot.

A falusi- és agro - turizmus bővül, új szálláshelyek jönnek létre, bővülnek a foglalkoztatottsági és jövedelemszerzési lehetőségek, javul a vidéken élők életminősége.

Intézkedés csoport:

III.3.1.1. Agrárgazdaság fejlesztése

Indoklás:

A mezőgazdasági termelés feltételei a kistérségben jók. Somogy megye Területrendezési Terve jellemzően mezőgazdasági területnek minősítette a térséget.

A kistérségben élők mindennapjaiban a mezőgazdasági termelés mindig is meghatározó szerepet játszott, -az ágazatnak a modern gazdasági viszonyok közötti nagymérvű térvessztése ellenére is – eredményei nagyobbak az országos átlagnál. A vidéki területek fenntartható fejlődéséhez szükséges a kistérség ökológiai és ökonómiai adottságaira épülő a komparatív előnyöket kihasználni tudó, a tájfenntartást és közjóléti funkciókat szolgáló tevékenységek ösztönzése, ezáltal a vidékfejlesztés céljainak megfelelően a kistérség népességmegtartó erejének fokozása.

Növelni kell a termelés hozzáadott értékét a termék specializációval, a feldolgozottsági szint növelésével, valamint új, alternatív szegmensek feltárásával, hasznosításával.

A jelenleg nagy területeken termelt gabona árunövény túlsúly –tekintettel az elaprózódott birtokszerkezetre, a domborzati viszonyokra - nem tartható fenn hosszú távon a folyamatosan romló jövedelmezőség miatt.

Az erózióknak kitett domboldalak, a szántóföldi művelésre nem alkalmas területek más jellegű mezőgazdasági hasznosítása az egyetlen fenntartható megoldás a táj kezelésére, az életfeltételek hosszú távú biztosítására.

Fontos a környezetileg érzékeny területek felmérése, mely a gazdaságosan nem művelhető területeken adhat egy új természeti értékmegőrző funkciót.

A kedvezőtlenebb adottságú területeken támogatni kell az erdősítést, illetve az energiaültetvények elterjesztését.

Ugyanakkor az agrárium szerkezetváltása jelentős tőkeigénye miatt csak hosszabb távon fejtheti ki eredményeit a térség fejlődésében, mindazonáltal bizonyos szegmensek fejlesztése már rövidtávon is haszonnal kecsegtethet.

A kistérség élelmiszeripara nem számottevő, ugyanakkor a lehetőségekhez mérten - mivel a mezőgazdaság adottságai jók - törekedni kell a helyben feldolgozott termékek arányának növelésére

A térségben hiányzik a mezőgazdasági termelők – elsősorban az egyéni gazdaságok, de egyes területeken a szövetkezetek – megfelelő integrációs intézményrendszere, ezért ennek kiépítése elsődleges feladat. A cél a szétaprózódott piacokért küzdő egyéni termelők helyett egy egységes, – mennyiségi és minőségi szempontból – piacképes árualap megjelenítése és annak megfelelő piaci elhelyezése.

Intézkedések:

III.3.1.1.1 A térség kedvező agroökológiai potenciálját hasznosító hagyományos agrárágazatok és feldolgozóipari kapacitásai fejlesztése

A térség jelentős növénytermesztési potenciállal rendelkezik, a gabonát termő földterületek aránya magasabb a megyei és az országos átlagnál. Ugyanakkor a természeti adottságok, a domborzati viszonyok miatt az elaprózódott birtokteszten nem lehet piacképes (mennyiség, minőség) terméket gazdaságosan előállítani.

A térségben az állattenyésztés volumene visszaesett, a meglévő legelőterületek kihasználatlanok. Szükséges az állattenyésztési ágazat fejlesztése, a legeltetésre alkalmas területek hasznosítása, mint a környezetkímélő tájhasználat egyik lehetséges hasznosítási formája. A térség mezőgazdasági fejlesztésében a sokszínű természeti adottságok mellett a megfelelő méretű, gondos tervezést és következetes végrehajtást igénylő birtokfejlesztések megvalósítása is alapvető követelmény. A kistérségben hiányzó nagyobb volumenű élelmiszeripari kapacitás megteremtése kívánatos. A feldolgozóipari tevékenységen belül, a biogazdálkodás és a gyógynövény-feldolgozás területén vannak kihasználatlan lehetőségek.

Hatásindikátor

Kialakulnak a piacképes termék előállító gazdaságok, megnő a termelés biztonsága;

Magasabb hozzáadott értékű termék jelenik meg a piacon

Javulnak az ágazat eredményei;

Eredmény indikátor

Nő a munkahelyek száma;

Optimális gazdasági méretek jönnek létre;

A termékek feldolgozottsági foka nő

III.3.1.1.2 Újszerű, egészségmegőrző növénytermesztési kultúrák fejlesztése

Az egyik lehetséges fejlesztési irány a természetes ökológiai adottságokra épülő biogazdálkodás megteremtése elsősorban az egyre inkább piacképesebb biokultúrák, fűszer és gyógynövény termelés megszervezése.

A kistérség változatos és összességében kedvező ökológiai adottságai előrevetítik a kisebb, vegyes ágazatú gazdasági egységekre optimalizálható ökológiai gazdálkodás versenyképességét. Az egészséges táplálkozás, az egészséges élelmiszerek iránti igény világszerte nőni fog, piaci szegmensük jövedelemtermelő képessége is jelentősen javulhat, jellemzően az igényes és fizetőképes piacokra tud betörni. Az Európai Unió piacain egyre növekszik az igény az egészséges, magas tápértékű élelmiszerek iránt. Ennek a folyamatnak a hatásai már most megfigyelhetők Magyarországon is.

A tudás és munkaigényes ágazat kialakításának feltételei biztosítottak, vagy megteremthetők. A feltételek közül rendelkezésre áll a viszonylag olcsó, de a termelési szakismeretekkel rendelkező munkaerő, s a termékek feldolgozásának és értékesítésének szervezeti keretei is viszonylag gyorsan megteremthetők. A bio - kultúrák elterjesztése az organikus mezőgazdaság tudásigényes és munka intenzív szegmensének, valamint a kedvezőtlen mezőgazdasági adottságú területek jövedelemtermelő, illetve a vidéki területek népesség megtartó képességének fokozását célozza.

A gazdasági hatások mellett a biotermelés megvalósítja a fenntartható környezeti fejlődést, a tájfenntartást és a tájvédelmet is. Ez a típusú gazdálkodás tehát elősegíti a természeti erőforrások védelmét, a kiváló minőségű élelmiszerek előállítását, a modern fogyasztói elvárásoknak megfelelő, egészséges termék előállítását, a műtrágyák, növényvédő szerek és kémiai segédanyagok felhasználásának célszerű korlátozását, a biodiverzitás megőrzését, a károsítók fellépésének veszélyességi küszöbérték alatt tartását megelőző, szelektív kezelésekkel.

A nagyüzemi szinten előállított élelmiszerek mellett a jövőben megnő a kereslet a kisgazdaságokban előállított jobb minőségű termékek iránt. Ezen termékek üzleti forgalmazására természetesen csak akkor kerülhet sor, ha az előírt és gyakorlatban ellenőrzött technológiát a termelők alkalmazzák, illetve betartják. Az integrátori programoktól eltérően a termelők egy franchise jellegű láncolat tagjai lehetnek, mely egyúttal a magasabb minőségű, akár tájjellegű termékek magasabb áron történő értékesítését teszi lehetővé kistermelői szinten is.

A biokultúrák fejlesztése mellett bizonyos speciális egészségvédő élelmiszerek, illetve gyógy- és fűszernövény termesztés is stratégiai cél lehet. Az élelmiszerek közül egyrészt a gazdagított, dúsított, valamely hozzáadott élelmiszerkomponenst (probiotikumokat és prebiotikumokat, vitaminokat, nyomelemeket, ásványi anyagokat, antioxidánsokat) tartalmazó funkcionális (egészségvédő) élelmiszerek, másrészt az önmagukban egészséges alkotórészeket tartalmazó élelmiszerek (zöldségek és gyümölcsök, hal, méz, tejtermékek, gyógynövények, növényi olajok, gombák) nyújtják a leghatékonyabban ezt a védelmet. A funkcionális élelmiszerek vagy más néven „meghatározott egészségi hasznosságú élelmiszerek” tehát olyan feldolgozott élelmiszerek, amelyek tápláló jellegük mellett elősegítenek egyes testi funkciókat: erősítik a szervezet védekező mechanizmusait, hozzájárulnak betegségek megelőzéséhez.

A termelés mellett a feldolgozás (szárítás, csomagolás) a térségi munkaerőpiac számára is foglalkoztatás bővülést jelentene. E programhoz illeszthető egy bemutatókert létrehozása részben a szakmai ismeretek átadása céljából, részben turisztikai látványosságként.

A legeltető (extenzív) állattartás biohústermelési, tájfenntartó és szociális céllal hagyományokra alapozva újra meghonosítható (húsmarha, juh, kecske). A méhészet fejlesztése is megfelelő kiegészítő jövedelemszerző tevékenységet jelenthet néhány család számára.

Hatásindikátor

Természetes alapanyagok hasznosulnak az emberi életformába;

Javul a térség munkaerőhelyzete

Környezetkímélő gazdálkodás alakul ki

Eredményindikátor

Családi vállalkozások alakulnak a begyűjtött termékek feldolgozására, csomagolására

Nő a jövedelemtermelő képesség

III.3.1.1.3 .Mezőgazdasági vállalkozások integrációja: termékpályás beszerző, értékesítő szövetkezetek szervezése

Az ágazat modernizációját, versenyképességét erősítő méretgazdaságos vállalkozások kialakításának támogatása, valamint az új típusú (termelői, értékesítési) szövetkezési formák megalakítása a hatékony erőforrás koncentráció növelése érdekében elengedhetetlen. A termékpályás szövetkezetek is részei annak az integrációs rendszernek, amelynek célja a kibocsátás hozzáadott-érték tartalmának körzeten belüli emelése és realizálása.

Az alapcél a mezőgazdasági kisárutermelés valamilyen szolgáltató-integrációs szervezetének a létrehozása. Szükségességét az adhatja, hogy az egyéni gazdálkodók körében egyelőre alacsony az intézményesült szövetkezési hajlandóság, ezért az együttműködés olyan kereteire is szükség van, ahol a külső támogatás a gazdálkodási keretek megváltoztatása nélkül, de a befektetési kockázatot ésszerű határok közé szorítva történik (pl.: klaszterek).

Hatásindikátor

Megnövekszik a termelés biztonsága

Megnő a termelők érdekérvényesítő képessége

Eredményindikátor

Integrátor szervezetek alakulnak

Nő a jövedelmezőség

III.3.1.1.4 Energiaültetvények termesztése

A biomassza energetikai célú hasznosítására elsősorban a hagyományos agrártermelési ágazatokban keletkező mező- és erdőgazdálkodási melléktermékek, az energiaerdők és az energianövények vehetőek számításba. Hazai természeti adottságaink élelmiszergazdasági szempontból lehetővé teszik, energiapolitikai (és ehhez kapcsolódó egyéb ágazati) szempontból pedig hosszabb távon kikényszerítik a biomassza energetikai hasznosításában rejlő lehetőségeink fokozottabb kihasználását.

Másfelől az EU és hazánk környezet- és természetvédelmi intézkedései közt kiemelt szerepet kap az élelmiszercélú termények termelésének korlátozása. A szántóterületek alternatív hasznosításaként fokozatosan előtérbe kerül az energianövények termelése és felhasználása a művelésből kivont akár jobb minőségű szántóterületeken is.

Az energiacélú hasznosítás az erdőgazdálkodás egyik kiemelt fejlesztési célterülete lehet. A térség erdőterületeinek gazdasági hasznosításában, illetve új energiaültetvények telepítésében keresletet teremthet a pécsi Pannon Power Rt. által üzemeltetett – az ország jelenleg legnagyobb – fatüzeléses 50 MW-os hőerőműi blokkja.

A kistérségben a művelésből kivont, illetve az alacsony termőképességű nehezen megművelhető, jórészt jelen pillanatban is parlagon álló területeken is lehetőség nyílik olyan növények ültetésére, amelyek jól hasznosíthatók akár az ipari, akár a családi szükségleteket fedező (alternatív) energiaforrások biztosítására. E célkitűzés megvalósulása hozzájárul az erózióvédelemhez, a vidék olcsó energiabázisának megteremtéséhez, valamint alternatív jövedelemszerzési lehetőség biztosításához a térség lakossága számára

Hatásindikátor

Csökkennek a káros környezeti hatások

Racionális lesz a termőföld használat

Eredményindikátor

A melléktermékek hasznosításával csökkennek a költségek

Csökken az elhanyagolt, művelésre felhagyott területek aránya

III.3.1.1.5 A kistérség erdősültségi szintjének növelése, a hozzátartozó feldolgozóipar fejlesztése.

A dombvidéki területeken gazdálkodók jövedelmezőségének biztosítására a természeti hátrányok kiküszöbölésére az erdősítés komplex meliorációs eszköz. A földhasználat racionális módja, nemcsak a talajt védi a vízgazdálkodás javításával, hanem mikro-klimatikus funkciója is jelentős; továbbá rekreációs, esztétikai tájképi értékkel is bír.

Az itt élő lakosság megélhetése új tevékenységek feltárását teszik szükségessé. Ennek egyik módja az erdősültség növelésével a sokféle erdei haszontermék gyűjtése, feldolgozása.

Jelenleg a kitermelt fa feldolgozás nélkül hagyja el a térséget, így jövedelemtermelő képessége alacsony. Az intézkedésre építhető programok segítségével a hozzáadott érték nő, magasabb jövedelemhez juthatnak az erdőtulajdonosok, munkahelyek teremthetők, hosszú távra megteremtődik a táj és természetvédelem.

Hatásindikátor

Kedvező földhasználati struktúraváltozást idéz elő, csökken a művelésre elhagyott területek aránya.

Eredményindikátor

Vonzó környezet, tiszta levegő, növekvő térségi vonzerő, növekvő népességmegtartó képesség.

III.3.1.1.6 Az agrárgazdaság versenyképességének és hozzáadott értékének növelése.

Az agrárgazdaság fejlesztése nélkül nem lehet „egészséges” gazdasági szerkezet kialakítani a kistérségben. A vidék meghatározó településformáló ereje az agrárgazdaság, ezért a benne rejlő lehetőségek kihasználása döntő fontosságú a vidéki élet stabilizálása szempontjából is. Az ágazat problémáinak jelentős része nem kistérségi, megyei vagy régiós ügy. A fejlődés irányait és az EU-s tendenciákat figyelembe véve az ágazat fejlesztésénél a környezeti hatások vizsgálatát, a környezetorientált gazdálkodási formák elterjesztését és azok versenyképessé tételét, illetve a magasabb feldolgozottsági szint elérését kell előtérbe helyezni.

Az ágazat megújítása és versenyképességének növelése megköveteli az életképes vállalkozások - köztük a családi gazdaságok - fejlesztésének kiemelt támogatását. A piacorientált, megfelelően felszerelt (gépesített) és megfelelő birtoknagyságon gazdálkodó gazdaságok jelenthetik az ágazat minőségi megújításának szervezeti alapját; erre lehet építeni az együttműködések és az új típusú termelési és értékesítési szövetkezéseket. Az általános birtokrendezés mielőbbi elkezdése elkerülhetetlen a gazdálkodás optimális feltételeinek kialakítása érdekében.

Hatásindikátor

Változatos, környezetbarát gazdálkodási módszerek terjednek el,
Minőségi termék előállítás lesz a meghatározó, hosszú távon történik meg a piacépes termékek előállítása,

Eredményindikátor

Nő a foglalkoztatottság a mezőgazdaságban

Nő a hozzáadott érték

III.3.1.2. Gazdaságfejlesztés

Indoklás:

Stabil, tőkeerős, helyi kis-és közepes vállalkezási kör kialakulásának elősegítése, valamint a meglevő KKV-k megerősítése a kistérségben, amely a térség gazdaságában és munkaerőpiacán meghatározó pozíciókkal rendelkezik. Ehhez a növekedni, fejlődni képes, térségi székhellyel rendelkező ki- és közepes vállalkozások erősítése, versenyképességük javítása szükséges.

A kistérség funkcionális tekintetben nem speciális térség, ezért a gazdaságfejlesztési stratégiája során a diverzifikált, sokágú és arányos ágazati fejlesztés modelljét kell követnie, és ki kell terjednie a koncentráló feldolgozóiparra, a teljes kistérséget átfogó agrárszektorra, és az ugyancsak a teljes területre kiható turisztikai szférára, illetve a szolgáltató ágazat egyes területeire. Tekintettel arra, hogy a kistérség gazdasága összességében fejletlennek tekintendő, a potenciális centrumának mérete kicsi, a gazdaságfejlesztési stratégiának kellően nyitottnak kell lennie a külső környezet irányában: fő vonalaiban követnie kell – a helyi feltételek és adottság alapján történő választással – a megyei, regionális és országos ágazati törekvéseket, prioritásokat, a kistérségen belüli fejlesztési célokat ezekbe a keretekbe ágyazva és ezekkel együttműködve kell megszabni, annak érdekében, hogy a lehetséges külső erőforrás szerzés maximális lehessen.

Intézkedések

III.3.1.2.1. Az innovációs infrastruktúra és üzleti információs és tájékoztató rendszerek fejlesztése

A Koppányvölgye kistérségben az innovációvezérelt gazdaságfejlesztés a hosszabb távú célok között nagyon fontos kell, hogy legyen. A kistérség felzárkóztatása csak a gazdaságnak a vállalkozásokon keresztüli megújításával képzelhető el. Ennek érdekében ösztönözni kell a vállalatok és a helyi vállalkozások fejlesztési tevékenységét, és támogatni kell azokat a „hídképző” szervezeteket, amelyek a K+F tevékenység eredményeit a vállalkozások felé közvetítik, illetve számukra ilyen jellegű szolgáltatásokat nyújtanak.

Az EU-s csatlakozás, illetve az információs társadalom térhódítása a kistérség vállalkozásai számára új piaci helyzetet teremtett. A csatlakozásból eredő lehetőségek és kötelezettségek ismerete nélkül nem lehetnek sikeresek a vállalkozások. A kereskedelmi folyamatok átalakulása, az e-bussines elterjedése is új követelményeket támaszt, újszerű technikákat és szemléletet igényel a vállalkozásoktól. Az intézkedés célja, hogy a kistérség vállalkozásai minél nagyobb számban legyenek képesek mindezeknek megfelelni, de hozzájárulhat a lakosság tájékoztatásához, információhoz jutásuk javításához is.

Hatásindikátor

Megerősödnek az innováció-orientált vállalkozások, kialakul egy ideálisabb ágazati szerkezet

Megnő a kereslet a magasan képzett munkaerő iránt, melynek hatására csökken az elvándorlás

Eredményindikátor

Kiépülnek a helyi üzleti szolgáltatások

Javul a vállalkozások környezete

Nő a foglalkoztatottság

III.3.1.2.2 Tab-Siófok vállalkozói övezet létrehozása

A kistérségi társulás kezdeményezése azért irányul e speciális térségfejlesztési lehetőségre, mert a területfejlesztés hagyományos eszközeivel a térség kibontakozása nem indult meg. Ezért a fejlődés egyik új esélyét lehetne megteremteni a vállalkozási övezet kijelölésével.

Az övezet létrehozásának célja a kistérség gazdasági fejlődése érdekében a helyi sajátosságokkal összhangban álló, valamint a kormány gazdaságpolitikájával összefüggésben vállalkozásbarát környezet kialakítása, ezen belül különösen: a befektetés ösztönzése, a vállalkozások piaci viszonyokkal összhangban álló megerősítése, a foglalkoztatási lehetőségek bővítése, az érték-és jövedelemtermelő képesség fokozása, a természeti, gazdasági, infrastrukturális és emberi erőforrások hasznosítása a fenntartható fejlődés feltételeinek biztosításával.

AZ Európai Unión belül a szabad verseny elvének érvényesülése a gazdaság szabályozásának legfőbb prioritása, azonban bizonyos esetekben mód van a gazdasági versenyképességet növelő olyan eszközök alkalmazására is, amelyek a verseny szabadsága ellen hatnak. Ezen esetek egyike a hátrányos helyzetű térségek gazdaságának fejlesztésére és a terület fölzárkóztatására vonatkozik. A tervezhető vállalkozási övezet megfelel a hátrányos helyzetű térség kritériumának, így annak támogatására lehet számítani.

Az övezet kétközpontú kialakítása lehetővé teszi Siófokon a logisztika erősítését, Tabon az ipari tevékenység folytatását, bővítését

Hatásindikátor

A rendszerbe lévő vállalatok környezete javul

Nő a foglalkoztatás, új munkahelyek teremődnek, nő a jövedelem

Eredményindikátor

Nő a betelepült vállalkozások száma

A Balaton partmenti sávból kitelepülnek a termelő vállalkozások,

Csökken a Balaton környezetterhelése

III.3.1.2.3 A kis- és középvállalkozások (KKV) versenyképességét erősítő vállalkozástámogatási keretrendszer fejlesztése, koordinációs szervezet kialakítása.

A vállalkozások fejlődését meghatározó tényezők (tőke, piaci környezet és információ, a vállalkozások közvetlen infrastrukturális környezete, a vállalkozástámogatás szervezeti-információs intézményrendszere) fejlesztése is a kiemelt fejlesztési célok közé tartozik. Mind a megyei, mind a regionális szintű programozási folyamatban kiemelt szerepet játszik a kisvállalkozások támogatása.

A fejlesztéspolitika eszközrendszerét a fejlődni, növekedni képes helyi kis- és közepes vállalkozások erősítésére, versenyképességük, hazai és nemzetközi piaci részesedésük, innováció felvevő képességük növelésére kell koncentrálni.

A kistérségben az alapszintű vállalkozástámogatási rendszer kialakítására kell a hangsúlyt helyezni. A befolyásolásnak, szabályozásnak, valamint mindenféle támogatásnak és intézményesült beavatkozásnak a célja egyfelől a térség gazdasági *attraktivitását, versenyképességét* meghatározó feltételek (a fogadó környezet minősége, a helyi-területi erőforrások, azon belül a humán tőke és a gazdasági kultúra színvonala, az infrastrukturális bázis és a kommunikációs kapcsolatok fejlettsége, az erőterekhez való közelség) javítása. Másrészről *a vállalkozások fejlődését meghatározó tényezők* (tőke, piaci környezet és információ, a vállalkozások közvetlen infrastrukturális környezete, a vállalkozástámogatás szervezeti-információs intézményrendszere) fejlesztése.

A kistérségi közösségi feladat itt elsősorban a kistérség „menedzselése” e programok tervezésénél és megvalósításánál, illetőleg e programok menedzselése a kistérség vállalkozóinál, fontosabb gazdasági szereplőinél. A hagyományosnak tekinthető vállalkozásfejlesztési eszközök mellett a KKV-k továbbfejlődését újabb – innovatív - eszközök, és intézmények alkalmazásával lehet elérni (vállalkozási övezet, klaszterszervezés). A vállalkozásfejlesztés hagyományos vállalkozás-támogatási eszközei rendszerén belül információ, szakmai és pénzügyi támogatás nyújtható, amelyek kezdeményezésében a közszférának és különös tekintettel az önkormányzatoknak potenciális szerepe lehet.

Hatásindikátor

Vállalkozásbarát helyi adópolitika születik

Fejlődik a vállalkozások működését segítő infrastruktúra

Környezeti ipari beruházások megtelepedésének ösztönzése

Eredményindikátor

Nő a KKV-kban foglalkoztatottak száma, nő jövedelmezőségük

Erősödik a KKV-k együttműködése, tevékenységük segítésére koordinációs szervezetet hoznak létre

III.3.1.2.4 Környezeti ipari beruházások megtelepedésének ösztönzése

A térség potenciálisan jó adottságokat kínál a környezeti ipar megtelepedése, illetve a kapcsolódó szolgáltatások helybéli vállalkozások általi biztosítására. Az egyre szigorodó európai uniós környezetvédelmi szabályozás számos kihívás elé állítja a régió gazdasági szereplőit. A szabályozás gerjesztette kereslet, illetve az EU támogatások hozzájárulnak ugyan az ilyen irányú fizetőképes kereslet kialakulásához, ugyanakkor fennáll a veszélye annak, hogy ezeket a forrásokat a régió kívüli környezeti ipari vállalkozások szerzik meg. E tendenciák ellensúlyozása, a piaci pozíciók megszerzése és megerősítése érdekében kiemelten támogatni kell a régióban a környezeti ipar területén működő kis- és középvállalkozások hálózatba szerveződését és ezen hálózatok összekapcsolódását interdiszciplináris kutatói bázisokkal.

Kormányzati akarat és döntés van a bioetanol előállításának, felhasználásának szükségességéről. Az előállítás költségeinek csökkentése kisebb, az alapanyag rendelkezésre állásához közeli lejárók létesítésével lehetséges. A Koppányvölgye kistérség alkalmas lehet ezen beruházások fogadására.

Az egyéb környezeti iparban várhatóan erősödik a koncentráció, főleg az energetikai környezettechnika, a vízgazdálkodás és a hulladékgazdálkodás, újrahasznosítás területén. A hazai – a Dél-dunántúli régió – vállalkozások számára reális lehetőség lehet a komplex szolgáltatásokat nyújtó cégek számára történő bedolgozás, beszállítói, szaktanácsadói feladatok ellátása. Az ehhez való kapcsolódás a kistérség egyes vállalkozásai számára is kívánatos lehet. Ennek ösztönzése a beszállítói programhoz hasonló eszközrendszer és kormányzati támogatást igényel. A külső versenytársakkal szemben támogatni kell a helyi kis és közép vállalkozások hálózatba szervezését.

Hatásindikátor

Az anyag és energiaigényesség csökkentése javítja a gazdaság hosszú távú fenntartható növekedését és versenyképességét

Eredményindikátor

Az egy főre jutó hulladék mennyiségének változása a hulladékkezelés módja szerint.

Egységnyi hulladékra jutó újrafelhasznált termék mennyisége

III.3.1.2.5 A kistérségi megújuló energetikai program

A világ fosszilis energiakészlete kimerülőben van, s hosszabb távon az alternatív, s kevésbé konjunktúra és gazdasági ciklus érzékeny megújuló energiahordozók kerülnek előtérbe. A tartósnak ígérkező magas olajárak mellett minden alternatív energiaforrás felértékelődik. Különösen igaz ez az egyes országokban leggazdaságosabb megoldásokra.

Magyarország esetében ez kétségkívül a biomassza.

Az Európai Unióban egyre nagyobb hangsúlyt kap a megújuló energiaforrások használata, és a tagállamokat szigorú előírásokkal akarják rászorítani a környezetbarát megoldások alkalmazására. Az Európai Parlament Ipari-, Kutatási- és Energia Bizottsága jelentést fogadott el arról, hogy az unión belül a megújuló energiatermelés arányát 2020-ig 25 százalékra kell emelni. A megújuló energiafelhasználást segítő beruházásokat adókedvezményrel, valamint a strukturális és kohéziós alapokból való fokozott támogatásokkal kell elősegíteni.

A kistérség jelentős megújuló energiaforrásaira támaszkodva ösztönözni és támogatni kell a megújuló energiaforrások felhasználásának különböző módzatait, elsősorban a biomassza, a nap-, szél- és a *geotermikus energiahasznosítás* területén, valamint a kapcsolódó technológiák fejlesztését, az ezzel foglalkozó ipari vállalkozások megerősítését.

A kistérségben *megújuló energetikai koncepció és kataszter* elkészítése szükséges a felhasználható megújuló energia mennyiségéről, szerkezetéről, fellelhetőségéről, kinyerhetőségéről, a területi elhelyezkedésének jellemzőiről.

Az alternatív energiát gazdaságosan hasznosítani képes közösségek elhelyezkedése, optimális mérete teljes körűen sem ismert.

Az elkészült energetikai kataszterre alapozva elkészülhetnek a térségi energetikai koncepciók és operatív programok, melyek egy adott térségben, településen megvalósítható akciókat tartalmaznak az alternatív energiák helyi felhasználására vonatkozóan. A Dél-dunántúli régió Regionális Innovációs Stratégiája a 2007-13 közötti időszakra elkészített stratégiai célrendszere támogatja a megújuló energiaforrásokra épülő térségi, települési energetikai projekteket, beruházásokat, melyek helyi, megújuló energiaforrásokra alapuló energetikai rendszerek kiépítését célozzák. A megújuló energetikai programok a következő területek fejlesztését támogatják:

- Helyben keletkező biomasszára- és napenergiára alapozott, kisebb települést, vagy település csoportot ellátni képes, távfűtő- és használati melegvizet előállító mintauzem felépítését.
- Nap-, szél- és geotermikus (hőszivattyú) energiát kombináltan hasznosító, egy intézményt, vagy kisebb létesítményt energiával ellátó, rendszer létesítését.
- A bio-szolár rendszerek tervezésére, kivitelezésére és üzemeltetésére alkalmas már meglévő szakmai alapokkal és gyártási ismeretekkel rendelkező, kis- és középvállalkozások át-, vagy kialakítását.
- A biomassza összegyűjtését, a felhasználásra való alkalmassá tételét, tárolását értékesítését felvállaló kis és középvállalkozások létrehozása, induló beruházásuk, illetve a termékek piaci bevezetésének támogatását.

Az alternatív energia komfortosabbá teszi a térségben élők életét

Az alapanyag előállítása munkahelyeket eredményez

Eredményindikátor

Csökken a háztartások energiaköltsége

Nő a foglalkoztatottság

A megújuló energia részarányának növekedése a teljes primer energia felhasználáson belül

III.3.1.2.6 A kistérségi barnamezős területek rehabilitálása, újrahaznosítása

A rendszerváltás után bekövetkező vállalati átalakulások, megszűnések, a szövetkezeti ágazatok leépítése következtében megindult az egykori ipari, mezőgazdasági termelés helyszíneinek leértékelődése, eredeti funkcióinak megszűnése. Ugyanakkor megjelentek elhagyott, hasznosítatlan honvédségi területek is, melyeknek funkcióváltása csak részben történt meg.

Ennek eredményeként a kistérségben hasznosítatlan barnaövek alakultak ki, amelyek akadályozzák az egyes települések harmonikus fejlődését.

A barnaövek problémáinak megoldása érdekében ösztönözni kell a területek új-jáélesztését részben funkcióváltással, részben új betelepülő termelőegységek telephely választási döntéseinél a barnaövek preferálásával.

Hatásindikátor

Növekszik a lakosság jövedelemellátottsága

Megvalósul a tájrehabilitáció

Eredményindikátor

Munkahelyek jönnek létre

Vállalkozások alakulnak munkaerő felvétellel

Barnamezős beruházások valósulnak meg

III.3.1.3. Turizmus fejlesztése

Indoklás:

Alapvető cél a kistérség adottságaira épülő, annak vonzerőit kihasználó, környezetbarát turizmusfejlesztés, szálláshelyek létrehozása, valamint egyedi turisztikai vonzerők /attrakciók/ kidolgozása, megvalósítása.

A térség gazdag nagy kiterjedésű erdőkben, vízfolyásokban, Tabnak feltárt termálvíz kincse van, a térséget pedig történelmi, építészeti nevezetességei predestinálják az idegenforgalom fejlesztésére. Ebből következik, hogy a kistérség gazdaságában szerepet kell szánni az idegenforgalomnak is, s annak néhány kedvező adottságát nem szabad kihasználatlanul hagyni.

Az, hogy egy adott település, vagy térség valamelyik táji potenciál kihasználására alkalmas, természetesen nem jelenti azt, hogy ezek mindegyike aktívan be is kapcsolódott az idegenforgalomba már működő szálláshelyekkel. A kistérségben felhalmozódott természeti, történelmi, kulturális, építészeti, gazdasági-gazdálkodási örökség gazdasági „értékesülésének” egyik dimenzióját az a turizmus hordozza, amelynek keresletét az 1990-es évektől szerte a világban egyre erőteljesebben az értékorientáció, az új ismeretek szerzése, valamint a szabadidő aktív eltöltésének igénye motiválja.

Az egyedi termékekre alapozott turizmus a jövedelmek és a munkahelyek számának növelésén túl a lakosok életminőségének javítása, a kistérség arculatának és ezen keresztül imázsának formálása révén közvetetten is hozzájárul a térség gazdaságának megerősödéséhez.

A komplex tájmegőrzés, annak szabályozása, a turisztikai létesítmények helyének biztosítása, a rekreációs- és egészségturizmus feltételeinek megteremtése, a turisztikai infrastruktúra és kínálat integrált fejlesztése elengedhetetlenül szükséges az értékorientált, individuális turisták alkotta vendégkör vonzásához, megtartásához. Emellett a szolgáltatók szakmai és nyelvi képzése, a nem turisztikai profilú intézmények, vállalkozások, társadalmi szerveződések felkészítése a programszervezésre és lebonyolításra egyaránt fontos feladat

A turizmus fejlesztése csak koncentrált bázison, erős kistérségi (társulási) összefogással valósítható meg. A régió stratégiai célrendszerében a vidéki, rurális térségek turisztikai kínálatának fejlesztése a kiemelt fejlesztési célok közé tartozik. A nagy kiterjedésű falusias térségek ideális színterei a falusi, gyalogos, kerékpáros, lovas, vadász-, horgász- és öko-turizmusnak. A kistérség ezen kínálati lehetőségei szinte mindegyikével rendelkeznek, ugyanakkor ezek gazdasági hasznosulása még alacsony szintű, kevésbé szervezett.

Intézkedések:

III.3.1.3.1 A falusi és az öko-turizmus fejlesztése

A turisztikai szempontból kihasználatlan kistérségi természeti vonzerők szolgáltatásokkal és infrastruktúrával való összekapcsolása úgy, hogy magas hozzáadott értékkel rendelkező turisztikai termék jöjjön létre, mely hatékony promócióval társulva hozzájárul a térség gazdaságának élénkítéséhez.

A kistérség egyik fontos turisztikai vonzerejét képezik a vidéki, falusi térségekhez kötődő, területileg kevésbé koncentrált jellegű, önmagukban – hagyományos turisztikai értelemben – nem túlzottan erőteljes attrakciók;

A turisztikai attrakciók: a természet viszonylagos háborítatlansága, a máig megőrzött, sokszínű tradíciók, a vidéki élet vonzása, a kulturális (népi) örökség valamint a természet közelségből fakadó falusi és ökológiai értékek komplexitása.

Az ökoturizmus a hagyományos falusi turizmushoz kapcsolódó, azt kiegészítő, a természetvédelemmel és a kulturális hagyományőrzéssel a lehető legszorosabban együttműködő turisztikai terméktípus, amelynek fejlesztése egyben igen fontos Európai Unió vidékfejlesztési prioritás is.

A falusi és a kapcsolódó ökoturizmusból származó bevételek fontos jövedelmi forrást jelenthetnek a térségben élők számára, azonban e fejlesztések esetében is fontos a térségi szereplők közötti együttműködés. Ezért a fejlesztésének célja a vidéki, falusias területek idegenforgalmi fejlesztése, új, piacképes kínálatok ki-munkálása, a fejlesztési törekvések összefogása, hatékonyságuk javítása.

A kistérségben a falusi bázisú ökoturizmusnak kiaknázatlan potenciális lehetőségei, s már bizonyos egyedi kezdeményezéseken alapuló tradíciói is vannak. / Bonnya Üdülő falu, Lulla lovastanya, Tab Gyöngyvirág panzió /

Ezen kezdeményezések mintaadóak, s ezek jelenthetik a falusi ökoturizmus program egyik kistérségi bázisát. A hozzájuk hasonló szép természeti környezetben fekvő kistelepülések, viszonylag elzárt ökofalvak bázisán a revitalizált ökoturizmus, a művészeti, a rekreációs- és sportkínálat fejlesztésére, illetve külföldön történő promóciójához nagyon sok eddig még kiaknázatlan lehetőség kínálkozik.

Egyes településeken tehát már eddig is jelentős tapasztalatok halmozódtak fel a vendégfogadásban. A falusi turizmus fejlesztése jellemzően helyi, kistérségi kezdeményezésekből táplálkozik, a jórészt spontán fejlődés jelentős lakossági aktivitáson alapul. Ugyanakkor a falusi turizmus ágazat jövedelmezőségét, a megfelelő színvonalat csak koncentrált összefogással, speciális plusz kínálattal (pl.: ökofarm, rendezvények, állatsimogatás, lovaglás, lovas-szán) kistérségi szervezéssel, promócióval lehet megteremteni.

Ugyanakkor a helyi turisztikai potenciál hasznosításával, a helyi szintű vállalkozói aktivitás fejlesztésével a kistérségi szintű partneri együttműködés révén a

falusias térségek népességmegtartó képessége jelentősen javítható. Szükséges a kapcsolódó szolgáltatások fejlesztése, a turisztikai infrastruktúra kiépítése, az együttműködés erősítése a szereplők között a hatékony piaci megjelenés érdekében.

Hatásindikátor

A kistérség a turizmus célterületévé válik

Az aktív kereső nélküli háztartások számának csökkenése

Eredményindikátor

Megnő a vendéglátással foglalkozók száma

Nő a térség jövedelemtermelése

III.3.1.3.2 A rekreációs- és egészségturizmus fejlesztése

A szelíd turizmus feltételeinek megteremtése és fejlesztése, minősített szállás és vendéglátóhelyek kialakításával, a szükséges infrastruktúra létrehozásával, a hatékony promóció biztosításával lehetséges. Mivel a kistérségben kevés a munkahelyek száma, magas az inaktivitási ráta, minél rövidebb időn belül olyan alternatív foglalkoztatási irányokat is kell találni, melyek a lakótelepüléseken vagy azok közelében nyújthatnak jövedelemszerzési lehetőséget. Fontos az önmagukban alacsony turisztikai értéket képviselő vonzó tényezők turisztikai csomaggá való alakítása./ kitűnő éghajlat, a Balaton közelsége, lankás felszín gyalogos- és kerékpáros túralehetőségek, a néphagyományok, vallási emlékek stb./

A rurális területek fejlesztésének egyik legjobb lehetősége a falusi turizmushoz kapcsolódó vidéki területeken szervezhető programokban rejlik. A kistérség adottságai kiváló lehetőséget adnak a természet közeli turisztikai terméktípusok megjelenésének, a térség aprófalvas településhálózata a falusi turizmus szempontjából kedvező.

Az ún. szelíd turizmus tágabb értelmezésében a vendéglátáson túl magában foglalja a természetjárást, ökoturizmust, lovasturizmust, kerékpáros turizmust, horgászturizmust, vadászatot, gasztronómiát s egyik napjainkban leggyorsabban fejlődő ágazatot, a szabadidő aktív eltöltéséhez kapcsolódó rekreációs turizmust. A kistérségben, ezen utóbbi esetben a tabi öko-wellness családi üdülőkert létrehozása, valamint a bonnyai üdülőkert folyamatban levő fejlesztése támogatható.

A rekreációs turisztikai fejlesztések célcsoportjai a természeti értékek megismerését, az aktív, illetőleg szelíd turizmust előnybe részesítő turisták, a helyi lakosság. A programok kedvezményezettjei a települési önkormányzatok, illetve a turisztikai szolgáltatást nyújtó szervezetek, vendégfogadók.

A szabadidő tartalmas eltöltéséhez részint a helyi lakosság igényeit is figyelembe vevő, részint az ökoturizmushoz (vagyis nem a tömegetturizmust támogató)

illeszkedő létesítmények kialakításával, fejlesztésével járulhatnak hozzá az önkormányzatok.

Hatásindikátor

A lakosság is részese lesz az egészség-életmód kedvező hatásának

Eredményindikátor

Munkahelyek teremtődnek

A hozzáadott érték növekedése a kistérségben

III.3.1.3.3 Turisztikai attrakciók összehangolt fejlesztése

A turizmus fejlesztése csak koncentrált bázison, erős kistérségi (társulási) összefogással valósítható meg. Ez egyrészt magában foglalja a kistérségi, a településközi együttműködésre alapozott komplex kétirányú információs rendszer felállítását és működtetését, amely kapcsolódik a szomszédos kistérségek, a megye, a Dél-dunántúli régió, valamint az egész országot átfogó rendszerhez, és ez által a létrejött turisztikai termékek, szolgáltatások hatékony értékesítését segíti elő.

Elengedhetetlen a térségi összefogás és a koncentrált menedzselés a turisztikai marketing tevékenységben is, így nyomtatott és audiovizuális anyagok megjelenítésében, Internetes honlap megteremtésében és gondozásában, vásárokon való megjelenésben és rendezvényszervezésben egyaránt. Az egyes programok megvalósításának kulcskérdése nemcsak az egyes önkormányzatok közötti összefogás, hanem a vállalkozók, a nonprofit szféra és a társadalmi civil szervezetek lehető leg szélesebb körű bevonása a turisztikai projektek megtervezésébe, megvalósításába és értékesítésébe.

Az attrakciók tervezésénél és kialakításánál alapvetően kell érvényesíteni, hogy az attrakciók helyi specialitásokra épüljenek, továbbfejleszthetők és bővíthetők legyenek az idelátogatók igényei szerint. A turisztikai potenciál vonzó turisztikai terméké alakításának elengedhetetlen feltétele, hogy rendelkezésre álljon az infrastruktúra, amely vagy alapfeltétele a szolgáltatások telepítésének, fejlesztésének, vagy segítheti és támogathatja a megfelelő minőségű turisztikai termékek kialakítását, új célcsoportok vonzását.

Az infrastrukturális beruházások egy része nem valósulhat meg másként, csak – részben vagy teljesen - közösségi beruházásként, más részükénél pedig a beruházás magas költségei és a hosszú megtérülési idő indokolják a társadalmi szerepvállalást.

A közsféra feladata – szorosan együttműködve a vállalkozói szférával – a turizmusfejlesztés területén az, hogy a turisztikai vállalkozások, termékek, infrastruktúra közötti szinergikus hatásokat erősítse. Ezen belül a közsféra számára megfogalmazható konkrét fejlesztési célok kifejtésére az operatív programozás során kerül sor.

A programok, attrakciók szervezéséhez, azok értékesítéséhez elengedhetetlen egy Tourinform iroda felállítása. A Tourinform iroda a város- és térség számára is komoly segítséget jelentene, a város és a kistérség belső-külső kommunikációját, külföldi szakmai rendezvényeken való képviselőit, más településekkel együtt zajló közös programokban való részvételt biztosíthatná.

Hatásindikátor

Folyamatos turisztikai kínálat alakul ki

Eredményindikátor

Nő a kistérségbe látogatók száma

Egységes arculatot mutató kiadványok jelennek meg

III.3.1.3.4 A kerékpáros turizmusfeltételeinek megteremtése

A kistérség településein belül ma csak Tabon található kerékpárút. A kiépítetlenség veszélyessé teszi ennek a környezetbarát közlekedési formának a használatát, és a kerékpározás tömeges elterjedését.

Az önkormányzatok forráshiány miatt a kerékpárturizmus adta lehetőségeket nem használták ki. A kistérség turisztikai feltárása és megismertetése érdekében egyre inkább szükség van a kerékpárút infrastruktúrára. A kistérségben egységbe szervezett kerékpárút kialakítására van lehetőség, egyes önkormányzatok is aktív szerepet vállalhatnak a pályázati források felhasználásának előkészítésében.

Kiépített kerékpárúti rendszer jelenleg csak a Balaton körül létezik. Tervek vannak a háttértelepülések bekapcsolására ebbe a hálózatba.

Mivel ezek az utak nem pusztán turisztikai célt szolgálnának – gyalogos közlekedés -, ezért a turisztikai ágazati forrásokon túl is számíthatnak támogatásra.

A kerékpárutak kiépítésével párhuzamosan a biztonságos kerékpár tároló szerviz hálózat kialakításáról is szükséges gondoskodni, elsősorban a látványosságok, illetve a vendéglátóhelyek közelében. A kerékpáros-barát környezet kialakítása révén a kerékpáron érkező kirándulóforgalom is növelhető, amely hozzájárul a térségi turisztikai szolgáltatók bevételeinek növekedéséhez.

Hasonlóképpen a közutakhoz, a kistérségnek a kerékpárút fejlesztéshez érdeke fűződik, ezért a programbeli támogatás a lehetőségek függvényében indokolt, amihez a forráslehetőségek feltárása, és a forrásmegszerzésben való közreműködés, illetőleg részvétel szükséges.

Hatásindikátor

Nő a turisztikai potenciál

Nő a kistérség ismertsége

Eredményindikátor

Nő a kerékpárutak hossza a kistérségben

III.3.1.3.5 A turisztikai programokhoz kötődő szolgáltatások fejlesztése

A turizmus megújítása, gazdasági erejének növelése érdekében elsődlegesen turisztikai termékfejlesztésre, a turisztikai infrastruktúra korszerűsítésére, fejlesztésre és hatékony marketing tevékenységre van szükség. A turisztikai vállalkozások támogatásának a minőségi turizmus megteremtése irányába kell mutatni. A kistérség adottságaihoz igazodó turisztikai ágazatok (falusi, vízi-, sport-, kulturális-, vadász turizmus, stb.) valós piaci igényeket kiszolgáló komplex fejlesztéseit célszerű előnyben részesíteni. A turizmus fejlesztése nem képzelhető el a terciér szektor vállalkozásainak bővülése, magasabb színvonalú szolgáltatásai nélkül, ezért a támogatások kiterjesztése indokolt a turizmust kiszolgáló kis- és közepes vállalkozásokra is. A piacszerzés alapfeltétele a térségi és regionális együttműködés és koordináció, ezért e terület is hangsúlyosan kezelendő.

Hatásindikátor

Turisztikához kapcsolódó szolgáltató vállalkozások alakulnak

Nő a kistérségben a jövedelem

Eredményindikátor

Nő a szálláshelyek száma

A településeken falusi turizmusra alkalmas porták száma növekszik

Aktív korú népesség aktivitási rátájának növekedése

III.3.2. Környezet-és fenntartható területfejlesztés „élő és élhető falu”

Indoklás

Ahogy a stratégia bevezetéséből is látható, a környezetfejlesztés köztes helyet foglal el a gazdaságfejlesztés és a humán erőforrások fejlesztése között. Ugyanis az infrastrukturális fejlesztések vagy a környezeti állapot védelme a kistérség lakosságának életminőségét, komfortérzetét javító tényezőkhez éppúgy hozzátartozik, mint a gazdasági fejlődést, a turizmust, mezőgazdaságot elősegítő intézkedésekhez. A prioritás ezen értelmezése is rávilágít arra, hogy itt nem csupán a szűkebben vett környezet- és tájvédelmi feladatok jelennek meg, hanem mindazok a programelemek, amelyek egyrészt a lakosság életkörülményeit, másrészt a gazdaság különböző szektorainak működési környezetét meghatározzák. Ez egyúttal azt is jelzi, hogy a gazdasági bázis megújításához elengedhetetlen mind a környezeti fejlesztés, mind pedig a humán erőforrások fejlesztése, az élettér megújítása – ami egyúttal a vidékfejlesztés szempontjából is meghatározó jelentőséggel bír.

A települési vonalas infrastruktúra kiépítése (ivóvíz-hálózat, szennyvíz, csapadékvíz elvezetése), illetve az új igényeknek megfelelő informatikai hálózat fejlesztésének beindítása, a térségek és települések megközelíthetőségének javítása (összekötő utak) nemcsak a gazdaság aktivitását fokozza, hanem hozzájárulnak a vidéki emberek életkörülményeinek, életminőségének javulásához. A vonalas infrastrukturális hálózatok (víz, gáz, elektromos áram) kiépítése nagyrészt befejeződött, viszont a szennyvíz tekintetében a kistérség lényegesen elmarad a régiós és az országos átlaghoz képest is. A telekommunikáció és az információs rendszerek fejlesztése, a következő években jelentős fejlesztési igényt indukál, a térségek versenyképességének megőrzése szempontjából ez a terület válik a legfontosabbá.

A megközelítés, a közlekedési kapcsolatok biztosítása az fejlesztési pólusok irányába a gazdasági fejlődés egyik összetevője. Kulcskérdés lehet kistérség felzárkóztatásában az összekötő és térségfeltáró utak kiépítése.

A közlekedési kapcsolatok fejlesztése egyúttal a helyközi közforgalmú személyszállítás javításának feltételeit is megteremthetik.

A környezetfejlesztés részeként az infrastrukturális rendszerek és a közlekedési hálózatok mellett **a természeti és épített örökségvédelem** fejlesztésére is kiemelt figyelmet kell fordítani, azért is, mert a vidék népességmegtartó képességét az életkörülmények és az életminőség javításával lehet hosszabb távon megőrizni.

Várható hatás

A prioritásban foglalt intézkedések eredményeként javulni fog a térség lakosságának életminősége, csökkenni fog a környezetterhelés mértéke, biztosítható lesz a kistérség természeti, táji értékeinek hosszú távú megőrzése és fenntartható használata.

A tevékenységek megvalósulásával növekedni fog a lakosság környezettudatos-sága, széles körben elterjedté válik a környezetkímélő technológia, a megújuló energiaforrások használata, a közösségi célú energiatermelés.

A környezetvédelmi infrastrukturális háttér javulása hozzájárul a kistérség töke-vonzó képességének, gazdasági versenyképességének növeléséhez is.

Az intézkedések eredményeképpen erősödik a térség belső kohéziója az elérhe-tőségi idők lerövidülésének és az ennek következtében intenzívebbé váló térségi gazdasági-társadalmi kapcsolatoknak köszönhetően.

A kistérség növekvő közlekedési igényeit fenntartható módon, a környezetvé-delmi megfontolásokat szem előtt tartva lehet levezetni. Az elérhetőség javításá-val növekszik az érintett települések és térségek versenyképessége azáltal, hogy kedvezőbb infrastrukturális feltételek állnak a vállalkozások rendelkezésére.

A közösségi közlekedési rendszer fejlesztésével az esélyegyenlőség elvét szem előtt tartva mindenki számára elérhetővé válnak a térségi központ szolgáltatásai, lehetőség nyílik a lakóhelytől távolabb eső területeken is a munkavállalásra.

Intézkedés csoportok:

III.3.2.1. Vonalas infrastruktúra fejlesztés

Indoklás

A vonalas infrastruktúra kiépítettsége nemcsak a gazdaság aktivitását fokozza, hanem hozzájárul a vidéki emberek életkörülményeinek, életminőségének javításához is.

A rendelkezésre álló természeti és környezeti javak eltérő minősége alapvetően befolyásolja a kistérség versenyképességét.

Az alaphálózatok/víz, gáz, elektromos áram/ kiépítése nagyrészt befejeződött. A további fejlődés érdekében, a felzárkóztatásban alapvető a környezet megóvása, a szennyvíz tisztító hálózat kiépítése, a közlekedési kapcsolatok megfelelő színvonalú biztosítása, az összekötő és térségfeltáró utak kiépítése.

A gazdasági környezet fejlődésének iránya azt mutatja, hogy a telekommunikáció és az információs rendszerek kiépítése kulcskérdés a helyi gazdaságok versenyképességének fejlesztésében, ezért a közútfejlesztés mellett jelentős fejlesztési igényt indukál.

A hálózatfejlesztések pozitíven javítják a kistérségben élők lakó és munkakörülményeit, élhetővé teszik a vidéket.

Intézkedések

III.3.2.1.1 Szennyvíz hálózat fejlesztése

A rendelkezésre álló természeti és környezeti javak eltérő minősége és mennyisége meghatározza, hogy egy kistérség milyen előnyökkel és hátrányokkal kapcsolódhat be a piaci folyamatokba.

Az életminőséget jelentős mértékben befolyásolja a természeti és lakókörnyezet állapota, ezek változása jelentősen hozzájárul a lakosság egészségi állapotának javításához, komfortérzetének növeléséhez.

Miközben a kistérségben a közüzemi hálózatba bekapcsolt lakások aránya közel 100 %, a szennyvízcsatorna hálózat csak Tabon épült ki. A falvakban a szennyvizek kezelése egyedi közműpótló berendezésekben történik. Ez a rendszer károsan hat a felszín alatti vizek szennyeződésére, ami hosszú távon az ivóvíz bázisok működését negatívan befolyásolja.

A fenntartható fejlődés követelménye, a környezet megóvása szükségessé teszi a szennyező források megszüntetését, környezetbarát infrastruktúrák kiépítését.

A térség domborzati adottságai, aprófalvas település szerkezete az egyedi költségkímélő tisztító rendszerek megépítését és üzemeltetését helyezi előtérbe. A kiemelt balatoni üdülőkörzetbe tartozó településeken a megoldást a szennyvízcsatorna hálózat kiépítése jelenti.

Hatásindikátor

Csökken a térség környezetterhelése
Élhetőbb lesz az élet a településeken

Eredményindikátor

Nő a csatornahálózat hossza
Korszerű szennyvízkezelési rendszerrel ellátott népességszám növekedése

III.3.2.1. 2 Csapadékvíz elvezető hálózat fejlesztése, árvízi károk megelőzése

A kistérség természeti adottságai, a változó éghajlati hatások miatt jelentős feladat a felszíni vizek elvezetésének megnyugtató megoldása.

A települések döntő többségében van belterületi természetes vízfolyás, amihez csatlakoztathatók az utcai árokrendszerek.

A környezet megóvása, a hirtelen lehulló nagytömegű csapadék elfolyásának biztosítása érdekében a természetes és mesterséges árokrendszerek folyamatos karbantartása, tisztítása szükséges az árvízi vészhelyzet elkerülése érdekében.

Ezen munkálatok elvégzésével lehet a felszíni vizek káros hatásait mérsékelni, a gazdag építészeti, kulturális és természeti örökség megóvását biztosítani.

Hatásindikátor

Rendezett, szép lesz a település

Lecsökken a településeken a hirtelen, nagy esők okozta veszély

Mélyülő helyi környezettudatosság, a táj értékei iránti felelősség érzet növekedése

Eredményindikátor

Víz elvezető árkok hossza nő

A felszíni vizek okozta károk csökkennek

III.3.2.1. 3 Informatikai hálózatok fejlesztése

Az információs és telekommunikációs rendszerek fejlesztése a kistérségben fontos feladat a versenyképességünk megtartása tekintetében. Az információáramlás fejlődésének üteme a következő 10 évben a legfontosabb területté emeli a kommunikációs és információs rendszerek kiépítését. Igaz ez a gazdaság, a közigazgatás és a lakosság vonatkozásában is, ezért kiemelten kell kezelni a kistérségben ezt a területet. A kistérségben a szélessávú hálózat folyamatban lévő kiépítése jó lehetőséget biztosít minden településnek a rácsatlakozásra, ezzel a versenyképesség-, az életfeltételek jelen és a jövő követelményeinek való megfelelésre.

Hatásindikátor

Nő a térség versenyképessége
Hozzájárul a jó életfeltételek kialakulásához

Eredményindikátor

Településeken a NET-re kapcsolható felhasználók számának növekedése
Nem hagyományos foglalkoztatási formák növekedése

III.3.2.2. Közlekedés fejlesztés az elérhetőség szolgálatában

Indoklás:

Egy térség fejlődését nagyban befolyásolja a közlekedési infrastruktúra minősége, fejlettsége. A közlekedési infrastruktúra alapján számítható elérhetőségnek, a bizonyos szolgáltatásokhoz való hozzáférésnek kulcsfontossága van a települések életében.

A rendszerváltás óta eltelt évek során mélyreható átalakulási folyamatok bontakoztak ki és érvényesülnek a társadalomban és a gazdaságban. Ezek hatása sok vonatkozásban negatívan befolyásolja a településrendszert, a települések helyzetét, fejlődésük feltételeit, a népesség települési viszonyait.

A kistérség hiányos közlekedési hálózata sok esetben hátráltatja a fejlődés esélyét, a lakosság mobilitását, a térség belső kohéziójának erősödését, valamint a város térség szervező erejének növekedését. A közlekedési hiányosságokból adódóan a lakosság hátrányos helyzetbe kerül a javakhoz, szolgáltatásokhoz való hozzáférés tekintetében, miközben a térség fejlesztését lehetővé tevő adottságok kihasználatlanul maradnak.

E problémák mérséklése sokrétű, egymással összefüggő beavatkozást igényel.

A települési környezet fejlesztése szükséges mind a térségi kapcsolatok, mind a város szerepének megerősítése érdekében, melyek eredményeként új munkahelyek is létesülhetnek.

Elsődleges az új funkciók megjelenésének ösztönzése, főként a települések központi területein komplex településmegújítási akciók megvalósításával. Fontos a romló állapotú településrészek fejlesztése, a meglévő épített és természeti értékek védelme, a barnamezők revitalizációja.

A város térség szervező erejének javítása, a térségben a hasonló életesélyek lehetőségének megteremtése, így a lakosság mobilitásának ösztönzése érdekében fontos a belső elérhetőség javítása, ami főként a belső vagy külső perifériának tekintett térségekben jellemző.

A gazdaság élénkítését ösztönző települési infrastruktúra fejlesztésekkel párhuzamosan, elsősorban a települések megközelíthetőségét, összeköttetését biztosító közúthálózat fejlesztést kell megvalósítani, mivel az úthálózat hiánya, rossz minősége teherként nehezedik mind a háztartások, mind pedig a települések életére egyaránt.

Annak ellenére, hogy a közlekedésfejlesztés létérdek egy-egy térség fejlődése szempontjából a kistérségek, de még a régió aktorai sem tehetnek közvetlenül

sokat az ágazati fejlesztések tekintetében, mert a legfontosabb kérdések ezeken a térségeken kívül dőlnek el. A kistérséget érintő elhatározott fejlesztésekre az önkormányzatoknak túl sok ráhatásuk nincs, azonban a rossz állapotú alsóbbrendű kistérségi úthálózat bővítésében, minőségének javításában, az alternatív tömegközlekedési koncepciók kidolgozásában, a kerékpárút fejlesztésében a kistérség jelentős szerepet vállalhat.

Intézkedések:

III.3.2.2.1 A térség külső elérhetőségének javítása.

A kistérségek belső feltárására, a hiányzó hálózati elemek létrehozására, a mezőgazdasági utak többcélú hasznosítását célzó fejlesztésére, új összekötő utak építésére többféle program is készült az utóbbi években, melyek azonban nem valósultak meg. Ezért feltétlenül szükséges ezeknek a programoknak az ütemezett beindítása. (A közúthálózat sűrűsége a kistérségben $0,276 \text{ km/km}^2$ amely lényegesen kisebb, mint a megyei sűrűség $0,339 \text{ km/km}^2$)

A kistérségben 11 zsáktelepülés, azaz csak egyirányú közúti bekötéssel rendelkező település található, ami a kistérség településeinek több mint 50 %-át jelenti. A hiányos belső közlekedési kapcsolatok okán a régió belüli települések, település csoportok jelentős része került periférikus helyzetbe.

A kistérség közúthálózatának fejlesztési terveit a Somogy Megye Területfejlesztési Terve (2007-2015) valamint Somogy Megye Területrendezési Tervének Területrendezési programjai tartalmazzák. (2000)

A tervek a kistérségben fő közlekedési illetve gyorsforgalmi út megvalósításával a 2007-2015 közötti időszakban nem számolnak.

Az alsóbbrendű úthálózat kiteljesítése tekintetében a tervezési ciklus időszakában megépítendő közútként szerepel:

a Tab-Lulla–Balatonendréd útszakasz, csatlakozást biztosítva az M7-es autópályához,

a Bonnya-Kisbárapáti-Fiad-Gamás összekötő út, amely megszünteti ezen települések elzárt jellegét, illetve kijutást biztosít a 67.sz. közútra.

Hatásindikátor

Megélénkül a gazdaság

Ismerté válik a kistérség

Eredményindikátor

Megépülnek a kistérséget feltáró utak

Egy óránál kevesebb idő alatt tömegközlekedési eszközzel elérhető munkahelyek számának növekedése

III.3.2.2.2 A belső összekötő- és belterületi úthálózat fejlesztése

A kistérség belső kapcsolatainak erősítése és a zsáktelepülések számának csökkentése érdekében a tervek egyéb mellékúti kapcsolatok megvalósítását tartalmazzák:

Bedegkér- Törökkoppány
Karád- Kötcse utak megépítésével.

A kistérség belső közlekedési kapcsolatainak erősítését szolgálja az összekötő utak többcélú használattal történő megépítése, amivel a közúti tömegközlekedés menetideje csökkenthető és a kistérségi központok és megyeszékhelyek elérhetősége javul. További fontos elem falusi és a szelíd turizmus által igénybe vehető közlekedési lehetőségek kialakítása, illetve javítása (erdészeti utak, gyalogösvények, kerékpárutak, földutak karbantartása).

A települések jelentős részében mindezülig nem valósult meg teljes egészében a belterület utak szilárd burkolattal történő ellátása. A már aszfaltozott belterületi utak állagát jelentősen lerontották a különböző beruházások, úgymint az ivóvíz vezeték, majd a földgázvezeték kiépítése. A belterületi utak állapota hatást gyakorol a turisztikai vonzerőre, a lakosság általános életminőségére, tömegközlekedésre, illetve a helyi gazdaságra, a vállalkozások megközelíthetőségének biztosítása útján.

A fejlesztési célok között kiemelten kezelendő a szilárd burkolatú utak megépítése illetve a leromlott állapotú útszakaszok felújítása. Esetlegesen a Kistérségi Többcélú Társulás keretében megvalósítandó útfelújítási és fejlesztési tervek településenkénti összehangolása.

Hatásindikátor

Növekszik a kistérség belső kohéziója

Nő a turisztikai vonzerő

Kedvezően változik a vállalkozások működési környezete

Eredményindikátor

Nő a belső úthálózat hossza

III.3.2.2.3 Az alternatív tömegközlekedés fejlesztési programok kidolgozása és fenntartása.

A távolsági tömegközlekedés iránti igény a kistérség szinte minden településén jelentkezik. A távolsági tömegközlekedésben ezek lehetnek napi rendszerességű ingázásból fakadó, illetve az eseti utazási igények. A napi utazási igények jelentős része iskolába járással, a munkahellyel kapcsolatos, és éppen ezért rendszeres, s viszonylag rövid távú. Legtöbb esetben lakóhely és a szomszéd település, a kistérségi központ, Siófok és Kaposvár viszonylatában jelentkezik. A kisebb gyakoriságú, eseti tömegközlekedési igény inkább az ügyinté-

zessel, gyógykezeléssel, vásárlással és a szórakozással kapcsolatos. Jellemzően inkább a kistérség központjába vagy a kistérségen kívülre irányulnak

A Volán járatok megszüntetésével a közlekedési és elérhetőségi szempontból hátrányba kerülő kistelepüléseknek fel kell készülni az alternatív közlekedés-szervezés lebonyolítására. Ezt legoptimálisabban a kistérség Többcélú Önkormányzati Társulása által koordinált feladatként lehet megoldani.

A Társulásnak fejlesztési és üzemeltetési tervet célszerű kidolgozni az alternatív tömegközlekedés szervezés megoldására. Célszerű kidolgozni a tervekészítést megalapozó helyzetfelmérést, megvalósíthatósági tanulmányt. A jelenleg működő „legyűjtő rendszerű” járat szervezés helyett a „ráhordó járatszervezés” kerülhet bevezetésre. A ráhordó tömegközlekedés kisebb helyi illetőségű szállítójárművekkel a főútvonalon menetrend szerint közlekedő „távolsági” járatokhoz, illetve a vonatokhoz szállítják az egyes településekről az utasokat. A megfelelő alternatív közlekedési rendszer kiépítéséhez szükséges az igények felmérése az önkormányzatok részéről, forgalomszámlálás, a rendszer kiépítéséhez szükséges kommunikációs infrastruktúra biztosítása.

Ma a települések jelentős részén található különböző méretű személyszállításra alkalmas jármű, amely autóbusz esetében maximum 20 személy szállítására alkalmas. A települések jelentős részén már annyira alacsony az egy időpontban utazó személyek száma, hogy ezekben a járművekben az esetek 75 %-ában elférnek. A módszerrel a megtett távolság, az utazással töltött idő és a költségek egyaránt csökkenthetők, és a „távolsági” menetrendet is jobban lehet hangolni a konkrét igényekhez.

Az alternatív fejlesztések lehetőségeinek sorában említhető :

Magas társadalmi érzékenységű környezetbarát, fenntartható kistérségi közösségi közlekedési rendszer kialakítása közösségi, illetve vállalkozási rendszerben

A rendszer hívórendszeres, középkategóriás buszközlekedésre (mikrobuszos, kisbuszos) épülő hálózat kiépítését jelentené, amely a mobiltelefonok elterjedésére, közterületi hívóállomásokra építve látná el a személyszállítási feladatokat. A közösségi közlekedési rendszer a napi 8 óránál hosszabb rendelkezésre állás és a munkaerő alkalmazás költsége mellett, pozitív munkahely teremtő hatással bír. A rendszernek a korszerű kisbuszok alacsony fogyasztásán és a rugalmas járatszervezésen alapuló költségtakarékossága figyelemreméltó.

A másik rendszer a falugondnoki szolgálat meglévő, illetve bővítendő hálózatára alapozódik, amellyel a lakosság legkülönbözőbb személy- és kisáru szállítási igényei ki elégíthetők. Az aprófalvakból naponta 8-15 utas egy-két járatral való városba szállítása megfelelő szervezeti, szervezési háttérrel és kommunikációs rendszerrel megoldható. Ez alternatívaként kiválthatja a jelenleg erősen ráfizetéses menetrendszerű (50-60 személyes buszokkal végzett) tömegközlekedést.

A kistérség települési önkormányzatai nincsenek abban a pénzügyi helyzetben, hogy a távolsági tömegközlekedési reformot saját maguk finanszírozzák. A távolsági tömegközlekedési reform forrásai a tömegközlekedés számára is biztosított állami támogatásból, illetve különböző pályázati forrásokból kell megsze-

rezni. A programban a kialakításakor magasabb beruházási költségre kell számítani, míg a fenntartás-üzemeltetés költségei alacsonyabbak lehetnek.

Hatásindikátor

Javul a lakosság komfort és közérzete

Eredményindikátor

Csökken az utazással töltött idő

III.3.2.3. Természeti és épített örökségvédelem

Indoklás:

A kistérség idegenforgalmi vonzereje, valamint a kistérségben élők komfortérzete, kötődése a kistérséghez és településükhöz növelhető az építészeti örökség helyreállításával, az élettér tisztántartásával, a környezet rendbetételével.

A fejlesztések akkor igazán életképesek, ha egyszerre őrzik meg azt a természeti és kulturális környezetet, amelyben megvalósulnak, hozzájárulnak a hely lakosság jólétéhez azáltal, hogy közvetlenül vagy közvetve munkahelyet teremtenek, valamint javítják az infrastruktúrát.

A falufejlesztés, településfejlesztés keretében olyan háttér megteremtése a cél a kistérség településein (humán, kulturális, építészeti természeti stb. szempontból egyaránt) amely által a kistérség népességmegtartó képessége és vonzereje növekszik.

A megtartó képesség és a fejlődés érdekében szükséges, hogy a térségben élők helyben megtalálják számításukat, elképzeléseiket meg tudják valósítani közvetlen környezetükben.

A falvak mindennemű megújítása, szebbé, komfortosabbá tétele egyszerre segíti a helyi lakosság települési kötődésének erősödését, életminőségének javulását, valamint a turisztikai vonzerő -, ezáltal a település jövedelemtermelő képességének növelését.

A települési házépítések, felújítások esetében egységes arculat kialakítása, tájházak létrehozása, régi épületek eredeti állapotának visszaállítása, köztéri elemek létrehozásának, megtervezésének támogatása és egyéb falu-felújítási intézkedések mind a szebbé tételt segítik elő. A települési arculat szerves részét nem csupán az épületek állapota, egysége, stílusa jelenti, hanem a zöldövezetet képviselő parkok, területek is. A cél a rekreációs területek növelése, minőségi változás elérése a környezetgazdálkodásban, olyan környezet megteremtése amely nem csupán a helyben élők számára érték, hanem a térségbe látogató turisták számára is vonzerőt jelent.

A feladatok megoldása –a természeti és épített értékek megóvása és ezáltal a településkép javítása- a települések érdeke. Ennek felvállalásához azonban a települések önkormányzatai nem rendelkeznek megfelelő anyagi forrásokkal ezért kiemelkedő fontosságú a széles társadalmi összefogás, a helyi civil szervezetek, vállalkozók, a lakosság széles rétegeinek bevonása a fejlesztések megvalósításába. Ugyancsak meghatározó fontosságú a tervek elkészítése, a pályázati lehetőségek kihasználása.

Az épített és természeti örökség megőrzése a 2007-2013 közti tervezési időszakra vonatkozó NFT II. kiemelt feladatai között is szerepel, ebből következően a források hosszabb távon is rendelkezésre állnak.

Intézkedések:

III.3.2.3.1 A települések megújítása, népességmegtartó képesség erősítése

Falufejlesztés, településfejlesztés keretében olyan háttér megteremtése a cél a kistérség településein/ humán, kulturális, építészeti, természeti stb. szempontból egyaránt/, amely által a kistérség népességmegtartó képessége és vonzereje növekszik. A megtartó képesség érdekében szükséges, hogy a térségben élők megtalálják számításaikat helyben, elképzeléseiket meg tudják valósítani közvetlen környezetükben.

Az épített környezet értékeinek megőrzése, harmonikus településképp kialakítása a cél a térségi összetartozást tükröző elemekkel.

A falvak megújítása szebbé, komfortosabbá tétele egyszerre segíti a helyi lakosság települési kötődésének erősítését, az életminőség javítását.

A települési arculat szerves részét nem csupán az épületek állapota, egysége, stílusa jelenti, hanem a zöldterületet képviselő parkok, területek is.

Ezek rendbetétele, kiépítése is növeli a település vonzerejét, segíti az élhetőbb környezet megteremtését.

Hatásindikátor

A rendezett településeken javuló életminőség mellett erősödik a lakosság lakhelyéhez kötődése

Eredményindikátor

A kistérségben és egyenként a településeken is csökken az elvándorlás, népességfogyás

III.3.2.3. 2 A történelmi, kulturális értékek megóvása, hasznosítása.

A táji kulturális örökség – mely magába foglalja az anyagi-történelmi /építészeti, műemléki, régészeti, népművészeti stb./ és szellemi-kulturális örökséget, vagy tárgyi - anyagi erőforrást - s mint ilyen gazdasági tényező.

A kulturális örökség megőrzése, értékeinek kiteljesítése és a társadalmi identitás térségi erősítése a fenntarthatóság fontos tényezői, hiszen a jövő generációja számára őrzik meg a múlt és jelenkor értékeit, ezzel biztosítva a tudás és a hagyományok jellegzetességeinek fennmaradását.

A tárgyi emlékek, a kistérség múltjához kapcsolódó tárgyak megőrzése, a látogatók számára megtekinthetővé tétele az értékek közvetítésének fontos eszköze, amely egyúttal elősegíti a lakosság identitás tudatának erősödését.

A múlthoz kötődés, a hagyományok továbbélése jelenik meg ezen intézkedésben.

Hatásindikátor

Nő a lakosság identitás tudata

Eredményindikátor

Nő a helyi és országos védettségű felújított épületek, építmények száma

III.3.2.3.3 A természeti adottságokra épülő táji természeti értékek védelme, fejlesztése.

A Koppányvölgye kistérségben kiemelkedő táji diverzitás ellenére a védett területek nagysága országos átlag alatti. A kistérségben a már védett és védelemre tervezett tájak, természeti területek összekapcsolása, bővítése révén a hagyományos tájszerkezet és a táji-természeti értékek védelme fokozódik. A belterületekre a településszerkezeti tervek elkészítése mellett a külterületek hasznosítási és rendezési tervét is el kell készíteni. A külterületeken a javasolt gazdálkodási módokra kell programot készíteni, úgy, hogy először egy kisebb területre (település) készül a program és ezt lehet kiterjeszteni a kistérségre. A Natura 2000 ökológiai hálózat és a „jó mezőgazdasági gyakorlat” jogszabályi előírása megfelelő keretet ad a természet védelmének biztosítására.

Hatásindikátor

Javul a környezeti állapot, biztosított lesz a fenntartható táji és természeti érték megőrzés

Eredményindikátor

Nő a turisztikai potenciál

III.3.3. Tudatos humán erőforrás fejlesztés „befektetés az emberbe”

Indoklás

A humán erőforrások fejlesztése stratégiai jelentőségű, egyben komplex megközelítést igénylő terület. Nem csak azért kell a fejlesztési koncepcióban hangsúlyosan kezelni, mert a társadalmi tőke szerepe egy térség tartós fejlődése szempontjából alapvető jelentőségű, de azért is, mert a kistérség településeiről érkező visszajelzések alapján a kistérség egyik legérzékenyebb pontja a humán erőforrások helyzete, azon belül is a lakosság képzettsége. A térség munkaerő állományának versenyképessé tételéhez elengedhetetlen az oktatás és a képzés színvonalának emelése.

Az elmúlt évtizedekben felgyorsult – leginkább a rurális térségeket sújtó – oktatási, szakképzési rendszer és szakmakultúra látványos hanyatlása. Ezt nemcsak az intézményesült oktatás elavultsága, gyakorlati orientációjának hiánya, illetve az értelmiség nagyarányú elvándorlása jelzi, de a „leépülési trend” hatásai megmutatkoznak mind a mezőgazdasági, mind pedig az ipari szakmakultúra gyors ütemű hanyatlásában, valamint a környezeti kultúra hiányosságaiiban.

E fejlesztési cél a kistérségi népesség képzettségi színvonalának emelését, a munkanélküliek számának mérséklését, a munkaerőpiacon hátrányba került munkaképes korú lakosság esélyegyenlőségének a megteremtését, a munkaerő szellemi és fizikai teljesítőképességének, a közösségek életminőségének, egészségügyi állapotának fejlesztését szolgálja.

Célja a fellelhető belső térségi különbségek csökkentése, illetve a kistérség felzárkózásának biztosítása, az át- és továbbképzési igények rugalmasabb kielégítése, a gazdasági fejlődést szolgáló lehetőleg helyi-térségi kötődésű szakemberek képzéséhez szükséges oktatási, szakképzési, továbbképzési formák minőségének, területi szerkezetének a javítása.

A demográfiai folyamatok, a munkaerőpiac jellemzői, az iskolázottság és az egészségi állapot között szoros kölcsönhatás van, az egyes folyamatok egymásra hatása világos, ezért a stratégia alkotás során ezeket komplexen célszerű kezelni.

A torzuló demográfiai struktúra, az alacsony foglalkoztatottság, a közoktatás a szakképzés problémái, a népesség rossz egészségi állapota alapján állítható, hogy a fejlődés *társadalmi háttéré* kimerülőben van. Indokolt tehát a humán erőforrások a társadalmi tőke *komplex* fejlesztését rendszerbe foglalva kezelni

Az emberi erőforrás napjainkra elsődleges gazdaságfejlődési tényezővé lépett elő a gyorsan változó gazdasági-piaci igények közepette, ami azzal a következménnyel jár, hogy az aktív foglalkoztatási szakaszt gyakorlatilag végigkíséri a képzési szükséglet (élethosszig tartó tanulás). Az EU -hoz történő csatlakozással a munkavállalók csak akkor „nemzetköziesedhetnek”, ha külföldön is konvertálható szaktudással és képességekkel rendelkeznek.

A kistérség a régiós trendekhez hasonlóan egy természetes fogyással, és – viszonylag kisebb mértékű – elvándorlással, előregedő, gazdaságilag alacsony ak-

tivitású népességgel és magas munkanélküliségi mutatóval jellemezhető. Mivel a kistérség munkaerő-piaci aktivitása folyamatosan csökkenő tendenciát mutat, s ezzel párhuzamosan nő a munkanélküliek és az inaktív keresőkorúak száma, olyan foglalkoztatási stratégiára van szükség, mely csökkenteni tudja a negatív tendenciákat, biztosítani tudja a munkához jutás lehetőségét és kezelési stratégiát nyújt a roma lakosság munkaerő-piaci szegregációjának mérséklésében is. A képzésekkel átképzésekkel törekedni kell arra, hogy a munkanélkülieknek minél magasabb számban legyen esélyük a nyílt munkaerő-piacon történő elhelyezkedésre. Az első gazdaságban nem várható olyan gyors fellendülés, mely esélyt teremtene a munkanélküliségi krízis gyors és hathatós megoldására, ezért szükséges minél gyorsabban elindítani olyan szociális foglalkoztatási programokat, melyek társadalmilag, illetve szociálisan hasznosak, ugyanakkor fontos eszközt jelentenek a foglalkoztatási feszültségek csökkentésében. A Dél-dunántúli régió 2007-13-as időszakra megfogalmazott stratégiai célrendszerének prioritásaihoz kapcsolódóan a kistérségnek is kapcsolódnia kell az emberi erőforrásba befektetni szándékozó, a népesség szellemi és egészségi színvonalának javítását, illetve a térség népességmegtartó erejét erősíteni szándékozó stratégiai célokhoz.

A kistérség területfejlesztési koncepciója és a későbbi programja számára ez azt jelenti, hogy a munkanélküliség visszaszorítása és az esélyegyenlőség javítása mellett ma már az általános foglalkozási-képzettségi viszonyok alakítása, az egyének e téren való szolgálata az előzőekkel egyenrangú funkcióvá lépett elő, kifejezetten területi versenyképességi tényező. A kistérség számára távlati célként a vonzó, aktív és képzett népességét megtartani képes kistérség megteremtése fogalmazható meg. Különösen hangsúlyos a fiatal lakosság, illetve a diplomával rendelkezők megtartása.

Várható hatás

A prioritás intézkedéseinek eredményeként azonosításra és megőrzésre kerülnek a térség kulturális és természeti értékei, megtörténik a helyi közösségek működési alapfeltételét jelentő közösségi terek kiépítése, amely hozzájárul a kulturális és szociális élet élénküléséhez, a szabadidős tevékenység fejlődéséhez. Az aktív társadalmi részvétel hatására a települések civil társadalma megerősödik. A széplülő települési környezet, a foglalkoztatottság növekedése, és a fejlettségbeli elmaradás csökkenése következtében javul a térségben élők elégedettsége életkörülményeikkel, erősödik a helyi identitás, ezáltal a települések népességmegtartó szerepe.

A prioritásban foglalt célok elérésével várható, hogy közép és hosszú távon kimutathatóan javul a humán szolgáltatás minőségi fejlesztése. Ezáltal javul a népesség egészségügyi állapota, ezt kiegészítendő hatásként nő a sikeresen rehabilitált személyek száma, akik az egészséges munkavállalók mellett megjelenhetnek az elsődleges munkaerőpiacon. Ezen egymást erősítő hatások várható következménye egy gazdasági versenyképesség erősödés amely várhatóan közép-távon megszünteti a népességszám csökkenését, s azt az ellenkező irányba for-

dítja. A fent említett hatások, - amellet, hogy a jelenleg nyomasztó problémákra megoldást nyújtanak-, előreláthatóan megalapozzák az idősödő társadalom által támasztott kihívásoknak való megfeleléshez szükséges eszközöket és a hátrányos helyzetű embertársaink élhető környezetének feltételeit is.

A célok elérésével megteremtődnek a megfelelő képzettség és készség megszerzésének követelményei, a képzési rendszerek illeszkedése segíti a munkaerő kereslet és kínálat összehangolását, továbbá alkalmazkodását a munkaerő piachoz. A képzési lehetőségek mindenki számára elérhetősége a szak és felnőttképzés egymásra épülő rendszerével elősegíti a gazdaságot közvetlenül rugalmasan kiszolgáló képzési formák alkalmazását.

Kiépül a szélessávú internet hálózat, a közszolgáltatási infrastruktúra, megvalósul a szolgáltatás és ügyfélközpontú közigazgatás. Mindenki számára elérhetővé lesznek a közhasznú információk, széles rétegek számára lehetővé válik az elektronikus ügyintézés.

Bevezetésre kerülnek a társadalmi párbeszéd modern eszközei , különös figyelemmel az e-demokrácia nyújtotta lehetőségekre.

Intézkedés csoportok:

III.3.3.1. Humán infrastruktúra és tudásbázis fejlesztés

Kistérségi szinten az önkormányzatok, illetve a többcélú kistérségi társulás keretében szervezett alapfokú oktatás minőségének javításához, a versenyképes tudás átadási feltételrendszerének megteremtéséhez a rendelkezésre álló szűkös forrásokkal való legracionálisabb gazdálkodás szükségeltetik, mind a települések, mind pedig a társulás szempontjából. Ennek megvalósításához szükséges:

- Mikro-centrumokban racionálisan ellátható feladatok körének és mértékének felmérése;
- kistérségi intézményfejlesztési terv elkészítése; a nevelési szakszolgálat működtetése;
- közös nevelési, képzési tervek elkészítése, a kistérségi nevelési tanácsadó működtetése;
- meg kell vizsgálni a kistérség középfokú intézményében annak a lehetőségét, hogy még több, a piaci igényekhez alkalmazkodó, érettségire épülő képzéseket indítsanak.

Intézkedések:

III.3.3.1.1 Közösségi terek, intézmények fejlesztése. Közösségi értékek megőrzése, ápolása

Az intézkedés az egészségügyi és szociális intézmények, alsó és középfokú oktatási intézmények, közösségi létesítmények bővítését, felújítását, korszerűsítését, infrastrukturális és eszközfejlesztését és szervezeti fejlesztését (együttműködéseit) támogatja. Célja egyrészt a meglévő hiányok csökkentése, másrészt a térségközpont (mikrotérségeké is) térség szervező, integrációs funkcióinak erősítése, egyebek között a társulási formák ösztönzésével. Az intézkedés az önkormányzati fenntartású intézmények fejlesztése mellett a civil és a privát szféra fokozottabb bekapcsolódását is támogatja a humán szolgáltatásokba.

A hagyományőrző szervezetek, kulturális egyesületek, rendezvények, helytörténeti kiadványok, népfőiskolák, testvértelepülési kapcsolatok támogatása a közösség szervező és településmarketing funkciókon keresztül hozzájárul az identitástudat erősödéséhez, a települések népességmegtartó erejének növeléséhez, ugyanakkor kapcsolatokat is épít a kistérségen belül és azon kívül is.

Hatásindikátor

Megélénkül a település kulturális élete, bővül a szabadidős tevékenység
Eredményindikátor
Növekszik a civilszféra aktív társadalmi részvétele
Csökken a népesség belüli hátrányos helyzetűek száma

III.3.3.1.2 Eü. és szociális hálózat fejlesztése

A lakosság egészségügyi állapota kedvezőtlenebb az országos átlagnál, aminek oka egyrészt a szegregálódó kistelepüléseken megtalálható szegénység és az egészséges életkörülmények, valamint az egészségügyi ellátórendszerhez való hozzáférés egyenetlensége. A kistérségi központ körzeti orvosi ellátottsága, illetve a viszonylag korszerű Egészségügyi Központ működtetése révén az ellátás jónak mondható, s a járó beteg ellátás kiszolgálása kistérségi szinten megoldott. Ugyanakkor a kistérség aprófalvas összevont körzetű falvaiban a szakorvosi ellátás folyamatossága nem biztosított. A kistérség területén kórház nincs, de a tabi mentőállomás a sürgősségi betegellátás helyzetén jelentősen javít (a mentők kiérkezése átlagosan 25-30 percre tehető). Az egészségügyi ellátórendszer átalakítása és korszerűsítése érdekében még sok tennivaló van az egészségügyi szolgáltatások elérhetőségének javítása terén.

A hangsúlyt a betegségek megelőzésére, a szűrő rendszer kiépítésére kell fektetni, amit nem lehet ugyan teljes mértékben kistérségi szinten biztosítani, de az alapvető laboratóriumi vizsgálatok elvégzéséhez a feltételeket sikerült megteremteni. Ugyanakkor javítani kell a meglévő ellátórendszeren.

A többcélú kistérségi társulás jó alapokat jelenthet egy betegközpontú, a szükségletekhez igazodó magasabb színvonalú és költséghatékonyabb szolgáltatásokat nyújtó ellátórendszer működtetéséhez

Az egészségügyi és szociális alapellátásokhoz való hozzáférést a kistérség minden településén biztosítani kell, amelynek legfőbb célja a kistérségben élők egészségi állapotának javítása

A szociális ellátás színvonala a fejlett társadalom megítélésének fontos szempontja. Gondoskodás, a rászorulókról, elsősorban a nagycsaládosokról, a magányos és idős emberekről, valamint a fogyatékosokról.

A térségben a rendszerváltás óta a társadalmi életfeltételek kedvezőtlenül változtak, nőtt a szociális ellátást igénybevevők száma, a halmozottan hátrányos helyzetű csoportok (időskorúak, jövedelempótló támogatásban részesülők, roma lakosság) életkörülményei kívánivalókat vonnak maguk után. A kidolgozandó szociálpolitikai programoknak a szociális alapellátáson kívül az egyéb közszolgáltatási feladatok (egységügy, oktatás, közlekedés) ellátására is ki kell terjedniük. A fejlesztési célon is túlmutató feladat lehet az esélyegyenlőtlenségek mérséklése, és azon belül is koncentrált feladatként jelenik meg a roma népesség felemelkedésének minden irányú előmozdítása, támogatása, a társadalmi integráció lehetővé tétele.

A Koppány-völgye Többcélú Önkormányzati Társulás feladat-ellátási hatáskörébe tartozik a térségi szociális ellátás összehangolt működtetése, a kapcsolódó ellátó intézményi hálózat kiépítése is. E programok kidolgozásában az önkormányzatok, a civil szervezetek és kisebbségi önkormányzatok aktív részvételére kell alapozni. A szociális alapellátási formák – szociális étkeztetés, házi segítségnyújtás, jelzőrendszeres szolgáltatás, családsegítés – kialakítása és működtetése elvileg minden települési önkormányzat számára kötelező, a szűkös pénzügyi lehetőségek azonban megnehezítik a szociális és gyermekellátási feladatok teljesítését.

A társadalmi integrációnak a többcélú kistérségi társulás keretén belüli erősítésének a szociális infrastruktúra fejlesztésére és a szociális gazdaság kereteinek kiépítésére és megerősítésére kell irányulnia.

A térség kistelepülésein több alapvető szociális szolgáltatás még nem teljes körűen, de hozzáférhető. Ennek nyomán az egyes ellátások elérhetőségében is indokolatlan területi egyenlőtlenségek keletkeznek. Az alapellátás alulfejlettségéből adódóan a szakellátások iránt túlzottan magas igény jelentkezik, melyet a bentlakásos intézmények kapacitáshiány miatt nem képesek maradéktalanul kielégíteni. Valamennyi kötelezően teljesítendő alapellátási forma biztosításánál az alacsony lakosságszámmal bíró települések alulteljesítése tapasztalható, azaz átlagosan közel 10 százalékponttal elmarad a kistelepülések ellátottsága a régió átlagához képest.

- Mind a szociális, mind pedig a gyermekvédelmi alap- és szakellátás minőségi és mennyiségi fejlesztése is indokolt.
- A kistérségi társulás egyik feladata lehet a szociális ellátó rendszer hatékonyságának növelése, a kistérség aprófalvas településeire való kiterjesztése, a hiányzó funkciók kiépítése és működtetése (házi jelzőrendszeres segítségnyújtó hálózat).
- A települési hátrányok mérséklésére hivatott falugondnoki hálózat kiépült a lakosság életminőségének javítása érdekében. A kistelepülések méretgazdaságossági nehézségei tompítására is alkalmas önkéntes kistérségi települési feladatvállalása ezen a téren is fontos.
- A szociális szolgáltatások megszervezésében, biztosításában még mindig igen erőteljes az állami és önkormányzati dominancia. Célszerű volna egyes területeken (főként a szenvedélybetegség és a hajléktalan személyek ellátásában) a nem állami szereplők (egyházi, civil) részvételét szorgalmazni. Az igények fokozódó differenciálódása erőteljesebb jelenlétüket igényli más ellátotti csoportok esetében is.
- A szektorközi együttműködések támogatása kívánatos a szociális szférában. Ez azt jelenti, hogy az önkormányzati feladatokat szerződésen alapuló átvállalása történik nem állami szereplő által.
- A harmadik szektor szervezetei adják a szolgáltatásokat átvállalók nagyobb körét – a piaci szektorral szemben. Az ellátási területük igen válto-

zatos (gyermekvédelem: lakásotthon, szociális szolgáltatások körébe tartozó ellátások: idős- és hajléktalan személyek ellátása).

- A kistérség szociális szakember ellátottságának javítása, különösen a hátrányos helyzetű kistélepek számára a megfelelő szakembergárda folyamatos biztosítása.

Hatásindikátor

Javul a humányszolgáltatás minősége, a népesség egészségi állapota

Bővül az elsődleges munkaerő piac

Megáll a népességszám csökkenése

Eredményindikátor

Csökken a népességben belüli hátrányos helyzetűek száma

Nő a sikeresen rehabilitált személyek száma

III.3.3.2. E-társadalom, E – közigazgatás

Indoklás:

Az informatika alapvető értelme, hogy a kistérségi információs rendszerek részére a megevő infrastruktúra figyelembevételével olyan info-kommunikációs közművet építsen ki, amelyben a kistelepülések, a körjegyzőségek és a városok közötti információáramlás összeköti a lakosságot, az intézményeket, a gazdasági szereplőket, a közösségi hozzáférési pontokat, valamint a közigazgatást.

Az összetett cél az, hogy az info-kommunikációs eszközöket és szolgáltatásokat széles körben hatékonyan használó intelligens kistérséggé váljon a Koppányvölgye, amely különösen az e-közigazgatás, az e – gazdaság és az e-demokrácia, valamint az innováció erősítése segítségével felgyorsítja a kistérségi tudásalapú gazdaság és társadalom fejlődését.

Ennek eredménye lehet:

- *A lakosság életminőségének javítása:* A kistérség minden településén álljon a rendelkezésre egy olyan komplex info-kommunikációs pont, ahol szolgáltatásokat lehet igénybe venni minden korosztály számára.
- *Tudásalapú társadalomépítés,* amelyben a tudás központi szerepet játszik, általa minden ember és közösség képessé válik a társadalmi, gazdasági és kulturális értékek gyarapítására.
- *A fenntartható fejlődés folyamatosságának biztosítása:* A környezettudatos magatartás biztosítani fogja a generációk által felhalmozott tudásnak környezetkárosítás nélküli elérhetőségét, valamint ezek továbbépítését.
- *A foglalkoztatottság növelése:* A rendszer teljes körű kiépítése lehetőséget nyújt az elektronikus munkavégzés és foglalkoztatás/ távmunka/ növelésére.
- *A gazdasági versenyképesség javítása:* A gazdasági versenyképesség növekedésének egyik alapvető feltétele a szolgáltatások igénybevételére alkalmas társadalom építése, amelynek lényeges feltétele az infrastruktúra megléte és a szolgáltatások korszerűsége.
- *A kistérség népességmegtartó erejének növelése:* A népesség megtartásának alapfeltétele a fejlett térségekbe történő elvándorlás lassítása, megállítása azáltal, hogy helyben biztosítjuk a feltételeket a maradásra. A tudás, a továbbtanulás, a képzések, munkahelyek, élhető környezet mind – mind olyan feltételei a helyben maradásnak, amelyek a jövő zálogai is.

Intézkedések:

III.3.3.2.1 Tab térségközponti funkciójának erősítése, a kistérségi centrum szerepkör fejlesztése.

A térségi szintű együttműködés az utóbbi időben erőteljesen dinamizálódott. Ebben kulcsszerepe van a kisvárosok és a nagyközségek hálózatnak, amely helyi szinten a gazdaság fejlesztés és térségi együttműködés motorja.

A kistérségek a megyénél kisebb, a „centrum-periféria” viszonyrendszere által meghatározott egymásra utalt települések területi egységei, amelyek a lakosság alap- és középfokú ellátásának kapcsolatrendszerét kifejező vonzáskörzetek is egyben, de emellett statisztikai alapegységként is funkcionálnak.

A kistérségek statisztikai alapfunkciójuk mellett leginkább a közigazgatás szervezési és területfejlesztési céljainak megvalósulását szolgálhatják. A közigazgatás korszerűsítési programja, a közigazgatás területi rendszerének átalakítása egyre intenzívebben támaszkodik a kistérségekre, s összekapcsolódva a területfejlesztés modernizációjával jelentős funkciókat, feladatokat ró a kistérségi szintre. A közszolgáltatási funkciók ellátásának optimális keretét a kistérségi települési önkormányzatok többcélú társulása adja, amely az egész kistérségre kiterjedő közszolgáltatásokat menedzseli.

E funkciók hatékony megvalósulásában döntő szerepe van a kistérségi központ nagyságának, ebből következően központi szerepkörének. A kistérségi központ fejlettsége, centrum-jellegű színvonala meghatározó elem a kistérségek működésében, fejlődésben és a térségi kohézió elmélyítésében. A területfejlesztési politika alapvető programfeladata e téren a szubszidiaritás elvének megfelelően – elsősorban a területi egyenlőtlenségek mérséklésének céljából – a beavatkozási területnek minősülő elmaradott rurális kistérségek részleges kistérségi funkciókkal rendelkező városközpontjainál az ellátási-szervezési és (vagy) gazdasági-foglalkoztatási funkcióknak a megerősítése. Ezek sorában kulcsszerepe van az önkormányzat tudatos és hatékony gazdálkodásának, illetve az általa kidolgozott fejlesztési eszközrendszernek (településgazdálkodás, vállalkozásfejlesztés stb.).

A központi centrumfunkciók erősítése Tab esetében több területen is kívánatos. A város az 5000 lakossal rendelkező települések népességnagyság kategóriájába tartozik, s általában ebbe a kategóriába sorolható települések már rendelkeznek a nemzetközi munkamegosztásba való bekapcsolódás lehetőségeivel és képességeivel is.

A város igazgatási funkciói a kistérségi többcélú önkormányzati társulás működésének elmélyülésével, illetve a közigazgatás állami szintű korszerűsítési, bizonyos feladatköröket kistérségi szintre helyező programja révén erősödhetnek meg számottevően. A központi funkciókat ellátó kistérségi központnak és a környező településeknek fejlődése nagymértékben egymásra épül, közöttük célszerű a partneri viszony bázisán való együttműködés elmélyítése.

A jövőbeli fejlesztésekhez a keretet a kistérség most kiépülő intézményrendszere, illetve a kistérségi központ és a többi település partneri együttműködésén alapuló kapcsolatrendszere szolgáltatja. Ez a kapcsolatrendszer egyaránt lehetővé teszi a közigazgatás szervezési és területfejlesztési célok közös erővel történő megvalósítását, a térségen belüli egyenlőtlenségek mérséklését, illetve az önkormányzatok kistérségi társulásának működésével a fejlesztési feladatok kistérségi szinten szervezett hatékonyabb ellátását. A kistérségi közszolgáltatási funk-

cióinak kiteljesedésével, új közszolgáltató intézmények körének bővítésével a kistérségi központ képes a vonzáskörzetében fekvő kistelepüléseken élőket munkalehetőséggel és közszolgáltatásokkal ellátni.

A városnak bizonyos speciális szerepkörök kialakításával, megerősítésével kell szerepét erősíteni (pl. a térségi rendezvényturizmus központja, a minta kistérség funkcióformáló pilot-programjai megvalósításával). A gazdasági-foglalkoztatási szerepkörök erősítése (új munkahelyek teremtése, befektetések vonzása, vállalkozási aktivitás erősítése) csak a gazdaságfejlesztési programok megvalósításával összehangoltan képzelhető el.

A kistérségi szerepkörök kiépülésével nemcsak a térség belső kohéziója erősödik, de mindez jelentősen hozzájárul a kistérség külső kapcsolatrendszerének kialakításához, a régióon belüli hálózatos, partneri együttműködésekbe történő bekapcsolódásához. A kistérség külső kapcsolatainak építése a részben a balatoni üdülőkörzet kistérségi központjaival illetve a megyehatáson átlépve a szomszédos kistérségi központokkal kialakított munkamegosztás erősítését jelenti, amely jelentős hatással lehet kistérségi szerepkörére, bizonyos szerepkörök munkamegosztás történő felosztására. Amennyiben az agglomeráció kapcsolatrendszere új alapokra helyezhető, egy szorosabb együttműködés kialakításával oldódhatna a foglalkoztatás problémája, a gazdaság összefogással történő fejlesztése munkahelyteremtéssel járhat.

Hatásindikátor

Erősödik a város és a mikro-központok társadalmi súlya
Folytatódik a kistérség integrált, fenntartható fejlesztése

Eredményindikátor

Javul a város térszervező ereje
Nő a kistérségben a népességmegtartó képesség

III.3.3.2.2 A kistérségi többcélú önkormányzati társulás működési hatékonyságának fejlesztés

Annak ellenére, hogy a tabi kistérség a stagnáló-felzárkózó kistérségek kategóriájába tartozik a települések környezetének minősége – az utóbbi évek fejlesztései ellenére – nem javult a kívánt mértékben, a településeken rendelkezésre álló fejlesztési források szűkössége, illetve hiánya miatt. A kistérség hátrányos helyzetű településein az infrastrukturális beruházások és fejlesztések folytán érzékelhető fejlődés ellenére továbbra is elemi kérdés a "ráfizetéses" közösségi és egyéb intézmények (iskola, posta, tömegközlekedés stb.) fenntartásának a jövője. Ezen településkategória vezetésének és lakosságának a normatív módon kapott erőforrásai jelentős részét a helyi életfeltételek javítására kell fordítania, nevezetesen, hogy az adott település legalább lakóhelyként versenyképes tudjon maradni, népességmegtartó ereje javuljon.

A kistérség településeinek nagyobb részében – hasonlóan a megye sok kistelepüléséhez – hiányzik a munkaerő újratermelésének teljes helyi feltételrendszere, a települések döntő többsége külső kapcsolatokra (pl. munkaerőpiacra), térségi kooperációra utalt. A kistelepüléseken is fenn kell azonban tartani a lakóhelyi lét minimumát (vízellátás, villamos energiaszolgáltatás, elemi kereskedelmi ellátás, a településközi közlekedés, távközlés), s csak a települési környezet fejlesztése révén őrizhetik meg a törpefalvak lakóhelyi mivoltukat. A kistérségben található települések mintegy kétharmada nem képes helyben a munkaerő újratermelési feltételeinek megteremtésére, ezért meghatározó jelentősége van ebből a szempontból (is) a településközi és a kistérségi kapcsolatoknak, a közös érdekeken és előnyökön nyugvó közös cselekvésnek, társulásoknak. Az országos településpolitika anyagilag támogatja az alulról építkező, tudatos és önkéntes településközi, kistérségi, mikro-körzeti kapcsolatépítéseket, ellátási „körzetesedéseket”. Ezek a kapcsolatok hozzájárulhatnak a településhálózat szerves jellegének kialakulásához, a kistérségen belüli kohézió megerősödéséhez.

A többcélú kistérségi társulások a közszolgáltatási funkciók mellett területfejlesztési feladatok ellátását is vállalhatják.

A társulási együttműködés a partneri kapcsolatok erősödésének ösztönzésével az alábbi területeken várható jelentős előrelépés:

- a közigazgatási rendszer korszerűsítése során létrejövő kistérségek a települési önkormányzatok együttműködésének új, komplex megjelenési formájává válnak;
- magasabb színvonalon valósíthatók meg a települések szintjén hatékonyan el nem látható közszolgáltatások, a területfejlesztési és végül az államigazgatási szolgáltatások;
- a korábbiaknál több lehetőség nyílik a feladatok gyorsabb, hatékonyabb és szakszerűbb ellátására;
- a kistérségi feladatellátás jogalapjának megteremtésével elindulhatnak az eddig rendre elhalasztott ágazati reformok, megkezdődhet a feladat-és hatáskörök felülvizsgálata, azok önkormányzati szintek közötti átcsoportosítása;
- az erőforrások koncentrálásával megvalósulhatnak a térségi fejlesztések, javulhat a közszolgáltatások színvonala, erősödik a népességmegtartó képesség;
- lehetőség nyílik a térségi kapcsolatok, a térségen belüli kohézió elmélyítésére, a társulások általánosabbá és tartósabbá tételére.

A feladatok megvalósítására a kistérségben olyan kistérségi munkaszervezet megszervezése és intézményrendszer kialakítása a célszerű, amely egyszerre rendelkezik:

- **szervezeti autonómiával**, azaz jogosult a saját ügyek intézésére, önálló szervek létrehozására és ezek számára feladatok meghatározására,
- **rendelkezik autonómiával**, azaz jogosult önmagára, mint intézményesített munkaszervezetre és az általa intézett ügyekre vonatkozó szabályozás

megállapítására, és a hatáskörébe tartozó döntések meghozatalára beleértve a társulásokban való részvételre vonatkozó döntéseket is.

- **Igazgatási autonómiával**, vagyis jogosult a szervezeti és saját ügyek önálló intézésére.
- **Gazdasági és pénzügyi autonómiával**, ez alapján jogosult a saját ügyekkel összefüggő pénzeszközök megteremtésére, megszerzésére és önálló felhasználására.

Az eddig tapasztaltak alapján **az optimális megoldás a térségi ügynökség munkaszervezet lehet.**

E szervezet a megfelelő képzettséggel rendelkező szakembereivel elláthatja a kistérség érdekében, azok megbízásából az intelligens gazdaság-, és társadalomfejlesztési, fenntartható területfejlesztési, közszolgáltatás fejlesztési, közigazgatási -, e-közigazgatás fejlesztési, oktatás-, kultúrafejlesztési feladatokat.

Hatásindikátor

Erősödik a kistérség kohéziója

Fejlődik a közszolgáltatások minősége

Megerősödik az integrált kistérségi döntési szint

Erősödik a szubszidiaritás elvének érvényesülése

Eredményindikátor

Megerősödik a munkaszervezet feladat ellátási képessége

III.3.3.2.3 Információs társadalom kistérségi megteremtése.

Az intézkedés azt a célt foglalja magába, hogy a kistérség tudatosan építse be a tudásalapú gazdaság előnyeit a kistérségi társadalomba, mert a közszolgáltatások és tágabban az életminőség javítása csak így érhető el, vagyis az innovatív és tudásalapú gazdaság fejlesztésével intenzív társadalomfejlesztés is induljon el, amely nemcsak az idős korosztályok és hátrányos helyzetűek számára ígér új lehetőségeket, hanem a helyi társadalom egészének.

A tudásalapú társadalom megteremtéséhez elsősorban információ, tudás, avagy tartalom szükséges, mindenekelőtt új tudás teremtése és egyúttal elérhetővé tétele, másodsorban tudásközvetítés a cél, avagy minden tudás/tartalom elérhetővé tétele és a tudásközvetítő intézményeken keresztül való oktatása / távoktatás/. A tudástermelés és közvetítés egyúttal a kistérségi tudásipar kibontakozását is hozhatja magával, amely szükségképpen tágabb és a kistérségnek előnyöket ígérő gazdasági terület, mint az információs és kommunikációs technológia ipari szektora.

Az intézkedés önálló kiemelése azt a felismerést jelzi, hogy a kistérségi információs társadalom fejlesztésében a következő tíz évben minden bizonnyal a központi feladat nem egyszerűen az e-önkormányzás és az e-közigazgatás, ha-

nem ennek, megvalósítása révén is az e-demokrácia megteremtése a cél. Az intézkedésre építhető operatív programok biztosíthatják a fokozatos fejlesztést, az egyes programok egymásra épülését egységes kezelést.

Hatásindikátor

Bővül az elektronikus közszolgáltatási infrastruktúra

Javul a kistérség társadalmi versenyképessége

Teret kap a helyi nyilvánosság

Eredményindikátor

Növekszik a közszolgáltatásokhoz való széleskörű hozzáférés

Civil fórumok működésének feltételei javulnak

III.3.3.3. A foglalkoztatás szintjének és hatékonyságának növelése

Indoklás

Az intézkedés egyrészt a meglévő szakképzési, át- és továbbképzési kínálat bővítését (pl. hiányszakmák csökkentése), másrészt a gazdaság és a foglalkoztatók igényeihez való rugalmasabb adaptációját, az ahhoz igazodó képzési formák elterjesztését (képzési programok előkészítését, kidolgozását, lebonyolítását) támogatja, ide értve a térség specifikus képzéseket (pl. turisztikai, agrár, kézműves szakmák), illetve a gazdaságban és a vállalkozásokban közvetlenül alkalmazható ismereteket is (vállalkozási ismeretek, marketing, menedzsment). Az intézkedés a kistérség foglalkoztatottsági helyzetének tartósan magas szinten tartása mellett a területi különbségek mérséklését eredményezheti az aktív foglalkoztatási eszközök igénybevételével. A munkanélkülieket és az alkalmazottakat egyaránt érinti, és a ma még kevésbé jellemző foglalkoztatási formákat is támogatja (pl. távmunka, nyugdíj melletti foglalkoztatás stb.), amivel újabb csoportok vonhatók be a foglalkoztatásba. A munkanélkülieken belül egyes célcsoportok (fiatalok, nők és elsősorban a tartós munkanélküliek – alacsony képzettségűek, romák) újbóli munkába állítása olyan speciális komplex projekteket igényel, amelyben a rendelkezésre álló eszközök kombinációjával a munkanélküliek munkához jutását (a foglalkoztató megtalálásáig) segíti elő.

Intézkedések:

III.3.3.3.1 Kistérségi gyakorlatorientált képzési és szakképzési rendszer fejlesztése.

A kistérségi szint jövedelemtermelő és versenyképességének egyik alapfeltétele a közoktatás és a szakképzés minőségi színvonala, illetve gyakorlat orientáltsága. A kistérség oktatási helyzetét, oktatásszervezését és mutatóit negatívan befolyásolja a csökkenő születésszám, az elöregedő népesség és az aprófalvas településszerkezet. A magas kistérségi munkanélküliségi mutatók, a népesség átlagosan alacsony szintű iskolai végzettsége és szakmai képzettsége között szoros a kapcsolat.

A képzettségi szint alacsony minősége összefüggésben áll az iskolarendszerű szakképzés és az egyéb szakképzési rendszer hiányosságaival. Sem a középfokú, iskolarendszerű szakképzés, sem a felsőfokú képzés színvonala nem megfelelő és nem ad kellő gyakorlati tapasztalatot a frissen végzett diákok, hallgatók számára. A frissen képzett szakemberek gyakran nem rendelkeznek az őket foglalkoztató vállalatok igényelte szakmai tudással és gyakorlattal. A képzés gyakorlati oldalának erősítése, a potenciális munkáltatóknál való szakmai gyakorlatok arányának növelése a középfokú oktatásban alapvetően fontos a megfelelő szakmai ismeretek elsajátítása érdekében.

A térségre is érvényesek a szakképzési rendszer országosan is jellemző hiányosságai: az általános és középfokú oktatásban az eszközök és felszerelések folyamatos beszerzése és biztosítása terén jelentős külső segítség nélkül az intézmények és fenntartóik a jogszabályi előírásoknak sem mindig tudnak megfelelni.

A gazdaság szervezetrendszerének átalakulása, a technológia színvonal emelése új ismereteket, szakmákat és képességeket követel. A versenyképes szaktudás megszerzéséhez szükséges intézményrendszer területileg decentralizálni kell. Ennél fogva a kistérségi központ - mint a vidéki szakképzési bázis-informatikai felszereltségét és a technológiai képzés színvonalát növelni kell. Ezeknek a decentralizált képzőhelyeknek azonban kapcsolatot kell tartani a korszerűbb infrastrukturális felszereltségű térségi szakképző központokkal. Ugyanakkor az is látható, hogy a piac igényeit közvetítő intézmények (munkaügyi központok, kereskedelmi és iparkamarák) csupán a vállalati igények egy részét képesek definiálni, hiszen csak a piaci szféra egy részével állnak kapcsolatban.

A vállalatok aktivitása szintén nem megfelelő a képzési igény jelzésében - különösen jellemző ez a nem kamarai tag mikro- és kisvállalkozásokra.

A területfejlesztés alapvető feladata e téren – elsősorban a munkaügyi területi intézményekkel, szervezetekkel, továbbá a kamarákkal együttműködve – az igénystruktúra közvetítése, az ezzel összefüggő területfejlesztési-gazdasági érdekek megfogalmazása és érvényesítésének az elősegítése. A területfejlesztési-gazdasági érdekekkel összhangban levő oktatásfejlesztési akciókat a területfejlesztési pályázati rendszer keretein belül a lehetőségek függvényében – kifejezetten kiegészítő jelleggel – támogatni is szükséges. Emellett szükség van a valós igényeket bemutató előrejelzéseket készítő megfelelő előrejelzési, illetve nyomon követési rendszer regionális szintű kiépítésére, s a kistérség ehhez való kapcsolódására.

Előnyben kell részesíteni azokat a fejlesztéseket, amelyek mind a munkaerőpiaci, mind az aktív társadalmi részvétel sikeressége szempontjából fontos kompetenciák kialakulását segítik. Hangsúlyt kell fektetni az elméleti tudás gyakorlati jellegű bevezetésére, a szakmatanulás iránti érdeklődés fokozására. Érdekeltséget kell teremteni, vagy azt fenntartani a szakképzés területi irányításában a munkaerő-piaci igények érvényesítésében. Az egyén tudásának, képzettségének, készségeinek, alkalmazkodó-képességének élethosszig tartó, folyamatos fejlesztése indokolt. Ezt szolgálják az egész életen át tartó tanulást propagáló felnőttképzési módszerek (Life-long Learning).

A tapasztalat azt mutatja, hogy a vállalkozók nagy többsége a tőke mellett leginkább a vállalkozási és a vállalkozáshoz szükséges ismeretek hiányában szenved. Ennek alapján eredményes lehet egy – nem csak a térség egészét érintő – vállalkozási oktatási program kialakítása sokágú (és hozzáférhető) külső támogatással.

A képzési formák kialakításánál hangsúlyos lehet az általános vállalkozói képzés kezdő vállalkozók számára; a mezőgazdasági, turisztikai vállalkozók által-

nos képzése; idegen nyelvi képzés, üzletviteli, marketing ismeretek vagy például számítástechnikai képzés.

Egy ilyen jellegű vállalkozási oktatási program a Somogy Megyei Vállalkozói Központ bázisán – a társulással és az érintett önkormányzatokkal együttműködve – alakítható ki, sokágú (és hozzáférhető) külső támogatással.

Hatásindikátor

Javul az oktatási, képzési intézmények képzési teljesítménye

Javul a felnőtt lakosság életviteli kompetenciája

Eredményindikátor

A felnőtt képzésben résztvevők számának növekedése

Az iskolarendszerű szakképzésből kilépők közül a szakmájukban elhelyezkedők száma nő

III.3.3.3.2 Az alap- és a középfokú oktatás színvonalának emelése, a képzési szerkezet átstrukturálása

Kistérségi szinten az önkormányzatok, illetve a többcélú kistérségi társulás keretében szervezett alapfokú oktatás minőségének javításához, a versenyképes tudás átadási feltételrendszerének megteremtéséhez a rendelkezésre álló szűkös forrásokkal való legracionálisabb gazdálkodás szükségeltetik, mind a települések, mind pedig a társulás szempontjából. Ennek megvalósításához szükséges:

-mikro-centrumokban racionálisan ellátható feladatok körének és mértékének felmérése;

-kistérségi intézményfejlesztési terv elkészítése; a nevelési szakszolgálat működtetése;

-közös nevelési, képzési tervek elkészítése, a kistérségi nevelési tanácsadó működtetése;

-meg kell vizsgálni a kistérség középfokú intézményében annak a lehetőségét, hogy még több, a piaci igényekhez alkalmazkodó, érettségire épülő képzéseket indítsanak, s ezzel párhuzamosan fel kell mérni az igényt az érettségit adó felnőttképzésre.

Hatásindikátor

Növekszik a kistérségben élő lakosság képzettsége,

Javul a lakosság életminősége,

Eredményindikátor

Az iskola befejezése és a munkába állás közötti idő csökken

III.3.3.3.3 Foglalkoztatáspolitikai programok az inaktív munkaerő-piaci reintegrációjának elősegítése céljából

A kistérségben élő népesség gazdasági aktivitás szerinti összetétele az országos átlaghoz hasonlóan jelentősen átrendeződött az utóbbi másfél évtizedben, azaz az ezredfordulóra az eltartottak és foglalkoztatottak népességen belüli aránya csökkent, míg az inaktív keresők és a munkanélküliek aránya jelentősen megnőtt.

Társadalmi szempontból a legélesebb feszültségeket az eltartó/eltartott (aktív/inaktív) arány romlása jelenti, részben az életkor szerint összetétel miatt a munkaképes korcsoportok arányának csökkenésével összefüggésben, részben a munkanélküliség terjedésével.

Az aktív kistérségi program célja a kistérségben jelentkező foglalkoztatási problémák enyhítése, a munkanélküliek és a hátrányos helyzetük miatt az aktív munkavállalói piacról kiszorultak munkaerő-piaci reintegrációjának elősegítése, s ezzel a térség gazdasági, társadalmi és szociális helyzetének javítása.

A kistérségben az alacsony foglalkoztatási ráta, az inaktivitás magas aránya miatt kiemelt cél kell legyen a foglalkoztatási szint emelése, melynek eszközei:

- az inaktív munkaerő-piaci integrációja;
- az oktatás-képzés
- a gazdaság igényei közötti összhang megteremtése.

A kistérségi szintre kiterjesztett komplex foglalkoztatási programok segítségével a hátrányos helyzetű kistérségben élők mobilitását, munkavállalási hajlandóságát és esélyeit növelni kell a munkavállalást támogató térségi közösségi és szociális szolgáltatások, valamint az atipikus foglalkoztatási formák elterjesztésével. Ezeknek a programoknak kapcsolódniuk kell az országos és a megyei foglalkoztatáspolitikai koncepciókhoz. Ezek a programok a foglalkoztatáspolitikai (ágazati és területi) források alapján finanszírozhatók, a Megyei Munkaügyi Központ és annak tabi Kirendeltsége közreműködésével és irányításával végrehajthatók, és a megyei és regionális területfejlesztési célokkal összhangba hozhatók.

A területi foglalkoztatási paktum kialakítása, helyi viszonyokhoz adaptált alkalmazásában lehetnek kiaknázatlan lehetőségek, amihez nagyon széles körű partnerség megvalósítására kell törekedni, a foglalkoztatásban bármilyen szinten bármilyen mértékben érdekelt és érintett szervezetek összehangolt munkájával egy-egy kistérségben jó eredményeket lehet elérni.

A nehezebben foglalkoztatható egyének újrafoglalkoztatásához szükséges képességek és képzettségek megszerzésének a támogatására foglalkoztathatóság orientált stratégiákat és munkaerő-piaci programokat fontos kidolgozni és megvalósítani.

Ennek kettős a célcsoportja:

- Egyfelől a foglalkoztatás szempontjából hátrányos helyzetű rétegek (tartós munkanélküliek, pályakezdők, megváltozott munkaképességű,

alacsony iskolázottságú rétegek, roma származásúak, stb.) integrációjának, reintegrációjának elősegítése foglalkoztatási programokon keresztül, illetve a szociálisan veszélyeztetett társadalmi csoportok végleges lemaradásának korlátozása.

- Másfelől a magasabban kvalifikált munkaerőnek gazdasági folyamatokhoz igazodó képzési rendszerének a kialakítása, az át és továbbképzés biztosítása, ami ösztönzőleg hathat a meglévő vállalkozások fejlődésére, illetve új beruházások létrejöttére. Az emberi erőforrás fejlesztésében meghatározó lehet, és a fenti folyamatot erősítheti a nyitott képzési rendszerek elterjedése.
- Mindkét célcsoportra kidolgozott programok irányvonala a fejlesztési programban körvonalazódhat.

A valódi versenyelőny kialakulásához megfelelően kell menedzselni a helyi munkaerőpiacot, s emellett speciális célorientációjú foglalkoztatáspolitikai programok szervezése javasolt. Ennek megvalósítása az önkormányzatok, a többcélú kistérségi társulás támogatásával a Somogy Megyei Munkaügyi Központ és annak helyi Kirendeltsége feladatkörébe tartozhat.

Hatásindikátor

A kistérségben élő, hátrányos helyzetű családok életfeltételei javulnak
Nő az esélyegyenlőség a kritikus népcsoportok és korcsoportok javára

Eredményindikátor

A sikeres munkaerő piaci érvényesüléshez szükséges képességekkel, készségekkel rendelkezők számának növekedése
Nő az aktivitási ráta
Kedvezően változik az eltartottsági és reprodukciós ráta

IV. Illeszkedés a régiós és országos programokhoz

Fejlesztési célok, prioritások, intézkedéscsoportok, intézkedések

III.3.1 Kiegyensúlyozott ágazati gazdaságfejlesztés, „ a jólét megalapozása”

III.3.1.1 Agrárgazdaság fejlesztése

III.3.1.1.1 A térség kedvező agro-ökológiai potenciálját hasznosító hagyományos agrárágazatok és feldolgozóipari kapacitásai fejlesztése

A prioritás összhangban van az „Új Magyarország Vidékfejlesztési Stratégiai Terv (2007-2013)” következő fejlesztési irányjaival és beavatkozási akcióival:

Fejlesztési irány:

I. A mezőgazdaság, az élelmiszer-feldolgozás és erdészeti szektor versenyképességének javítása, a strukturális feszültségek enyhítése, a termelési szerkezetváltás elősegítése

Beavatkozási akciók

I/2. Technológiai fejlesztés

I/4. Élelmiszer-feldolgozás

Fejlesztési irány:

IV. A vidéki foglalkoztatási feszültségek csökkentése, a vidéki jövedelemszerzési lehetőségek bővítése, illetve a vidéki életminőség javítása, a szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása a vidéki települések lakosainak

Beavatkozási akció:

IV/1. Vidéki vállalkozásfejlesztés

A prioritás összhangban van továbbá a Dél-dunántúli régió 2007-2015 közötti időszakra szóló stratégiai célrendszerének alábbi céljával:

1.2.4 Piacképes, hagyományosan jelenlévő ipari ágazatok és turisztikai kínálat

III.3.1.1.2 Újszerű, egészségmegőrző növénytermesztési kultúrák fejlesztése

A prioritás összhangban van az „Új Magyarország Vidékfejlesztési Stratégiai Terv (2007-2013)” következő fejlesztési irányával és beavatkozási akciójával:

Fejlesztési irány:

III. A fenntartható termelés és földhasználat garanciáinak erősítése

Beavatkozási akció:

III/2. Környezetkímélő gazdálkodási módszerek

A prioritás összhangban van továbbá a Dél-dunántúli régió 2007-2015 közötti időszakra szóló stratégiai célrendszerének alábbi céljával:

1.1.1 A környezeti rendszer elemeinek védelme és fenntartható hasznosítása

III.3.1.1.3 Mezőgazdasági vállalkozások integrációja: termékpályás beszerző, értékesítő szövetkezetek szervezése

A prioritás összhangban van az „Új Magyarország Vidékfejlesztési Stratégiai Terv (2007-2013)” következő fejlesztési irányával és beavatkozási akciójával:

Fejlesztési irány:

II. A versenyképes agrárgazdaság humán feltételeinek megteremtése, különös tekintettel az innovációs készség, a piacorientált szemlélet elterjedésére

Beavatkozási akció:

II/2. Innováció és piaci orientáció a termékpályás szerveződések mentén

A prioritás összhangban van továbbá a Dél-dunántúli régió 2007-2015 közti időszakra szóló stratégiai célrendszerének alábbi céljával:

1.2.4 Piacépes, hagyományosan jelenlévő ipari ágazatok és turisztikai kínálat

III.3.1.1.4 Energiaültetvények termesztése

A prioritás összhangban van az „Új Magyarország Fejlesztési Terv” következő prioritásával:

4. környezeti és energetikai fejlesztés

A prioritás összhangban van az „Új Magyarország Vidékfejlesztési Stratégiai Terv (2007-2013)” következő fejlesztési irányával és beavatkozási akciójával:

Fejlesztési irány:

I. A mezőgazdaság, az élelmiszer-feldolgozás és erdészeti szektor versenyképességének javítása, a strukturális feszültségek enyhítése, a termelési szerkezetváltás elősegítése

Beavatkozási akció:

I/1. Megújuló energiaforrások

A prioritás összhangban van továbbá a Dél-dunántúli régió 2007-2015 közti időszakra szóló stratégiai célrendszerének alábbi céljával:

1.2.1 Innovatív környezeti ipar és energetika

III.3.1.1.5A kistérség erdősültségi szintjének növelése, a hozzá tartozó feldolgozóipar fejlesztése.

A prioritás összhangban van az „Új Magyarország Vidékfejlesztési Stratégiai Terv (2007-2013)” következő fejlesztési irányával és beavatkozási akcióival:

Fejlesztési irány:

III. A fenntartható termelés és földhasználat garanciáinak erősítése

Beavatkozási akciók:

III/1. Erdészet

III/3. Kedvezőtlen Adottságú Területek (KAT)

A prioritás összhangban van továbbá a Dél-dunántúli régió 2007-2015 közti időszakokra szóló stratégiai célrendszerének alábbi céljaival:

1.1.1 A környezeti rendszer elemeinek védelme és fenntartható hasznosítása

1.2.4 Piacképes, hagyományosan jelenlévő ipari ágazatok és turisztikai kínálat

III.3.1.1.6 Az agrárgazdaság versenyképességének és hozzáadott értékének növelése.

A prioritás összhangban van az „Új Magyarország Vidékfejlesztési Stratégiai Terv (2007-2013)” következő fejlesztési irányjaival és beavatkozási akcióival:

Fejlesztési irány:

I. A mezőgazdaság, az élelmiszer-feldolgozás és erdészeti szektor versenyképességének javítása, a strukturális feszültségek enyhítése, a termelési szerkezetváltás elősegítése

Beavatkozási akciók:

I/2. Technológiai fejlesztés

IV. A vidéki foglalkoztatási feszültségek csökkentése, a vidéki jövedelemszerzési lehetőségek bővítése, illetve a vidéki életminőség javítása, a szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása a vidéki települések lakosainak

Beavatkozási akciók:

IV/1. Vidéki vállalkozásfejlesztés

A prioritás összhangban van továbbá a Dél-dunántúli régió 2007-2015 közti időszakokra szóló stratégiai célrendszerének alábbi céljával:

1.2.4 Piacképes, hagyományosan jelenlévő ipari ágazatok és turisztikai kínálat

III.3.1.2. Gazdaságfejlesztés

III.3.1.2.1 Az innovációs infrastruktúra és az üzleti információs és tájékoztató rendszerek fejlesztése

A prioritás összhangban van az „Új Magyarország Fejlesztési Terv” következő prioritásával:

1. gazdaságfejlesztés

A prioritás összhangban van az „Új Magyarország Vidékfejlesztési Stratégiai Terv (2007-2013)” következő fejlesztési irányával és beavatkozási akcióival:

Fejlesztési irány:

II. A versenyképes agrárgazdaság humán feltételeinek megteremtése, különös tekintettel az innovációs készség, a piacorientált szemlélet elterjedésére

Beavatkozási akciók:

II/2. Innováció és piaci orientáció a termékpályás szerveződések mentén

II/3. Tudás alapú vidéki társadalom

A prioritás összhangban van továbbá a Dél-dunántúli régió 2007-2015 közti időszakra szóló stratégiai célrendszerének alábbi céljával:

1.2.4 Piacképes, hagyományosan jelenlévő ipari ágazatok és turisztikai kínálat

III.3.1.2.2 Tab-Siófok vállalkozói övezet létrehozása

A prioritás összhangban van az „Új Magyarország Fejlesztési Terv” következő prioritásával:

1. gazdaságfejlesztés

A prioritás összhangban van az „Új Magyarország Vidékfejlesztési Stratégiai Terv (2007-2013)” következő fejlesztési irányával és beavatkozási akciójával:

Fejlesztési irány:

IV. A vidéki foglalkoztatási feszültségek csökkentése, a vidéki jövedelemszerzési lehetőségek bővítése, illetve a vidéki életminőség javítása, a szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása a vidéki települések lakosainak

Beavatkozási akció:

IV/1. Vidéki vállalkozásfejlesztés

A prioritás összhangban van továbbá a Dél-dunántúli régió 2007-2015 közti időszakra szóló stratégiai célrendszerének alábbi céljával:

1.2.4 Piacképes, hagyományosan jelenlévő ipari ágazatok és turisztikai kínálat

III.3.1.2.3 A kis- és középvállalkozások (KKV) versenyképességét erősítő vállalkozástámogatási keretrendszer fejlesztése, koordinációs szervezet kialakítása.

A prioritás összhangban van az „Új Magyarország Fejlesztési Terv” következő prioritásával:

1. gazdaságfejlesztés

A prioritás összhangban van az „Új Magyarország Vidékfejlesztési Stratégiai Terv (2007-2013)” következő fejlesztési irányával és beavatkozási akcióival:

Fejlesztési irány:

II. A versenyképes agrárgazdaság humán feltételeinek megteremtése, különös tekintettel az innovációs készség, a piacorientált szemlélet elterjedésére

Beavatkozási akciók:

II/3. Tudás alapú vidéki társadalom

Fejlesztési irány:

IV. A vidéki foglalkoztatási feszültségek csökkentése, a vidéki jövedelemszerzési lehetőségek bővítése, illetve a vidéki életminőség javítása, a szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása a vidéki települések lakosainak

Beavatkozási akciók:

IV/1. Vidéki vállalkozásfejlesztés

A prioritás összhangban van továbbá a Dél-dunántúli régió 2007-2015 közti időszakra szóló stratégiai célrendszerének alábbi céljával:

1.2.4 Piacképes, hagyományosan jelenlévő ipari ágazatok és turisztikai kínálat

III.3.1.2.4 Környezeti ipari beruházások megtelepedésének ösztönzése

A prioritás összhangban van az „Új Magyarország Fejlesztési Terv” következő prioritásával:

4. környezeti és energetikai fejlesztés

A prioritás összhangban van az „Új Magyarország Vidékfejlesztési Stratégiai Terv (2007-2013)” következő fejlesztési irányával és beavatkozási akciójával:

Fejlesztési irány:

IV. A vidéki foglalkoztatási feszültségek csökkentése, a vidéki jövedelemszerzési lehetőségek bővítése, illetve a vidéki életminőség javítása, a szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása a vidéki települések lakosainak

Beavatkozási akció:

IV/1. Vidéki vállalkozásfejlesztés

A prioritás összhangban van továbbá a Dél-dunántúli régió 2007-2015 közti időszakra szóló stratégiai célrendszerének alábbi céljával:

1.2.1 Innovatív környezeti ipar és energetika

III.3.1.2.5 A kistérségi megújuló energetikai program

A prioritás összhangban van az „Új Magyarország Fejlesztési Terv” következő prioritásával:

4. környezeti és energetikai fejlesztés

A prioritás összhangban van az „Új Magyarország Vidékfejlesztési Stratégiai Terv (2007-2013)” következő fejlesztési irányával és beavatkozási akciójával:

Fejlesztési irány:

I. A mezőgazdaság, az élelmiszer-feldolgozás és erdészeti szektor versenyképességének javítása, a strukturális feszültségek enyhítése, a termelési szerkezetváltás elősegítése

Beavatkozási akció:

I/1. Megújuló energiaforrások

A prioritás összhangban van továbbá a Dél-dunántúli régió 2007-2015 közti időszakra szóló stratégiai célrendszerének alábbi céljával:

1.2.1 Innovatív környezeti ipar és energetika

III.3.1.2.6 Kistérségi barnamezős területek rehabilitálása, újra hasznosítása

A prioritás összhangban van az „Új Magyarország Fejlesztési Terv” következő prioritásával:

4. környezeti és energetikai fejlesztés

A prioritás összhangban van az „Új Magyarország Vidékfejlesztési Stratégiai Terv (2007-2013)” következő fejlesztési irányával és beavatkozási akciójával:

Fejlesztési irány:

IV. A vidéki foglalkoztatási feszültségek csökkentése, a vidéki jövedelemszerzési lehetőségek bővítése, illetve a vidéki életminőség javítása, a szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása a vidéki települések lakosainak

Beavatkozási akció:

IV/1. Vidéki vállalkozásfejlesztés

A prioritás összhangban van továbbá a Dél-dunántúli régió 2007-2015 közti időszakra szóló stratégiai célrendszerének alábbi céljával:

1.1.1 A környezeti rendszer elemeinek védelme és fenntartható hasznosítása

1.1.2 Kiegyensúlyozott térszerkezet és térségi munkamegosztás

III.3.1.3 Turizmus fejlesztése

III.3.1.3.1 A falusi öko-turizmus fejlesztése

A prioritás összhangban van az „Új Magyarország Fejlesztési Terv” következő prioritásával:

5. területfejlesztés

A prioritás összhangban van az „Új Magyarország Vidékfejlesztési Stratégiai Terv (2007-2013)” következő fejlesztési irányával és beavatkozási akciójával:

Fejlesztési irány:

IV. A vidéki foglalkoztatási feszültségek csökkentése, a vidéki jövedelemszerzési lehetőségek bővítése, illetve a vidéki életminőség javítása, a szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása a vidéki települések lakosainak

Beavatkozási akció:

IV/1. Vidéki vállalkozásfejlesztés

A prioritás összhangban van továbbá a Dél-dunántúli régió 2007-2015 közti időszakra szóló stratégiai célrendszerének alábbi céljával:

1.2.4 Piacképes, hagyományosan jelenlévő ipari ágazatok és turisztikai kínálat

III.3.1.3.2 A rekreációs- és egészségturizmus fejlesztése

A prioritás összhangban van az „Új Magyarország Fejlesztési Terv” következő prioritásával:

5. területfejlesztés

A prioritás összhangban van az „Új Magyarország Vidékfejlesztési Stratégiai Terv (2007-2013)” következő fejlesztési irányával és beavatkozási akciójával:

Fejlesztési irány:

IV. A vidéki foglalkoztatási feszültségek csökkentése, a vidéki jövedelemszerzési lehetőségek bővítése, illetve a vidéki életminőség javítása, a szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása a vidéki települések lakosainak

Beavatkozási akció:

IV/1. Vidéki vállalkozásfejlesztés

A prioritás összhangban van továbbá a Dél-dunántúli régió 2007-2015 közti időszakra szóló stratégiai célrendszerének alábbi céljával:

1.2.3 Élettudományi bázisra épülő egészségipar

III.3.1.3.3 Turisztikai attrakciók összehangolt fejlesztése

A prioritás összhangban van az „Új Magyarország Fejlesztési Terv” következő prioritásával:

5. területfejlesztés

A prioritás összhangban van az „Új Magyarország Vidékfejlesztési Stratégiai Terv (2007-2013)” következő fejlesztési irányával és beavatkozási akciójával:

Fejlesztési irány:

IV. A vidéki foglalkoztatási feszültségek csökkentése, a vidéki jövedelemszerzési lehetőségek bővítése, illetve a vidéki életminőség javítása, a szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása a vidéki települések lakosainak

Beavatkozási akció:

IV/1. Vidéki vállalkozásfejlesztés

A prioritás összhangban van továbbá a Dél-dunántúli régió 2007-2015 közti időszakra szóló stratégiai célrendszerének alábbi céljával:

1.2.4 Piacképes, hagyományosan jelenlévő ipari ágazatok és turisztikai kínálat

III.3.1.3.4 A kerékpáros turizmusfeltételeinek megteremtése

A prioritás összhangban van az „Új Magyarország Fejlesztési Terv” következő prioritásával:

5. területfejlesztés

A prioritás összhangban van az „Új Magyarország Vidékfejlesztési Stratégiai Terv (2007-2013)” következő fejlesztési irányával és beavatkozási akciójával:

Fejlesztési irány:

IV. A vidéki foglalkoztatási feszültségek csökkentése, a vidéki jövedelemszerzési lehetőségek bővítése, illetve a vidéki életminőség javítása, a szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása a vidéki települések lakosainak

Beavatkozási akció:

IV/1. Vidéki vállalkozásfejlesztés

A prioritás összhangban van továbbá a Dél-dunántúli régió 2007-2015 közti időszakra szóló stratégiai célrendszerének alábbi céljával:

1.2.4 Piacképes, hagyományosan jelenlévő ipari ágazatok és turisztikai kínálat

III.3.1.3.5 A turisztikai programokhoz kötődő szolgáltatások fejlesztése

A prioritás összhangban van az „Új Magyarország Fejlesztési Terv” következő prioritásával:

5. területfejlesztés

A prioritás összhangban van az „Új Magyarország Vidékfejlesztési Stratégiai Terv (2007-2013)” következő fejlesztési irányával és beavatkozási akciójával:

Fejlesztési irány:

IV. A vidéki foglalkoztatási feszültségek csökkentése, a vidéki jövedelemszerzési lehetőségek bővítése, illetve a vidéki életminőség javítása, a szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása a vidéki települések lakosainak

Beavatkozási akció:

IV/1. Vidéki vállalkozásfejlesztés

A prioritás összhangban van továbbá a Dél-dunántúli régió 2007-2015 közti időszakra szóló stratégiai célrendszerének alábbi céljával:

1.2.4 Piacképes, hagyományosan jelenlévő ipari ágazatok és turisztikai kínálat

III.3.2. Környezet-és fenntartható területfejlesztés
„élő és élhető falu”

III.3.2.1. Vonalas infrastruktúra fejlesztés

III.3.2.1.1 Szennyvíz hálózat fejlesztése

A prioritás összhangban van az „Új Magyarország Fejlesztési Terv” következő prioritásával:

4. környezeti és energetikai fejlesztés

A prioritás összhangban van az „Új Magyarország Vidékfejlesztési Stratégiai Terv (2007-2013)” következő fejlesztési irányával és beavatkozási akciójával:

Fejlesztési irány:

IV. A vidéki foglalkoztatási feszültségek csökkentése, a vidéki jövedelemszerzési lehetőségek bővítése, illetve a vidéki életminőség javítása, a szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása a vidéki települések lakosainak

Beavatkozási akció:

IV/2. A falumegújítás

A prioritás összhangban van továbbá a Dél-dunántúli régió 2007-2015 közti időszakra szóló stratégiai célrendszerének alábbi céljával:

1.1.1 A környezeti rendszer elemeinek védelme és fenntartható hasznosítása

III.3.2.1.2 Csapadékvíz elvezető hálózat fejlesztése, árvízi károk megelőzése

A prioritás összhangban van az „Új Magyarország Fejlesztési Terv” következő prioritásával:

4. környezeti és energetikai fejlesztés

A prioritás összhangban van az „Új Magyarország Vidékfejlesztési Stratégiai Terv (2007-2013)” következő fejlesztési irányával és beavatkozási akcióival:

Fejlesztési irány:

I. A mezőgazdaság, az élelmiszer-feldolgozás és erdészeti szektor versenyképességének javítása, a strukturális feszültségek enyhítése, a termelési szerkezetváltás elősegítése

Beavatkozási akció:

I/7. Vízgazdálkodás, belvízvédelem

Fejlesztési irány:

IV. A vidéki foglalkoztatási feszültségek csökkentése, a vidéki jövedelemszerzési lehetőségek bővítése, illetve a vidéki életminőség javítása, a szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása a vidéki települések lakosainak

Beavatkozási akció:

IV/2. A falumegújítás

A prioritás összhangban van továbbá a Dél-dunántúli régió 2007-2015 közti időszakra szóló stratégiai célrendszerének alábbi céljával:

1.1.1 A környezeti rendszer elemeinek védelme és fenntartható hasznosítása

III.3.2.1.3 Informatikai hálózatok fejlesztése

A prioritás összhangban van az „Új Magyarország Fejlesztési Terv” következő prioritásával:

1. gazdaságfejlesztés

A prioritás összhangban van az „Új Magyarország Vidékfejlesztési Stratégiai Terv (2007-2013)” következő fejlesztési irányjaival és beavatkozási akcióival:

Fejlesztési irány:

II. A versenyképes agrárgazdaság humán feltételeinek megteremtése, különös tekintettel az innovációs készség, a piacorientált szemlélet elterjedésére

Beavatkozási akció:

II/3. Tudás alapú vidéki társadalom

IV. A vidéki foglalkoztatási feszültségek csökkentése, a vidéki jövedelemszerzési lehetőségek bővítése, illetve a vidéki életminőség javítása, a szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása a vidéki települések lakosainak

Beavatkozási akciók:

IV/2. A falumegújítás

IV/3. A vidéki közösségek szolgáltatásokhoz való hozzáférési lehetősége

III.3.2.2. Közlekedés fejlesztés az elérhetőség szolgálatában

III.3.2.2.1 A térség külső elérhetőségének javítása.

A prioritás összhangban van a Dél-dunántúli régió 2007-2015 közti időszakra szóló stratégiai célrendszerének alábbi céljával:

1.1.2 Kiegyensúlyozott térszerkezet és térségi munkamegosztás

III.3.2.2.2 A belső összekötő és belterületi úthálózat fejlesztése

A prioritás összhangban van a Dél-dunántúli régió 2007-2015 közti időszakra szóló stratégiai célrendszerének alábbi céljával:

1.3 Stabilizálódó népességszám és erős társadalmi szolidaritás

III.3.2.2.3 Az alternatív tömegközlekedés fejlesztési programok kidolgozása és fenntartása.

A prioritás összhangban van a Dél-dunántúli régió 2007-2015 közti időszakra szóló stratégiai célrendszerének alábbi céljaival:

1.3 Stabilizálódó népességszám és erős társadalmi szolidaritás

1.1.2 Kiegyensúlyozott térszerkezet és térségi munkamegosztás

III.3.2.3 Természeti és épített örökségvédelem

III.3.2.3.1 A települések megújítása, népességmegtartó képesség erősítése

A prioritás összhangban van az „Új Magyarország Fejlesztési Terv” következő prioritásával

5. területfejlesztés

A prioritás összhangban van az „Új Magyarország Vidékfejlesztési Stratégiai Terv (2007-2013)” következő fejlesztési irányával és beavatkozási akciójával:

Fejlesztési irány:

IV. A vidéki foglalkoztatási feszültségek csökkentése, a vidéki jövedelemszerzési lehetőségek bővítése, illetve a vidéki életminőség javítása, a szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása a vidéki települések lakosainak

Beavatkozási akció:

IV/2. A falumegújítás

A prioritás összhangban van továbbá a Dél-dunántúli régió 2007-2015 közti időszakra szóló stratégiai célrendszerének alábbi céljával:

1.1.2 Kiegyensúlyozott térszerkezet és térségi munkamegosztás

III.3.2.3.2 A történelmi, kulturális értékek megóvása, hasznosítása.

A prioritás összhangban van az „Új Magyarország Fejlesztési Terv” következő prioritásával:

5. területfejlesztés

A prioritás összhangban van az „Új Magyarország Vidékfejlesztési Stratégiai Terv (2007-2013)” következő fejlesztési irányával és beavatkozási akcióival:

Fejlesztési irány:

IV. A vidéki foglalkoztatási feszültségek csökkentése, a vidéki jövedelemszerzési lehetőségek bővítése, illetve a vidéki életminőség javítása, a szolgáltatásokhoz való

hozzáférés javítása a vidéki települések lakosainak

Beavatkozási akció:

IV/1. Vidéki vállalkozásfejlesztés

IV/2. A falumegújítás

A prioritás összhangban van továbbá a Dél-dunántúli régió 2007-2015 közti időszakra szóló stratégiai célrendszerének alábbi céljával:

1.1.2 Kiegyensúlyozott térszerkezet és térségi munkamegosztás

III.3.2.3.3 A természeti adottságokra épülő táji természeti értékek védelme, fejlesztése.

A prioritás összhangban van az „Új Magyarország Fejlesztési Terv” következő prioritásával:

5. területfejlesztés

A prioritás összhangban van az „Új Magyarország Vidékfejlesztési Stratégiai Terv (2007-2013)” következő fejlesztési irányával és beavatkozási akcióival:

Fejlesztési irány:

IV. A vidéki foglalkoztatási feszültségek csökkentése, a vidéki jövedelemszerzési lehetőségek bővítése, illetve a vidéki életminőség javítása, a szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása a vidéki települések lakosainak

Beavatkozási akció:

IV/1. Vidéki vállalkozásfejlesztés

IV/2. A falumegújítás

A prioritás összhangban van továbbá a Dél-dunántúli régió 2007-2015 közti időszakra szóló stratégiai célrendszerének alábbi céljával:

1.1.1 A környezeti rendszer elemeinek védelme és fenntartható hasznosítása

III.3.3. Tudatos humán erőforrás fejlesztés „befektetés az emberbe”

III.3.3.1. Humán infrastruktúra és tudásbázis fejlesztés

III.3.3.1.1 Közösségi terek, intézmények fejlesztése, közösségi értékek megőrzése, ápolása

A prioritás összhangban van az „Új Magyarország Fejlesztési Terv” következő prioritásával:

3. társadalmi megújulás

A prioritás összhangban van az „Új Magyarország Vidékfejlesztési Stratégiai Terv (2007-2013)” következő fejlesztési irányával és beavatkozási akcióival:

Fejlesztési irány:

IV. A vidéki foglalkoztatási feszültségek csökkentése, a vidéki jövedelemszerzési lehetőségek bővítése, illetve a vidéki életminőség javítása, a szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása a vidéki települések lakosainak

Beavatkozási akció:

IV/1. Vidéki vállalkozásfejlesztés

IV/2. A falumegújítás

IV/3. A vidéki közösségek szolgáltatásokhoz való hozzáférési lehetősége

A prioritás összhangban van továbbá a Dél-dunántúli régió 2007-2015 közti időszakra szóló stratégiai célrendszerének alábbi céljával:

1.1.2 Kiegyensúlyozott térszerkezet és térségi munkamegosztás

III.3.3.1.2 Eü. és szociális hálózat fejlesztése

A prioritás összhangban van az „Új Magyarország Fejlesztési Terv” következő prioritásával:

3. társadalmi megújulás

A prioritás összhangban van az „Új Magyarország Vidékfejlesztési Stratégiai Terv (2007-2013)” következő fejlesztési irányával és beavatkozási akciójával:

Fejlesztési irány:

IV. A vidéki foglalkoztatási feszültségek csökkentése, a vidéki jövedelemszerzési lehetőségek bővítése, illetve a vidéki életminőség javítása, a szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása a vidéki települések lakosainak

Beavatkozási akció:

IV/3. A vidéki közösségek szolgáltatásokhoz való hozzáférési lehetősége

A prioritás összhangban van a Dél-dunántúli régió 2007-2015 közti időszakra szóló stratégiai célrendszerének alábbi céljaival:

1.3.1 A lakosság egészségi állapotának javulása

1.3.2 Hátrányos helyzetűek és inaktívak munkaerő-piaci reintegrációja

III.3.3.2 E-társadalom , E – közigazgatás

III.3.3.2.1 Tab térségközponti funkciójának erősítése, a kistérségi centrum szerepkör fejlesztése

A prioritás összhangban van az „Új Magyarország Fejlesztési Terv” következő prioritásaival:

3. társadalmi megújulás

6. államreform

A prioritás összhangban van az „Új Magyarország Vidékfejlesztési Stratégiai Terv (2007-2013)” következő fejlesztési irányával és beavatkozási akciójával:

Fejlesztési irány:

IV. A vidéki foglalkoztatási feszültségek csökkentése, a vidéki jövedelemszerzési lehetőségek bővítése, illetve a vidéki életminőség javítása, a szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása a vidéki települések lakosainak

Beavatkozási akció:

IV/3. A vidéki közösségek szolgáltatásokhoz való hozzáférési lehetősége

A prioritás összhangban van továbbá a Dél-dunántúli régió 2007-2015 közti időszakra szóló stratégiai célrendszerének alábbi céljával:

1.1.2 Kiegyensúlyozott térszerkezet és térségi munkamegosztás

III.3.3.2.2 A kistérségi több célú önkormányzati társulás működési hatékonyságának fejlesztése

A prioritás összhangban van az „Új Magyarország Fejlesztési Terv” következő prioritásával:

6. államreform

A prioritás összhangban van az „Új Magyarország Vidékfejlesztési Stratégiai Terv (2007-2013)” következő fejlesztési irányával és beavatkozási akciójával:

Fejlesztési irány:

IV. A vidéki foglalkoztatási feszültségek csökkentése, a vidéki jövedelemszerzési lehetőségek bővítése, illetve a vidéki életminőség javítása, a szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása a vidéki települések lakosainak

Beavatkozási akció:

IV/3. A vidéki közösségek szolgáltatásokhoz való hozzáférési lehetősége

A prioritás összhangban van továbbá a Dél-dunántúli régió 2007-2015 közti időszakra szóló stratégiai célrendszerének alábbi céljával:

1.1.2 Kiegyensúlyozott térszerkezet és térségi munkamegosztás

III.3.3.2.3 Információs társadalom kistérségi megteremtése.

A prioritás összhangban van az „Új Magyarország Fejlesztési Terv” következő prioritásával:

6. államreform

A prioritás összhangban van az „Új Magyarország Vidékfejlesztési Stratégiai Terv (2007-2013)” következő fejlesztési irányával és beavatkozási akciójával:

Fejlesztési irány:

IV. A vidéki foglalkoztatási feszültségek csökkentése, a vidéki jövedelemszerzési lehetőségek bővítése, illetve a vidéki életminőség javítása, a szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása a vidéki települések lakosainak

Beavatkozási akció:

IV/3. A vidéki közösségek szolgáltatásokhoz való hozzáférési lehetősége

A prioritás összhangban van továbbá a Dél-dunántúli régió 2007-2015 közti időszakra szóló stratégiai célrendszerének alábbi céljával:

1.1.2 Kiegyensúlyozott térszerkezet és térségi munkamegosztás

III.3.3.3 A foglalkoztatás szintjének és hatékonyságának növelése

III.3.3.3.1 Kistérségi gyakorlatorientált képzési és szakképzési rendszer fejlesztése.

A prioritás összhangban van az „Új Magyarország Fejlesztési Terv” következő prioritásával:

3. társadalmi megújulás

A prioritás összhangban van az „Új Magyarország Vidékfejlesztési Stratégiai Terv (2007-2013)” következő fejlesztési irányával és beavatkozási akciójával:

Fejlesztési irány:

II. A versenyképes agrárgazdaság humán feltételeinek megteremtése, különös tekintettel az innovációs készség, a piacorientált szemlélet elterjedésére

Beavatkozási akció:

II/3. Tudás alapú vidéki társadalom

A prioritás összhangban van továbbá a Dél-dunántúli régió 2007-2015 közti időszakra szóló stratégiai célrendszerének alábbi céljával:

1.3.3 Piacképes tudásszint

III.3.3.3.2 Az alap- és a középfokú oktatás színvonalának emelése, a képzési szerkezet átstrukturálása

A prioritás összhangban van az „Új Magyarország Fejlesztési Terv” következő prioritásával:

3. társadalmi megújulás

A prioritás összhangban van az „Új Magyarország Vidékfejlesztési Stratégiai Terv (2007-2013)” következő fejlesztési irányával és beavatkozási akciójával:

Fejlesztési irány:

II. A versenyképes agrárgazdaság humán feltételeinek megteremtése, különös tekintettel az innovációs készség, a piacorientált szemlélet elterjedésére

Beavatkozási akció:

II/3. Tudás alapú vidéki társadalom

A prioritás összhangban van továbbá a Dél-dunántúli régió 2007-2015 közti időszakra szóló stratégiai célrendszerének alábbi céljával:

1.3.3 Piacképes tudásszint

III.3.3.3 Foglalkoztatáspolitikai programok az inaktív munkaerő-piaci reintegrációjának elősegítése céljából

A prioritás összhangban van az „Új Magyarország Fejlesztési Terv” következő prioritásával:

3. társadalmi megújulás

A prioritás összhangban van az „Új Magyarország Vidékfejlesztési Stratégiai Terv (2007-2013)” következő fejlesztési irányával és beavatkozási akciójával:

Fejlesztési irány:

IV. A vidéki foglalkoztatási feszültségek csökkentése, a vidéki jövedelemszerzési lehetőségek bővítése, illetve a vidéki életminőség javítása, a szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása a vidéki települések lakosainak

Beavatkozási akció:

IV/1. Vidéki vállalkozásfejlesztés

A prioritás összhangban van továbbá a Dél-dunántúli régió 2007-2015 közti időszakra szóló stratégiai célrendszerének alábbi céljával:

1.3.2 Hátrányos helyzetűek és inaktív munkaerő-piaci reintegrációja

Mellékletek

Pénzügyi terv
A 184/1996 (XII.11) Korm. rendelet alapján kapott vélemények

Koppány-völgye Többcélú Kistérségi Társulás

Pénzügyi Terv 2007-2013											
Prioritás	Intézkedés csoport	M Ft	%	M Ft	%	M Ft	%	M Ft	%	M Ft	%
		2007		2008		2009		2010-2013		Összesen	
III.3.1 Kiegyensúlyozott ágazati gazdaságfejlesztés "a jólét megalapozása"	III.3.1.1 Agrárgazdaság fejlesztése	60	3,95	70	1,88	80	1,55	250	1,51	460	1,71
	III.3.1.2 Gazdaságfejlesztés	150	9,87	210	5,65	340	6,58	800	4,84	1500	5,57
	III.3.1.3 Turizmus fejlesztés	80	5,26	160	4,30	240	4,64	520	3,15	1000	3,71
Összesen:		290		440		660		1570		2960	
III.3.2 Környezet és fenntartható területfejlesztés "élő és élhető falu"	III.3.2.1 Vonalas infrastruktúra	400	26,32	1500	40,32	800	15,47	2602	15,74	5302	19,68
	III.3.2.2 Közlekedésfejlesztés az elérhetőség szolgálatában	500	32,89	1000	26,88	2500	48,36	3824	23,13	7824	29,04
	III.3.2.3 Természeti és épített örökségvédelem	150	9,87	250	6,72	500	9,67	4585	27,73	5485	20,36
Összesen:		1050		2750		3800		11011		18611	
III.3.3 Tudatos humán erőforrás fejlesztés "befektetés az emberbe"	III.3.3.1 Humán infrastruktúra	100	6,58	400	10,75	500	9,67	3342	20,21	4342	16,12
	III.3.3.2 E-társadalom, E-közigazgatás	50	3,29	80	2,15	130	2,51	400	2,42	660	2,45
	III.3.3.3 A foglalkoztatás szintjének és hatékonyságának növelése	30	1,97	50	1,34	80	1,55	210	1,27	370	1,37
Összesen:		180		530		710		3952		5372	
Összesen:		1520	100,00	3720	100,00	5170	100,00	16533	100,00	26943	100,00

A 184/1996 (XII.11) Korm. rendelet alapján kapott vélemények

Beküldés időpontja	Küldő	Javaslatok, észrevételek, vélemények	Korrekción
2006. 11.27	Somogy Megyei Önkormányzat Területfejlesztési Főosztály	<p>„A kistérség programjában megfogalmazott hosszú távú területfejlesztési alapcélokkal - a kistérség felzárkózásának elősegítése, a gazdaságának új növekedési pályára állításával, a humán erőforrás fejlesztésével, a kistérség belső kohéziójának megerősítésével – egyetértünk. A helyi adottságokra épített, saját arcu- lattal és identitással rendelkező, fenntartható társadalmi – gazdasági – környezeti – térszerkezeti és területi rendszer létrehozása helyes és illeszkedik a megye területfejlesztési koncepciójába.</p> <p>A stratégia szerkezete, valamint a meghatározott 3 fő prioritás – a fenti célok eléréshez – megfelelő, a kistérségre jellemző.</p> <p>A fejezetek számozása nem egyértelmű (hiányzik a II. 2.; a II. 3.5.3. után II. 6. pont következik), római és arab számok egyidejű használata – véleményem szerint – helytelen. A tartalomjegyzék betűnagysága is változó, ezért kérjük javítani egységes méretűre.</p> <p>A IV. fejezet még nem befejezett, kérjük kiegészíteni. A felhasznált szakirodalom listáját is kérjük a dokumentum végére beépíteni.</p> <p>A „mellékletek” fejezet tartalma ismeretlen számunkra, így véleményezni nem tudjuk.</p> <p>A helyzetelemzés részletes. Az ada-</p>	<p>A fejezetek számozását pontosítottuk. A római és az arab számok együttes alkalmazása elfogadott! A tartalomjegyzék javítva!</p> <p>A fejezet befejezett, szakirodalmi lista készült.</p> <p>A mellékletekben az Önkormányzatok fejlesztési „elképzelései” vannak, nem véleményezendők.</p>

		<p>tok megjelenítése szemléletes térképekkel, táblázatokkal történt, ami a dokumentum értékét növelik. A SWOT analízis megállapításai valóságok, a kistérségre jellemzőek. Helyes az a megállapítás, hogy az egyes prioritások és intézkedés csoportok, intézkedések áthatják egymást, nem határolhatók el mereven. Ennek megfelelően állították össze a kistérség fejlesztési stratégiáját.</p> <p>Helyes, hogy a fejlesztési célok elérése érdekében, megfogalmazták a megújuló energiaforrások kihasználását is, valamint a fenntartható fejlődés megvalósítását a kistérségben.</p> <p>A turizmus fejlesztését – helyesen – erős kistérségi (társulási) összefogással tervezik megvalósítani. A kistérség infrastruktúra fejlesztése összhangban van a megyei területfejlesztési- és területrendezési terv – kistérségre vonatkozó – megállapításaival, fejlesztési elképzeléseivel.</p> <p>A „NATURA 2000” ökológiai hálózatra való hivatkozásnál (94. old.) javasoljuk a kistérséget érintő védettség területi adatainak beírását.”</p>	<p>A részletes felsorolás nem kell része legyen a stratégiának. Majd az operatív program része lehet.</p>
2006. 11.27	Dél-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség Kht.	<p>„Örömmel vettük megkeresését, melyben a Dél-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség Kht. véleményét kéri a tárgyi stratégiával kapcsolatban. Elöljáróban hadd jegyezzük meg, hogy külön öröm számunkra, hogy a kistérség helyi szakemberei által írt stratégia készült el, ami mutatja a kistérségi területfejlesztési munkaszervezet humán kapacitásának erősségét – ez önmagában kulcsfontosságú a stratégia jövőbeni megvalósíthatósága szempontjából!</p> <p>A stratégiát megvizsgálva összességében megállapítható, hogy az jól átgondolt, logikus szerkezetbe foglalt munka, tartalmazza a stratégiai</p>	

	<p>programok elvárható tartalmi fejezeit, elemeit. Elmondható, hogy a kistérség területfejlesztési stratégiájában meghatározott célok összességében jól illeszkednek a régió stratégiai fejlesztési programjaiban deklarált célrendszerhez.</p> <p>A helyzetfeltárás fejezet jól strukturált, hangsúlyosan jeleníti meg azokat a területeket, melyekre a későbbiekben a stratégia épül (mezőgazdaság, idegenforgalom, gazdaságfejlesztés települési infrastruktúra). Arányeltolódás e tekintetben egy területen, a közműellátottság, környezetvédelmi infrastruktúra terén figyelhető meg: e terület meglehetősen alul reprezentált a helyzetfeltárásban (mindössze két bekezdés) a stratégiában betöltött szerepéhez képest. Hasznos és a kistérség helyzetének pontosabb megítélését szolgálja, hogy a helyzetfeltárás több helyen is régiós és országos szintű kitekintéssel összehasonlítható elemzéseket tesz. E helyen jeleznénk, hogy a régiós térképek forrásmegjelöléssel több helyen is DDRFTÜ szerepel, ezt kérjük korrigálni: helyesen: DDRFÜ Kht.</p> <p>A SWOT elemzés jól strukturált, zömében tartalmazza a stratégia fejlesztési céljainak alapköveit, és nagy részben épít a helyzetfeltárás megállapításaira. Hiányolható azonban, hogy az erősségek között a gazdasági környezet fejezetben említést sem tesz a kistérség központjában, Tabon meglevő elektronikai iparra, mint a térség egyik meghatározó foglalkoztatójára és gazdasági erejére.</p> <p>A meghatározott stratégiai célok koherens rendszert alkotnak, olyan intézkedések kerültek megfogalmazásra, melyek valóban szolgálni képesek a stratégiai célok megvalósulását. A megfogalmazott gazdaság-, környezet-, közlekedés- és humán</p>	<p>A TEIR-ből származnak a térképek, kép formátumban kerültek az anyagba, nem formázhatók!</p> <p>Korrekción elvégezve</p>
--	---	--

		<p>infrastruktúra fejlesztési célok a regionális stratégia célrendszerével koherensen került kialakításra. Üdvözlendő továbbá, hogy a stratégia önálló fejezetben foglalkozik a regionális és országos (ágazati) stratégiákhoz való illeszkedéssel, ami a későbbiekben a kistérség fejlesztéseinek, projektjeinek forráskoordinációs és pályázati tervezéséhez is hasznos segítséget nyújt.</p> <p>Nyilván a dokumentum műfajából adódóan a stratégiai beavatkozási irányokat tartalmazza, és nem tartalmazza a kistérség számára releváns fejlesztési projekteket. Jelezzük, hogy fontos a tervezői munka operatív szinten történő tovább folytatása és az egyes intézkedések szintjén a kistérség meghatározó fejlesztési projektjeinek azonosítása. Erre a DDRFÜ Kht-hez megküldött KEZDET adatlapok jó alapot nyújtanak.”</p>	<p>Javasolt az Operatív program elkészítése, projekt tervek kidolgozása.</p>
2006. 11.10.	Balaton-földvári Többcélú Kistérségi Társulás	<p>„A terv logikusan épül fel, könnyen olvasható, megfogalmazása egyértelmű. A helyzetfeltárás alapos, kissé el is csúszott a régió bemutatása irányába. Hiányolom a kistérség földrajzi, természetföldrajzi bemutatást. Több stratégiában is találkoztam azzal, hogy a helyzetfeltárás című fejezetben bemutatják a kistérséghez tartozó településeket mind környezeti, mind gazdasági szempontból. Szerintem a települések bemutatása nagyban hozzájárulna a kistérség bemutatásához, a stratégia sikeréhez.</p>	<p>Kistérségi program készült, a települések önálló programokat készítenek, a programkészítők gyakorlata szerint ez nem stratégiai programpont.</p>

	<p>A tervben nagyon tetszik, ahogyan bevezeti a kistérség „fogalmát”. Rengeteg adat található benne, amelyeket talán előnyösebb lenne különféle diagramok, táblázatok segítségével ábrázolni, így jobban láthatóak a különbségek is.</p> <p>A stratégia valós szükségletekre reagál, megvalósulása esetén számos – a tervben nem megjelölt – terület fejlődésére is pozitív hatással lesz. Az intézkedések kapcsán megállapítható, hogy a szakmai intézkedések jól vannak egymástól szétválasztva, ugyanakkor a logikai kapcsolat megmaradt közöttük.</p> <p>A dokumentum címe Koppányvölgye Kistérség Területfejlesztési Stratégiája. Az anyag mégis több helyen Tabi kistérséget említ, sőt találok Koppányvölgyi megfogalmazással is. Ha jól tudom 2006. augusztusától Koppányvölgye kistérség a hivatalos nevük. A többféle kistérségi elnevezés nagyon zavaró a dokumentumban.</p> <p>A terv tökéletesen illeszkedik az Új-Magyarország Fejlesztési Tervhez, a Dél-Dunántúli Operatív Programhoz. Ezekhez a dokumentumokhoz való kapcsolatát a terv végén, helyesen be is mutatják.</p> <p>A dokumentum további pozitívuma, hogy az egész anyagban a kistérségi összefogásra hívja fel a figyelmet. Néhol ezt túl is magyarázza, de én is fontosnak tartom a települések közti együttműködést, a kistérségi összetartozást.</p> <p>Az anyagban említi más kistérséggel való együttműködést is. A Balatonföldvári kistérség részéről remélem hamarosan sor is kerülhet egy ilyen együttműködésre.</p> <p>A III.3.1.3.2. A rekreációs- és egészségturizmus fejlesztése című intézkedés nagyon általános megfogalmazású, csak egyetlen mondattal utalnak arra, hogy mit szeretnének fejleszteni.</p>	<p>A szükséges helyeken a korrekció elvégezve.</p> <p>Korrekció elvégezve.</p> <p>A mondat összefüggő, nagy</p>
--	--	---

		<p>A III.3.1.3.4. A kerékpáros turizmus feltételeinek megteremtése című intézkedésnél a következőket írták: „Kiepített kerékpárúti rendszer jelenleg csak a Balaton körül létezik.” Ebben a megfogalmazásban ez nem igaz, hiszen Magyarország területén, több helyen van kiepített kerékpárút hálózat. Kérem az idézett mondat pontosítását.</p> <p>A III.3.2.2.2. intézkedés címe értelmetlen.</p> <p>A tervben több helyen is találkoztam véletlen elírásokkal. A hibákat az e-mailben csatolt dokumentumban piros kiemeléssel jelöltem. Az anyag formailag szebben mutat, ha mindenhol sorkizárt a szöveg.”</p>	<p>hálózatra utal a régió belül.</p> <p>Korrekción elvégezve.</p>
2006. 10.16.	Dél-Dunántúli Önkormányzati Regionális Társulás Pécs	<p>„Először is gratulálok az anyag készítőinek nem csak azért, mert alapos helyzetelemzésre épülve világos szerkezetű és jól átgondolt fejlesztési rendszert fogalmaztak meg, hanem a szemléletért is, amely a korábbi fejlesztési célkitűzések megvalósításának folytonosságát biztosítva felel meg a változó környezetnek, igényeknek, egyszersmind az NFT II. lehetőségeinek maximális figyelembevételével biztosítja a célok megvalósíthatóságának realitását.</p> <p>Figyelemre méltó – különösen, mert sajnós nem általános -, hogy a stratégia nem önmagában vizsgálja önmagát és lehetőségeit, hanem sok helyen utal a szomszédos kistérségekkel való együttműködés, illetve a regionális együttműködés szükségességére. Ilyen, az önálló célként megfogalmazott, de szinte valamennyi célkitűzésnél (a KKV-k versenyképességének támogatása, turizmus, környezeti ipar, stb.) feltételeként figyelembe vett e-közigazgatás, e-társadalom. Egyetértünk azzal, hogy az információs rendszer az utak fejlesztésével egyenrangú jelentőségűvé vált, megvalósítása jelentős forrás igénye</p>	

	<p>ellenére – tekintve, hogy ez nem központi döntést igényel – reálisabb a bizonytalan útfelvezéseknél. Az információs társadalom nem csak a lakó- és munka körülményeket befolyásolja kedvezően, hanem javítja az esély egyenlőséget a (köz)szolgáltatásokhoz való hozzájutás terén, miközben a (köz)szolgáltatások költségkímélőbb fejlesztését és fenntartását teszi lehetővé.</p> <p>A kistérségi stratégia e-társadalom célkitűzése összhangban áll a Dél-Dunántúli Önkormányzati Regionális Társulás törekvéseivel. A Társulás tervei szerint egy Internet alapú, interaktív digitális régió jön létre, amely az e-közigazgatás különböző szintjei mellett felöleli az e-gazdaságot, e-turizmust, e-szállítást, e-foglalkoztatást, e-kereskedelmet, e-oktatást, e-egészségügyet, e-kultúrát. 2007. év elején elkészül a megvalósíthatósági tanulmány, és a megvalósítás anyagi eszközeit megteremtő pályázat. Az e-kistérség kialakításának természetesen összhangban kell majd állnia a regionális rendszerrel, hiszen reményeink szerint annak részét fogja képezni. Az e-kistérség megvalósítása a digitális minta régió megvalósíthatósági tanulmánya megoldási javaslatokat fog tudni adni. A „fogadásra” a szélessávú Internet hálózat kiépítése elengedhetetlen, mint ahogy ez a kistérség stratégiájában is szerepel</p> <p>A regionális együttműködés elengedhetetlen a kutató bázisok létrehozásánál (III.3.1.2.4.), amelyeket egyébként véleményünk szerint a régiók egyetemei mellé lenne érdemes szervezni.</p> <p>Ugyancsak elkerülhetetlen a szakképzés regionális szervezése, egyeztetése a munkaerő piaci igényeket</p>	
--	--	--

		<p>meghaladó párhuzamos szakképzések visszaszorítására, a hiányszakmák újra indítása vagy új (pl.: környezeti iparhoz kapcsolódó) szakmák indítása érdekében. A tabi szakképzés tervezésénél ezen regionális elképzeléseket érdemes figyelembe venni. (III.3.3.1.)</p> <p>Konkrét észrevételek, javaslatok:</p> <ul style="list-style-type: none"> - A települések rendezési terveiben és annak következetes végrehajtása során kell a kis települések egységes arculatának létrejöttéről gondoskodni. A kis települések arculatát nem csak a műemlékek, természetvédelmi területek határozzák meg – ebből viszonylag ezekben a településeken kevés van -, hanem a régi településre jellemző beépítési formák, épületek. Az NFT II. kínálta lehetőséget a települések csak akkor tudják kihasználni, ha a rendezési tervük részeként helyi védettség alá helyezik az arra érdemes épületeiket, és természeti értékeiket. (III.3.2.3.) - A szociális és gyermekvédelmi szakellátás, elsősorban a bentlakásos intézmények fejlesztése helyett a szakellátási igények mérséklését, az otthoni ellátás feltételeinek megteremtését tartom reálisabbnak, részben a kisebb költsége, részben az Európai Unió és a magyar kormányzat ilyen irányú – támogatással egybekötött – törekvései miatt (önkéntes segítők beállítása, „szomszéd” programok, 75 éven felülieknél a lakás átalakítás, stb.). Az átmeneti elhelyezést szolgáló intézmények (pl.: betegség vagy család tehermentesítése céljából és a gyermek lakóotthonok) létrehozása pedig legalább megyei, de inkább regionális lehet, hiszen az igények egyenlőtlensége térben és időben ezen a szinten kezelhető elsősorban, kis- 	<p>Operatív programban kerülhetnek nevesítésre.</p> <p>Operatív programban kerülhetnek nevesítésre.</p> <p>Korrekciónak elvégezve.</p>
--	--	--	--

		<p>társági szinten nem (III.3.3.1.2.)</p> <ul style="list-style-type: none"> - A III.3.3.1.2. pont eredmény indikátorainál az abszolút érték helyett (hátrányos helyzetűek száma, rehabilitált személyek száma) az arányok szerepeltetését javaslom. - A szakképzési rendszerben az eszközök és felszerelések alacsony színvonala a szakképzés szétaprózottságának is köszönhető. Modern (drága) eszközök koncentrált telepítése a TISZK-ek létrehozásával megkezdődött. A TISZK-ekben nem található eszközöket koncentráltan, több iskola együttműködésével, több iskola együttes használatára érdemes telepíteni és ki kell használni a nagy, jól felszerelt képző központok és vállalatok kínálta lehetőségeket is. (III.3.3.3.1.) - Egyetértek azzal, hogy az iskolai és felnőtt szakképzés merev szétválasztása költséges és indokolatlan megoldás, amit mielőbb meg kell szüntetni. (III.3.3.3.2.) - Javaslom, hogy mivel a „Jövőképvízió” táblázat valamennyi prioritása szellemes alcímet kapott, a humán erőforrás fejlesztése se maradjon ki a sorból. Mivel valamennyi intézkedés az esélyegyenlőség erősítésének irányába hat, ezzel kapcsolatos alcímet javaslok (pl.: egyenlő esélyek).” 	<p>Operatív programban kerülhetnek nevesítésre.</p> <p>Korrekción elvégezve.</p>
2006. 11.27.	Fonyódi Kistérség Fejlesztési Tanács	<p>„A stratégia felépítési, szerkezete jó. A helyzetfeltárás teljes körű. A problémafa-célfa egyes elemei még tovább bonthatóak lennének. A kistérség jövőképe nagyon átgondolt, a helyzetfeltáráson alapuló célkitűzés. Egyes eredményindikátorok mérhetősége problémás lehet.</p> <p>A Koppány-völgye Kistérség Területfejlesztési Stratégiája összességében egy alapos helyzetfeltáráson</p>	<p>Tovább bontás az áttekinthetőséget rontaná. A problémák részletesebb feltárására az operatív programok intézkedései adhatnak választ.</p>

		<p>alapuló, reális célokat kitűző munka, melynek megvalósításához, mint „szomszéd kistérség” jó erőt, egészséget és kitartást kívánunk.”</p>	
2006. 11.18.	<p>Kaposvári Egyetem Dr. Sarudi Csaba egyetemi tanár</p>	<p>„Helyzetértékelés: reális, jó strukturált, SWOT elemzés és a problémafa nagymértékben segíti a térség gazdasági-, társadalmi- és szociális helyzetének bemutatását. A térképek igen szemléletesek. Sokoldalúan mutatják be, hogy a Koppány-völgye fejlettsége még a leghátrányosabb kistérségek között is az utolsó harmadban helyezkedik el. Az anyag rész kidolgozásánál használt 2002-2003 évi adatok valószínű nem sokat változtak. Annyit biztos nem, hogy a helyzetet és a tendenciákat alapvetően megváltoztatnák.</p> <p>A magam részéről a foglalkoztatás, a megközelíthetőség, a szakemberellátás és a vidékiség problémáit tartom a legsúlyosabbaknak. Ez utóbbiakkal kapcsolatban helyes lett volna a vidékiségre jellemző gondokat kiemelten hangsúlyozni, a legfontosabbakat esetleg külön csoportba szedni.</p> <p>A jövőképpen megfogalmazott stratégiai célokkal egyetértek.</p> <p>A fejlesztési célok és prioritások fejezetnél javasolom:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Az agrárágazatnál kapjon nagyobb hangsúlyt a szerkezetváltás szükségessége, főleg az állattenyésztés és az élelmiszerfeldolgozó kapacitások fejlesztése - A gazdaságfejlesztésen belül a KKV-k megerősítése mellett, azok számszerű gyarapítását és területileg kiegyenlített fejlesztését is indokolt a célok között megemlíteni - Tab területfejlesztési fő irányainak meghatározása mellett célszerűnek tartanám Karádra és Andocsra, valamint az apró- és 	<p>Az operatív program része lesz.</p> <p>A kistérség még a 70-es, 80-as években is jelentős állattenyésztési potenciállal rendelkezett. Azóta és a jelenlegi piac is e tekintetben átrendezték a lehetőségeket. A hajdani telepek fizikai értelemben is leamortálódtak, újra indításuk a versenyhátrány miatt megkérdőjeleződik. Meghatározó élelmiszer ipar nem volt és nincs a térségben. A cél jó, operatív programban kell kidolgozni. Ipartelepítés szempontjából</p>

		<p>törpefalvakra is meghatározni legalább néhány mondatban a legfontosabb stratégiai tennivalókat</p> <ul style="list-style-type: none"> - - A turizmusnál a kínálat fejlesztését olyan speciális programcsomagok kialakítására indokolt alapozni, amelyek a helyi adottságokat ötvözik a Balaton közelségéből származó előnyökkel, lehetőségekkel - A környezetfejlesztésnél szintén indokolt figyelembe venni a Balaton környezetvédelmével kapcsolatos kistérségi feladatokat, különös figyelemmel az ún. háttértelepülésekre és a vízgyűjtő területekre - A közlekedés fejlesztésénél javasolom kitérni arra, hogy mi legyen a zsáktelepülésekkel, illetve melyek a feltétlen megoldandó összekötő-útépítési feladatok - A foglalkoztatás növelésének témakörében a képzési rendszerek mellett az átképzési feltételek megteremtésére is érdemes gondolni. A térség legnagyobb cégét, (de a legkisebbet is) érdemes bevonni ebbe a programba - Az anyag nem foglalkozik a szociális ellátással, az idősek gondozásával, pedig a kedvezőtlen korösszetétel miatt indokolt lenne - Helyesnek tartom az együttműködések és integrációk hangsúlyozását. Egy ilyen forrás- és tőkehiányos aprófalvas kistérségben ez szinte nélkülözhetetlen a fejlődéshez. Itt vállalatok, intézmények, települések, és térségek közötti együttműködésre egyaránt gondolni kell. Az együttműködésnek át kellene fognia a fejlesztések, az ellátás és az üzemeltetés különféle területeit és szféráit. A formákat illetően minden realitás lehetőséget célszerű áttekinteni - Az anyag – mint korábban 	<p>csak Tab lehet meghatározó. A „manufaktúrák” ideje lejárt, a kisebb üzemek nem versenyképesek. Részletes kidolgozás az operatív program feladata.</p> <p>Operatív program része.</p>
--	--	---	---

		<p>utaltam rá – zömében figyelembe veszi a ma ismert uniós követelményeket, az országos és regionális fejlesztési elképzeléseket. Itt egyedül a Nemzeti Vidékfejlesztési terv (NVT) maradt ki a felsorolásból, bár a tereztett intézkedések között annak számos eleme fellelhető. Ennek ellenére még egyszer érdemes a stratégiát a NVT szempontjából is átgondolni, s ha szükséges, az abban foglaltakat is értelemszerűen figyelembe venni.</p> <p>Mindent összevetve az áttanulmányozott anyagot korszerű szemléletű, a fő problémák megoldására összpontosító, az új igényekkel és lehetőségekkel egyaránt számoló, a kistérség jövőbeni fejlesztése szempontjából jól hasznosítható, kellően összefogott dokumentumnak tartom. Gratulálok a kidolgozóinak.”</p>	
2006. 12.08	Siófok és Környéke Többcélú Kistérségi Társulás	„Az Önök által véleményezésre megküldött Koppány-völgye Többcélú Kistérségi Társulás Területfejlesztési Stratégiájával egyetértünk, javaslatot hozzá nem kívánunk fűzni.”	